

Danh
tác
văn
học
VIỆT NAM

& KHAI HÙNG
& NHẬT LINH

Gánh hàng hoa

NHÀ XUẤT BẢN
VĂN HỌC

vh

Mục lục

Hy Vọng

Hạnh Phúc

Sau Ngày Vui

Hương Và Sắc

Sáng Và Tối

Hy Sinh

Viết Báo

Trong Vườn Bách Thảo

Ánh Sáng

Khủng Hoảng

Hai Cảnh Mộng

Con Đường Cũ

Đời Vẫn Vui, Vẫn Đẹp

GÁNH HÀNG HOA

Khái Hưng & Nhất Linh
www.dtv-ebook.com

Hy Vọng

Cũng như mọi lần, Nguyễn Minh đi qua vườn Bách Thảo để về trại Hàng Hoa. Nhưng phong cảnh chiều hôm nay tuy vẫn phong cảnh ấy mà Minh ngắm thấy xanh tốt, rực rỡ bội phần: Hoa xoan tây chàng trông thấy đỏ thắm hơn, hoa hoàng lan chàng ngửi thấy thơm ngát hơn, những hoa sen trắng, đỏ nhấp nhô trên mặt nước, chàng tưởng tượng ra trăm nghìn nụ cười hàm tiếu, thiên nhiên.

Là vì lòng chàng phấn khởi sung sướng, chứa chan hy vọng. Kỳ thi thử trong lớp để chọn học trò đi dự thi bằng thành chung, kết quả các bài của chàng được mười phần mỹ mãn: Chàng chiếm số đầu trong các anh em bạn học.

Chỉ còn hai tháng nữa Minh sẽ tốt nghiệp ở trường sư phạm, sẽ được bổ giáo học để có thể kiếm cơm nuôi thân và nuôi vợ. Cái đời lam lũ, khó nhọc của vợ, mỗi lúc nghĩ đến, Minh lại lấy làm áy náy, xấu hổ. Không phải là chàng cho rằng cái nghề bán hoa của vợ là hèn hạ - nghề ấy vẫn là nghề của ông bà, cha mẹ chàng khi xưa, nhưng nhờ về công việc của một người đàn bà chàng mới có thể có tiền ăn học, chàng lấy đó làm một sự đáng thẹn, đáng bỉ. Vì thế, ngày thi ra sắp tới đã đưa lại cho chàng những hy vọng trong trẻo về một cuộc đời tương lai tốt đẹp.

Mắt Minh bỗng vợ vẫn để tới mấy con khỉ nhốt trong chuồng. Tuy ngày nào cũng bốn buổi chàng được trông thấy những trò đùa, nhảy nhót của bầy vật nhanh nhẹn ấy, song đi chơi lang thang một mình, tư tưởng cũng lang thang không chú ý hẳn đến sự gì. Chàng ngẫu nhiên đứng lại tựa lan can, tò

mò nhìn.

Bên cạnh chàng một thằng bé vào trạc mười tuổi, dắt một con bé độ lên bảy, cũng đứng xem. Thịnh thoảng nó lại lấy tay vẩy mấy con khỉ con và vừa cười vừa gọi "bú dù, bú dù" như để những con vật làm trò cho em nó coi.

Cái cảnh tượng tầm thường ấy, Minh cho là rất cảm động, vì nó nhắc tâm trí Minh ôn lại cái thời kỳ thơ ấu của chàng.

Mười năm về trước, khi chàng còn là một thằng bé con chín mười tuổi thì chiều nào chàng cũng tung tăng chạy nghịch với bầy bạn nhỏ ở khắp các nơi trong vườn. Trong bọn ấy, bạn thân nhất của Minh là một đứa con gái sáu, bảy tuổi tên là Liên, con một người láng giềng cùng theo nghề trồng và bán hoa như hầu hết các người trong làng Hữu Tiệp mà tục gọi là trại Hàng Hoa.

Hai đứa bé láng giềng hình như trời đã phú cho những tính nết giống nhau để sau này cùng nhau hưởng chung hạnh phúc. Trong đám trẻ tinh nghịch, lếu láo, thô tục, Minh và Liên hiền lành, dịu dàng khác hẳn. Nhiều khi Minh thấy chúng nó có tính ác nghiệt, bắt nạt lẫn nhau, đánh đấm lẫn nhau, hoặc lấy gạch đá ném những con thú nhốt trong chuồng thì Minh lấy làm khó chịu.

Sự công bằng ngay thẳng bao giờ cũng sẵn có ở trong óc trẻ, nhất là khi sinh trưởng ở chốn bình dân, chúng lại nhờ được di sản thông minh của cha mẹ.

Sự yêu công bằng ấy đã có lần khiến Minh rất nhu mì mà thốt nhiên trở nên rất can đảm. Minh quả quyết can thiệp để ngăn bạn bè không cho phạm những điều áp chế, ức hiếp, tàn nhẫn. Nhưng cũng vì thế mà bao phen Minh bị bọn kia túm lại đánh cho túi bụi. Đứng trước sự đau đớn của bạn, Liên chỉ bưng mặt khóc và kêu gào cầu cứu.

Rồi khi lớn lên, Minh được đi học, vì kể theo nghề trồng hoa nhờ trời

cũng khá, không những kiếm đủ ăn tiêu rộng rãi mà lại có tiền nuôi được cả con đi học.

Một ngày học biết rộng, Minh lấy làm sung sướng được đọc tới tên, được trông thấy hình vẽ các hoa, các cây trồng ở vườn. Minh chỉ phàn nàn một điều là: Liên, phận gái, cha mẹ không cho được hưởng cái thú vui cắp sách đi học như mình. Nhưng Minh vẫn định rằng thế nào cũng sẽ đem những sự học được, giảng lại cho Liên nghe.

Nhà Minh và nhà Liên đôi bên chơi thân với nhau lắm. Theo phong tục thôn quê, khi Minh mười hai tuổi, cha mẹ Minh đem trâu cau sang dạm Liên cho Minh làm vợ. Mọi đứa trẻ khác khi đôi bên cha mẹ đã nhận lời nhau thì chúng thường bẽn lẽn không dám đi lại chơi bởi nói chuyện với nhau nữa. Nhưng Minh với Liên thì không thế, chúng vẫn thân yêu nhau như hai anh em vậy, vì thực ra, cũng chẳng bao giờ chúng nghĩ tới cái nghĩa vợ chồng.

Khi học tới năm thứ hai trường sư phạm thì cha mẹ Minh trong một thời kỳ có bệnh dịch hạch theo nhau mà chết. Mẹ Liên, vì Liên mồ côi cha từ khi lên ba, thương Minh ở vào cảnh bơ vơ cô độc, liền sang coi nhà đất giúp.

Một hôm, ngày nay hồi tưởng đến hôm ấy Minh vẫn còn cảm động, Liên bàn với mẹ phách cái giậu gang ngăn đôi hai nhà để tiện việc trồng trọt vườn tược cho cả hai bên. Thế là từ đó hai nhà thành một, và Minh coi mẹ Liên như mẹ mình.

Cách đây năm tháng, bà lão bỗng ốm nặng. Biết rằng bệnh tình trầm trọng và khó lòng qua được, bà liền gọi Minh và Liên đến bên giường mà bảo rằng:

- Hai con, mẹ coi như con đẻ cả, nên mẹ cùng thương như nhau. Vậy mẹ muốn trông thấy các con nên vợ nên chồng, trước khi mẹ nhắm mắt.

Minh và Liên chiều ý bà cụ xin tuân theo ngay. Bà lại bàn rằng nhà đôi

bên cùng nghèo, vậy đừng bày ra lễ hỏi, lễ cưới chi nữa, chỉ nộp cái lệ cheo như làng đã định và vào sổ giá thú là đủ.

Cái đám cưới mới giản dị và cảm động làm sao: Bên giường người ốm, hai vợ chồng cùng quỳ và cùng khóc. Vì bà lão thấy con gái đã thành gia thất, và lại lấy được người chữ nghĩa giỏi giang, sau này thế nào cũng làm nên thì sung sướng quá đến nỗi lịm đi. Đêm hôm ấy bà cụ qua đời.

Thế là trong gia đình chỉ còn hai vợ chồng trẻ, chồng hai mươi, vợ mười tám. Nhưng tuy ít tuổi mà Liên tỏ ra một người nội trợ đảm đang, cần mẫn hiếm có.

Minh định thôi học, ở nhà làm vườn giúp vợ để vợ chỉ việc gánh hoa đi bán. Nhưng Liên gạt đi bảo đã học được đến năm thứ tư thì cố mà học nốt cho được cái bằng thành chung.

Từ đó, sáng sáng Liên quây gánh hoa đi, ba giờ trưa về lại cặm cụi làm vườn cho đến tối mịt. Sau vì hàng bán chạy và có Minh nói mãi, Liên mới theo ý chồng mượn một ông lão làm vườn giúp việc.

Mãi ngồi tưởng nhớ lại quãng đời qua, Minh không biết rằng trời đã nhá nhem gần tối. Quay nhìn chung quanh mình, trong vườn bách thảo vắng ngắt không còn ai. Thung thẳm Minh qua cổng trường canh nông rồi rẽ xuống con đường nhỏ lát gạch về nhà, vừa đi vừa cất tiếng hát nghêu ngao.

Ở cổng, Liên đứng chờ Minh. Nghe tiếng chồng hát, nàng vội chạy ra đón, tay đỡ sách miệng mỉm cười, gất yêu:

- Sao hôm nay mình về muộn thế?

Minh cũng cười:

- Vì chiều nay, anh mãi ngắm mấy con bú dừ.

- Về ngắm em làm vườn cũng thế.

Minh nói đùa:

- Em đẹp hơn bú dù chứ lị?

- Thế à? Em đẹp hơn bú dù kia à? Còn anh, chắc hôm nay có điều gì vui mừng lắm thì phải.

Minh nghe vợ nói vậy thì đem những sự hy vọng về tương lai ra kể cho nghe, rồi tiếp luôn:

- Chỉ mấy tháng nữa là ta có thể đỡ phải làm lụng vất vả.

Chàng cầm lấy tay vợ ngắm nghía, thở dài:

- Đây em coi, em mới mười tám tuổi đầu mà hai bàn tay em đã đầy những chai, anh lấy làm thẹn lắm. Làm đàn ông mà không bằng một người đàn bà.

Liên vội gạt:

- Anh lôi thôi lắm. Có đi vào ăn cơm với em không?

Trên chiếc giường lát tre giải chiếc chiếu cũ rách, một cái mâm gỗ đã tróc sơn đựng lòng chông đĩa rau muống luộc, bát nước rau và một đĩa đậu phụ kho tương. Đó là một bữa cơm thường nhật của đôi vợ chồng trẻ. Thức ăn chỉ có thế. Nhưng Liên chịu kham khổ đã quen, còn Minh thì vì những món ấy chính tay vợ làm ra, nên chàng gấp ăn ra dáng ngon lành để vui lòng vợ. Liên cũng thừa hiểu ý chồng, nhưng nàng biết sao, ở cảnh nghèo không ăn uống tăn tiện như thế lấy tiền đâu mà chi dùng việc này việc khác: Những một tiền học của Minh cũng đã chiếm mất gần nửa số thu nhập hàng tháng vào cái quỹ gia đình nhỏ mọn kia rồi còn gì. Liên nhìn chồng, nói:

- Ngày mai chủ nhật, khi đi bán hoa về, em mua một lạng thịt bò tái về

cho mình ăn nhé.

- Hết bao nhiêu tiền?

- Chả mấy, độ năm, sáu xu thôi.

Dưới ánh đèn dầu, hai người nhìn nhau cười. Hạnh phúc của đôi vợ chồng trẻ êm đềm lặng lẽ biết bao!

Cơm nước xong, Minh lấy sách ra ngồi xem, còn Liên thì đứng tựa ghế ngắm chồng, không nói. Minh gấp sách quay lại cười, hỏi:

- Mình không học ạ?

- Có chứ. Nhưng em học như thế thì bao giờ nói được tiếng Tây nhỉ?

- Nếu mình chịu khó học chăm chỉ thì chỉ độ hai năm thôi.

Hai vợ chồng yêu nhau, nhiều khi không có chuyện gì nói, hỏi nhau những câu vớ vẩn không đầu. Nào là chuyện bán hoa, nào chuyện xảy ra hàng ngày. Có khi không biết nói câu gì, hai người ngắm nhau cười. Trong các gia đình niên thiếu, sự yên lặng thường là biểu hiện sự lạc thú nồng nàn, tuyệt đích.

Nhưng bao giờ thì rồi Liên cũng nghĩ tới tổn phận. Nàng biết chồng sắp tới kỳ thi cần phải học nhiều, nên không muốn làm mất thì giờ quý báu của chàng.

- Mình ngồi học, em xin phép đi ngủ sớm để mai còn dậy đi bán hoa.

- Mới bảy giờ, còn sớm. Thì mình hãy ngồi nói chuyện một lát nữa nào, đi đâu mà vội. Này Liên ạ, Liên có biết ở đời cảnh nào khổ sở nhất không?

Liên cười:

- Mình hỏi lần thân lắm, em cho chẳng có cảnh nào là khổ sở hết, vì sự sung sướng ở tự trong lòng ta, chứ không phải ở ngoài vào.

Minh cũng cười bảo vợ:

- Đấy em coi! Học rộng mà làm gì! Em có đọc nhiều sách đâu, mà em cũng biết chỗ tìm điều mà người ta gọi là hạnh phúc. Vì em Liên ơi, học vẫn ngoài mục đích kiếm ăn còn có một mục đích cao hơn là đi tìm hạnh phúc. Học để biết sung sướng, biết hạnh phúc chỉ ở trong lòng ta mà ra thì em đã tìm thấy hạnh phúc rồi đó.

Liên vui vẻ bảo chồng:

- Mình học nhiều, biết rộng. Chứ em thì hể thấy mình sung sướng là em cũng sung sướng.

Minh đứng dậy hôn vợ, tỏ lòng cảm ơn, rồi buồn rầu chàng nói:

- Em Liên, chiều hôm nay anh sung sướng, anh nghĩ tới hạnh phúc, tới tương lai của đôi ta, tới cái tương lai tốt đẹp hơn ngày nay. Bỗng một vật khiến anh buồn rầu, lo nghĩ. Đi quanh cái hồ vuông, anh nhắc trông thấy con bồ nông một mình lủi thủi, đặt bước nặng nhọc bên cái cù lao, thốt nhiên, anh nghĩ tới những cảnh cô độc ở đời. Anh tự hỏi: Nếu trong hai chúng ta mà một kẻ từ trần trước hay bị một đời tàn tật thì kẻ kia ra sao?

Liên xua tay mắng yêu:

- Mình chỉ nói gở. Em thì không bao giờ em nghĩ tới những sự ghê gớm như anh. Em chỉ biết có một điều là chúng mình yêu nhau. Bây giờ thì anh đi học đi. Trước khi đi ngủ, em đi sắp sửa thúng, mẹt, cùng quang gánh để mai đi bán hoa sớm. Anh phải biết, ngày hôm nay em bán được hai đồng bạc vừa cây vừa hoa kia.

Sáng hôm sau cũng như mọi sáng, khi Minh thức giấc thì Liên đã đi bán hoa. Biết rằng tối hôm trước Minh học khuya nên Liên đã rón rén dậy xếp quang gánh đi bán hàng, không dám làm động để chồng được ngủ yên.

Minh khoác áo ra hiên. Mặt trời mới mọc chiếu ánh sáng rực rỡ xuyên qua những cành cao vót và mềm mại của hai cây hoàng lan bên bờ giậu. Ngắm những tia vàng chói lọi rung động lách qua khe các lá gió lay, như từng bùng nhảy múa ngoài sân, Minh thấy tri thức sáng suốt, tâm hồn khoáng đạt, hình như cũng có một vầng thái dương chiếu ánh sáng ở trong lòng.

Minh lấy mũ đội rồi ra vườn. Những hoa huệ, sắc trắng mát, hoa kim liên sắc vàng đậm và hoa hồng quế sắc đỏ thắm, tới tấp như đàn bướm ở trước mặt chàng, khiến chàng nhớ tới hồi còn nhỏ, cùng Liên đùa nghịch cầm vợt đuổi bắt các loài trùng có cánh. Chàng mỉm cười vì dưới cây trúc đào mềm mại, lá nhọn kia, trí tưởng tượng của chàng vừa hình dung ra một cô gái bé nhỏ, xinh xắn, trắng trẻo, đứng vịn cành ngắt hoa.

Minh mãi mơ mộng đến nỗi ông lão làm vườn đứng ngay bên cạnh mà chàng không lưu ý tới. Mãi lúc chợt nghe tiếng lưỡi cuốc vấp phải viên đá, chàng mới giật mình quay lại hỏi:

- Kia ông Hoạt, sao ông không ở coi thửa vườn bên Ngọc Hà?

Ông lão dừng tay trả lời:

- Bên ấy, tôi làm xong rồi, chỉ ngày kia gieo được hạt thôi. Tôi bảo thằng cu, cháu nó giúp để sang đây rẫy nốt cỏ, không có vài hôm nữa thì nó mọc um lên mất.

- Thôi được, ông cứ sang bên ấy làm cho xong đi, để cuốc đấy, tôi rẫy cỏ cho.

Ông lão có ý không bằng lòng:

- Cậu học đi chứ. Hôm qua mợ ấy bảo tôi đừng để cậu phải bận trí đến cái việc trồng trọt vì cậu sắp phải thi.

Nghe ông Hoạt nói, Minh sung sướng, vì chàng thấy người vợ yêu nghĩ đến chàng một cách chu đáo và âu yếm. Chàng mỉm cười, bảo ông lão:

- Được, ông cứ để đấy cho tôi. Hôm nay chủ nhật được nghỉ học, tôi muốn làm việc bằng tay cho khỏe người.

Ông Hoạt còn do dự thì Minh đã lại đỡ lấy cuốc và nói:

- Ông sang ngay bên Ngọc Hà nhé, vườn ở nhà cứ để mặc tôi.

Ông lão lặng lẽ theo lời Minh, tuy có dáng không vui. Còn Minh thì xắn quần, vén tay áo, cuốc, xới cỏ, tỏ ra một người thạo nghề và chăm chỉ, từ thuở nhỏ sống trong một gia đình trồng hoa.

Nhưng ít lâu nay, chàng mài miệt cặm cụi với sách, với bài vở để sửa soạn đi thi, nên sức cũng có kém. Vì thế mới làm việc được hơn giờ đồng hồ, Minh đã thấy chân tay rời rạc, hơi thở phào tai.

Chàng đương chống cuốc đứng tựa gốc cây hoàng lan nghỉ mệt, bỗng nghe có tiếng người cười ở cổng đi vào. Minh nhìn ra thì là Văn, bạn học rất thân của Minh ở trên phố đến chơi. Văn vui vẻ hỏi:

- Chị không có nhà ư?

- Chào anh! Nhà tôi đi bán hoa kia mà.

Câu hỏi của bạn khiến Minh ngẫm nghĩ. Bao ý tưởng như luồng điện vụt chạy thoáng qua trong trí Minh. Luôn ba bốn tháng nay, không mấy ngày là Văn không đến chơi, mà không lần nào là Văn không bắt đầu hỏi ngay tới tin tức Liên. Minh vẫn biết là một người đàn bà đẹp thì bao giờ cũng có nhiều kẻ

lưu ý tới; bông hoa trong vườn, ai nữ cấm khách qua đường ngắm nghía.

Song đối với Minh thì nào Văn có phải là khách qua đường. Hai anh em bạn chơi với nhau thân thiết nhất trong lớp, coi nhau gần như anh em ruột thịt. Cái nhan sắc của vợ Minh đã làm cho Văn cảm động, điều đó Minh thừa hiểu, nhưng chẳng lẽ Văn lại đem lòng yêu trộm, thương thầm vợ một người bạn thân.

Thấy bạn có tính quân tử và vợ có nét thẳng thắn, tự nhiên đối với Văn cũng như đối với mọi người khác, Minh không hề để những ý tưởng ngờ ngược lọt vào trong trí nghĩ, song chàng cho rằng nếu bạn mà thực lòng yêu Liên thì chàng chỉ thương hại cho bạn đã mắc vào trong vòng ái tình tuyệt vọng. Và Minh vẫn biết rằng khi mình yêu một cách vô lý, khi mình yêu kẻ mà mình không thể yêu được, thì mình chỉ thờ trong lý tưởng trong tâm hồn cái hình ảnh dịu dàng của người mình yêu mà thôi. Sự đó xảy ra luôn luôn trong tình giới, trong sự giao thiệp, nhưng đã mấy khi trở nên điều thương luân, bại lý. Cấm đoán người ta yêu một cách cao thượng, thanh khiết, tuyệt đích, là một việc trái với nhân đạo, là ghen tuông một cách vô ý thức.

Minh nghĩ thầm: "Vợ ta quấy gánh hoa đi rong các phố thì thiếu gì người yêu trộm, thương thầm như thế. Hơn nữa, làm gì chẳng gặp bọn công tử bột họ trâu gheo, cọt nhả. Phải, cái đó là thường; vợ ta tính tình còn ngây thơ, thường vẫn thuật lại cho ta nghe những câu bông đùa của kẻ qua đường, nhưng có bao giờ ta tỏ ý ghen tuông? Ta tin ở vợ ta, ta tin ở bạn gái thân yêu của ta ngay từ khi còn nhỏ".

- Làm gì mà anh ngây người ra thế?

Nghe câu hỏi của bạn, Minh giật mình, nói chửa:

- Xin lỗi anh, tôi vì mệt quá.

Văn cười:

- Trời ơi! Mới mò tới cái cuốc mà đã kêu mệt. Đưa đây tôi giúp.

Văn miệng nói, tay đỡ lấy cán cuốc. Nhưng được độ năm phút, thì chàng đã vứt cuốc xuống đất, đứng thở hồng hộc, mỉm cười bảo bạn:

- Ô! Thế mà cũng nặng nhọc nhỉ, nặng nhọc hơn tập thể thao, anh ạ.

Minh lắc đầu, đáp lại:

- Anh sinh trưởng ở giàu có...

Văn vội gạt ngay:

- Kìa bạn tôi đã lại giở khoa triết học. Anh tính giàu có làm gì? Vì người giàu có vị tất đã sung sướng. Như anh thì còn thiếu một thứ gì? Có tri thức, có bụng tốt, lại có người trăm năm hoàn toàn đáng yêu.

Minh mỉm cười, vì chính chàng cũng thường tưởng thế. Song chàng vội đáp lại:

- Tôi cảm ơn anh đã khéo an ủi tôi, một người bạn nghèo. Nhưng giá tôi giàu hơn lên một chút nữa, thì có lẽ cũng dễ chịu và đỡ vất vả.

Văn chép miệng, bảo bạn:

- Giá tôi đổi được địa vị cho anh!

Nghe câu nói có vẻ thành thực của bạn, Minh vừa buồn cười, vừa thương hại. Văn thì như bị xúc động bởi cảnh vật trước mắt, nói luôn:

- Còn gì sung sướng cho bằng một nếp nhà tranh không rộng rãi nhưng mát mẻ, trong nếp nhà tranh có một người vợ dịu dàng, xinh đẹp, đáng yêu,

đáng kính. Trời ơi! Thật là một cái tổ uyên ương đầy hoa, mộng, đầy ánh sáng. Chiều chiều, vợ chồng kê vai nhau ra ngồi chơi ngoài vườn ngắm cảnh, nhìn trăm hoa đua nở và nghe chim muông ca hát trên cành. Trời ơi! Còn hạnh phúc nào hơn hạnh phúc của anh?

Minh thông thả cất tiếng trả lời:

- Bạn tôi trong óc chứa đầy những áng văn lãng mạn, nên trộm thấy sự gì cũng tốt đẹp. Nhưng mà, cái vườn trăm hoa đua nở kia có khi đối với kẻ nghèo chỉ là một nguồn lợi để nuôi sống, chứ vị tất đã là một cảnh nên thơ như bạn tưởng. Nhưng mà thôi, mời bạn vào nhà chơi, kéo đứng mãi đây, bạn đến cảm nắng mất.

Hai anh bạn toan mở vào trong nhà thì ở cổng vườn Liên đứng sừng sững cất tiếng cười khanh khách. Vãn vui vẻ chào.

- Ô kìa! Chị đã về.

- Hai anh em đương nói chuyện gì mà những cảm xúc với nên thơ thế?

Minh đưa mắt nhìn vợ, âu yếm trách:

- Mình tệ quá nhé! Ai lại đứng núp để nghe trộm câu chuyện của người ta như thế?

Liên vẫn cười:

- Thôi, xin lỗi.

Vãn cũng cười hỏi:

- Này, nhưng quà tôi đâu, chị?

- Đây, quà đây.

Liên lật cái vỉ lấy ở trong ra một miếng thịt bò tái mà nói rằng:

- Mời anh ở chơi xơi cơm xoàng với chúng tôi nhé.

Minh sợ cơm không có gì ăn, nhìn vợ để thăm hỏi ý kiến, thì Văn đã vội vàng nhận lời:

- Xin vâng. Anh chị cho ăn, tôi không dám từ chối.

Liên biết chồng có dáng bần khoản về sự tiếp khách không được lịch sự, nói luôn:

- Nhưng thưa anh, xin nói trước để anh biết cho rằng nhà vợ chồng tôi nghèo, cơm nước chả có gì đâu; xin anh đừng cười nhé.

Văn làm mặt giận:

- Chị cứ kiểu cách làm gì vậy? Chỗ tôi với anh chị như anh em nhà, thế nào xong thôi.

Minh ngẫm nghĩ rồi sẽ bảo vợ:

- Thế mình sang bên bác Tư lấy lại mấy quả trứng.

Văn vội gạt:

- Thôi đừng bày vẽ!

Minh nói:

- Cũng là cách giúp đỡ cho bác Tư, vì bác ấy mù.

Văn tỏ ý thương hại, buồn rầu nói:

- Khốn nạn! Ở cái làng đẹp tốt đầy những màu hoa rực rỡ như thế kia mà

chẳng may bị mù, thì đáng giận biết bao, thì khổ sở biết bao.

Liên cười:

- Không trông thấy, nhưng mũi còn ngửi thấy mùi thơm. Ở đời có thứ hoa có sắc thì cũng có thứ hoa thơm. Anh thử nhắm mắt lại xem - Liên vừa nói vừa lim dim cặp mi - đấy có phải sức nức những mùi hoa hoàng lan pha lẫn với mùi hoa mộc, hoa sói, hoa ngân không! Mà khi không dùng đến mắt, mũi ta lại thính hơn cũng có. Đấy - mắt Liên vẫn lim dim - anh nhắm mà xem, có phải các hương thơm càng thơm hơn không?

- Trời ơi! Chị tôi giảng khoa triết học!

Minh thì hớn hờ tươi cười bảo vợ:

- Tôi nghe mình nói mà tôi muốn mù quá.

Liên chau mày gắt:

- Chỉ đại đột. Nhưng chết chữa! Gần mười hai rưỡi rồi, tôi đi làm cơm thôi.

Minh hỏi:

- Sao hôm nay, mình về sớm thế?

- Hôm nay may mắn quá, em bán xong hoa cúng cho các nhà có thờ điện, thì gặp ngay một chàng công tử mua cho hết cả mấy chậu cây cùng những bó hoa huệ.

Văn có ý tức giận:

- Lại phường công tử bột!

- Chà! Thưa anh, những hạng ấy ngày nào tôi không gặp, động thấy gái thì họ híp mắt lại rồi buông những lời cợt nhả. Nhưng thôi, xin phép anh tôi đi làm cơm, chẳng đỏi lắm rồi.

Dứt lời, Liên vội vàng chạy xuống bếp. Minh nhìn theo, lắc đầu bảo bạn:

- Anh coi, nhà tôi còn trẻ con quá.

Hai người vui cười cùng nhau đi vào trong nhà.

Nửa giờ sau, Liên bưng mâm cơm lên, trong mâm có một đĩa thịt bò tái, một đĩa trứng tráng, một bát rau muống xào và một chén tương lỏng. Minh mỉm cười, bảo bạn:

- Đó, anh coi, cơm thết khách nhà tôi đấy, có sang không?

Văn chữa thẹn cho bạn.

- Cơm ngon ở sự tinh khiết, chứ ở gì nhiều thức ăn. Và đỏi với vui là hai thứ gia vị cần cho tiệc yến cũng như cần cho bữa cơm rau.

Liên cười:

- Vậy mời cầm đũa cho.

Minh đưa mắt nhìn vợ, sẽ hỏi:

- Còn ông Hoạ?

Liên cũng se sẽ đáp:

- Ông ấy ăn sau, có anh Văn, để ông ấy cùng ngồi ăn, không tiện.

Hai vợ chồng tuy nói chuyện thầm với nhau. Văn thoáng nghe cũng hiểu,

liền hỏi Minh:

- À này! Còn ông Hoạ?

- Ông ấy ăn sau.

- Thôi, để ông ấy ăn cả đây cho tiện; chỗ anh em nhà, có cần gì cái đó.

Rồi Văn đứng dậy gọi ông Hoạ.

Bữa cơm tuy đậm bạc nhưng rất có vẻ thân mật.

Cơm xong, Liên trông ra hiên, bảo chồng:

- Trời ơi! Thế mà gần một giờ rồi.

Văn ngơ ngác nhìn quanh mình, rồi rút đồng hồ túi ra coi, cười hỏi Liên:

- Mới mười hai giờ rưỡi. Nhưng chị xem giờ ở đâu vậy?

Minh cũng cười, trả lời:

- Đồng hồ của chúng tôi to và cao lắm, anh nhìn sao được.

Văn không hiểu, vẫn nhón nhác nhìn vợ chồng bạn, thì Liên lại nói luôn:

- Đồng hồ của chúng tôi thì chả kẻ trộm, kẻ cắp nào lấy được.

Văn ngẫm nghĩ hỏi:

- Nghĩa là gì thế?

Minh liền trở lên mặt trời, bảo bạn:

- Kia kìa! Đồng hồ của chúng tôi kia kìa!

Ba người cùng cười. Văn hỏi:

- Nhưng các ngài xem giờ ra sao?

Minh đáp:

- Trông mái gianh.

- Vậy không có mặt trời?

Minh cười:

- Thì không xem giờ. Nhưng buổi sáng đã có sún mười giờ.

- Còn đêm.

- Đêm nghe gà gáy. Hễ gà gáy nửa đêm thì đi ngủ.

Văn kinh ngạc, lo lắng, thương hại bạn:

- Chết chửa! Thi gần đến nơi rồi mà không có đồng hồ thì học hành ra làm sao? Anh tạm cầm cái đồng hồ của tôi vậy, thi xong anh lại trả tôi.

Minh từ chối:

- Xưa nay không có đồng hồ thì đã sao?

- Nhưng lần này thì anh cứ cầm cho tôi bằng lòng. Ở nhà tôi đã có đồng hồ treo. Và tôi thường vẫn đến đây học với anh thì cũng tiện cho tôi lắm.

Văn vừa nói vừa ấn cái đồng hồ vào tay Minh, Minh nể bạn đỡ lấy, đưa cho vợ bảo treo lên chiếc đinh đóng ở cột. Rồi chàng quay lại bảo Văn:

- Bây giờ thì chúng ta đi học.

Liên nói tiếp:

- Còn em thì xin đi làm vườn.

Hạnh phúc êm đềm như đường làm rung động ba trái tim trẻ.

Trong bầu không khí yên lặng một buổi trưa mùa hè, tiếng gà gáy trong xóm xa xa.

GÁNH HÀNG HOA

Khái Hưng & Nhất Linh
www.dtv-ebook.com

Hạnh Phúc

Ở cổng trường Bảo hộ, Liên đứng chờ tin tức kỳ thi vấn đáp của chồng.

Nàng vẫn đoán chắc thế nào Minh cũng đậu, nhưng lòng nàng chẳng khỏi thấp thỏm, bồn khoăn, lo lắng. Tâm trí luôn luôn bị những sự ngờ vực không đâu đến làm vấn đục, và biết bao lần, nàng tự nhắc thầm câu ghê gớm: "Biết đâu?".

Phải, biết đâu? Ở đời những sự không ngờ thường xảy ra.

Đã có lúc Liên toan trở về nhà. Rồi phân vân nàng lại ở lại, do dự, lúng túng, hết đứng núp nhìn vào trong sân trường, lại ngồi lánh ra vệ cỏ bên đường chờ đợi, chỉ sợ nhỡ chồng nhìn ra bắt gặp thì chồng sẽ mắng. Vì ngay từ khi bắt đầu vào thi, Minh đã dặn nàng đừng đến cổng trường mong ngóng, hỏi han tin tức để làm chàng sốt ruột.

Minh nói tránh ra thế, chứ kỳ thực thời chỉ vì chàng bẽn lễn, nhút nhát như phần đông bọn thiếu niên ngày nay. Họ không muốn anh em đồng học biết rằng họ có vợ rồi. Nhiệm những tư tưởng phóng lãng của buổi đời mới đối với chủ nghĩa gia đình, họ cố làm ra mặt lãnh đạm khinh xuất. Vì thế, tuy rất yêu quý vợ mà hễ gặp vợ ở ngoài đường, Minh không hề dám vồ vập, hỏi han bao giờ. Ở ngoài đường còn vậy, nữa là ở nơi đông đủ các anh em bạn học.

Liên thì Liên hiểu theo một ý nghĩa khác. Nàng cho rằng chồng nàng là học trò, một bậc trí thức, mà nàng thì lại là một kẻ hạ tiện, vai mang, đầu đội. Nếu ở chỗ công chúng, nàng nhận là vợ Minh tức là nàng làm giảm mất giá

trị của chàng đi. Ý nghĩ ấy, Liên đã có từ lâu, chứ chẳng phải lời căn dặn cận kề của Minh đã gợi ra trong tâm trí nàng. Song dầu sao, nàng cũng không cho rằng như thế là bị chồng hắt hủi, vì nàng vẫn tin ở tấm lòng yêu mến của Minh.

Những ý tưởng ấy chỉ thoáng qua trí nghĩ Liên mà thôi, vì bao nhiêu tinh thần nàng để cả vào sự chờ đợi kết quả kỳ thi của chồng. Bước chân sệt soạt trên sỏi, một tiếng động sẽ cũng đủ làm cho nàng giật mình hoảng hốt.

Tiếng cười ha hả ở trong trường đưa ra làm cho nàng đứng phắt dậy như có một cái động cơ sai khiến. Hai người qua cổng trường đến bắt tay một người thứ ba đứng đợi ở gần chỗ Liên, rồi vui cười cùng nói:

- Chúng tôi đỗ cả rồi.

Liên mặt tái mét, thấy lạnh cả người, cuống quýt hỏi câu ngớ ngẩn:

- Thưa hai ông, thế nhà tôi có đỗ không?

Một dịp cười khanh khách trả lời lại. Rồi một người hỏi lại:

- Chồng cô à? Ai biết chồng cô là ai?

Người đứng bên ý chừng đã kịp nhìn kỹ lại dung nhan đẹp đẽ của Liên, mỉm cười, vỗ vào ngực đáp:

- Đỗ rồi! Chồng cô đỗ rồi.

Bối rối, Liên không kịp nghĩ, tưởng thực:

- Thế à. Nhà tôi đỗ rồi à?

Trong lúc quá sung sướng, hai chàng chỉ biết đùa bỡn, pha trò, nhưng nghĩ ra rằng người chồng kia là bạn học của mình thì một chàng hồi hận, hỏi:

- Xin lỗi chị, vậy anh ấy tên là gì thế chị?

Liên ngần ngại không dám nói, sợ làm mất thể diện chồng. Nhưng lòng mong ngóng thẳng hết cả sự rụt rè, Liên se sẽ đáp:

- Anh Minh, anh Nguyễn Minh.

Liên lo lắng đợi câu trả lời. Nhưng nào họ có trả lời ngay cho. Một người có vẻ kinh ngạc hỏi Liên:

- Anh Nguyễn Minh à?

Liên cất giọng run run:

- Vâng, anh Nguyễn Minh... sao thế... ông?

- Chị là chị Nguyễn Minh à?

- Vâng, sao?

- Thôi, thế chị về sắp sửa ăn mừng đi, anh Minh đỡ đầu.

Liên thở dài như trút được bao sự phiền muộn trong lòng, chấp tay chào, nói cảm ơn, rồi cắm đầu chạy.

Trưa hôm ấy, sau khi lang thang với các anh em bạn trúng tuyển, Minh lững thững trở về nhà. Chàng định bụng trêu vợ, cố làm ra vẻ buồn rầu để nàng lầm rằng chàng thi trượt. Song vừa tới cổng, chàng đã gặp Liên tươi cười hớn hở, đứng chờ. Minh thở dài không nói gì, Liên vẫn biết chắc chắn rằng chồng đậu rồi, nhưng tưởng chàng vừa gặp sự gì chẳng may, liền hỏi:

- Mình làm sao thế?

Minh cố làm ra bộ chán nản, trả lời:

- Chả sao cả, mình ạ.

Liên pha trò:

- Nhưng sao trông mặt mình như mặt đồ tể đánh chết trâu thế?

Minh không nhịn được nữa, phì cười:

- Thế nào là mặt đồ tể đánh chết trâu?

Bỗng Minh trông thấy trên hàng rào có cái lồng gà nhốt một con gà mái, liền hỏi:

- Mình mua gà để nuôi đấy à?

Liên trả lời vắn tắt:

- Không, để ăn.

- Mình hoang thế kia?

Liên làm mặt giận:

- Mình đã thấy em hoang lần nào chưa? Hôm nay mình thi đỗ lại không đáng ăn mừng một con gà ư?

Minh vờ hoảng hốt, hỏi:

- Sao em biết anh đỗ? Anh đỗ thật à?

- Rõ hỏi ngớ ngẩn chưa?

- Ừ, nhưng sao mình lại dám đoán rằng anh đỗ kia chứ? Anh bảo anh trượt thì mình nghĩ sao?

- Thì em không tin?

- Sao em không tin?

- Vì đã có thần nhân báo mộng tin mừng cho em biết rồi, thần nhân bảo không những anh thi đậu, mà lại đậu thủ khoa.

Minh cười khanh khách:

- Vâng, thì chịu thầy. Nhưng này, anh hỏi thực sao em lại biết tin?

Nghĩ tới lời dặn dò của chồng trước khi thi, Liên kinh hãi, đứng im không dám trả lời.

Minh nhắc lại câu hỏi:

- Ừ, sao em biết tin?... Mà sao anh hỏi, em không nói gì?

Liên nũng nịu:

- Nhưng em sợ anh mắng.

Minh cười:

- Không, anh không mắng đâu, em cứ nói thực.

Liên ngẫm nghĩ, do dự rồi vừa cười vừa chạy vào trong nhà vừa nói thật mau:

- Em đến trường xem bảng.

Liên nói dối là xem cốt để khỏi ôn lại với chồng câu chuyện rắc rối đùa bỡn của mấy người bạn học. Minh cũng cười:

- Có thể mà giấu với giếm.

- Nhưng mà mình dặn em đừng đến đợi tin tức.

Liên bỗng nhớ ra rằng chưa làm cơm, liền bảo Minh:

- Nhưng để em đi làm cơm chứ. Hôm nay ông Hoạ xin nghỉ về nhà ông ấy có việc bận, nên cơm chưa ai thổi cho. Thôi sáng nay mình hãy ăn tạm bữa cơm xoàng, đến chiều hãy ăn tiệc mừng nhé?

Minh cười:

- Vậy ra mình mua gà để làm tiệc đấy?

Hai vợ chồng cùng đi lại chỗ để cái lồng. Liên cúi xuống bắt con gà ra cầm hai chân nhắc lên nhắc xuống trước mặt chồng như đó là một vật quý, đáng giá. Còn con gà thì như nghĩ tới cái chết sắp đến, se sẽ rên rỉ, tiếng kêu khàn khàn tựa một người ốm sắp sửa lìa trần. Minh khen:

- Con gà đẹp quá nhỉ, mình nhỉ?

Liên cười tự đắc:

- Em mua có hai hào tám.

- Ồ, rẻ nhỉ.

- Mình cũng biết là rẻ kia à?

Minh nhìn con vật vỗ cánh giãy giụa thì đem lòng thương hại, chép miệng phàn nàn:

- Tội nghiệp! Thế mà chiều nay đã chết. Anh có ngờ đâu sự sung sướng, sự mừng rỡ của chúng ta lại là sự đau đớn, sự thiệt mạng của nó.

Liên nhìn chồng, ái ngại. Minh lại nói:

- Hay để nuôi, mình ạ?
- Nhưng còn bữa tiệc mừng?
- Cần gì phải mừng.

Liên có dáng không vui:

- Không, bữa tiệc mừng ấy em nghĩ đến đã từ lâu, thế nào cũng phải có.

Minh ngẫm nghĩ:

- Hay ta đi ăn cao lâu?

Liên giãy nảy:

- Trời ơi! Ăn cao lâu thì tốn tiền quá, mình ạ.
- Không tốn lắm đâu. Nhất là ăn ở các hiệu nhỏ.
- Thế một đồng bạc có đủ không?
- Một đồng thì thừa chán.

Liên mừng rỡ:

- Thế ăn ngay bây giờ được không?
- Sao không được?
- Nhưng hiệu ở đâu, mình?
- Ở phố Hàng Buồm?
- Ở tận phố Hàng Buồm kia à? Thế thì ta phải đi ngay mới được... Thôi, đi

mình.

Minh ngắm vợ, ngần ngại:

- Giá em thay bộ quần áo khác thì hơn. Bộ này dây đất cát trông lôi thôi lắm.

Liên cúi xuống nhìn quần áo, quả thấy lấm láp, nhem nhuốc, cũng hơi lấy làm ngượng:

- Chết chữa! Nếu mình không bảo thì em quên. Em vừa làm vườn vào, mà vườn lại có bùn lầy vì hôm qua trời mưa.

Liên vào trong nhà thay quần áo. Còn Minh thì đứng bên hàng giậu ngắm vườn. Những luống đất mới xới, đất vàng, rất gọn gàng vuông vắn, trong lấm tấm chen chúc những cây cao mới gieo xanh non. Trong lòng Minh vui sướng. Minh thấy các vật cũng đều đẹp đẽ tươi tốt hơn mọi ngày. Hoa huệ trắng mát hơn, hoa hồng quế đỏ thắm hơn, hoa kim liên vàng chói hơn, hoa mộc, hoa sói, hoa hoàng lan, hương thơm ngào ngạt hơn. Ngẫu nhiên Minh nhớ tới lời nói ngây thơ của Liên mấy tháng trước: "Sự sung sướng ở tự trong lòng ta, chứ không phải ở ngoài vào".

- Mình ngắm gì thế?

Minh quay đầu lại. Liên vận áo nâu non, quần lĩnh thâm, có chiều bên lễn, thấy chồng nhìn thì cúi xuống lấy tay vuốt tà áo. Minh hỏi:

- Sao mình lại không đi đôi dép anh mua cho độ nọ ấy mà?

Liên lẳng lặng, ngoan ngoãn vào buồng lấy đôi dép một quai da láng rồi đi rửa chân. Một lát, Liên ra bảo chồng:

- Thôi lần này thì mình không làm tội em nữa.

- Nào anh có muốn làm phiền em đâu. Đi ra ngoài, ta cũng nên ăn vận cho chỉnh tề chứ.

Liên buột mồm, hỏi:

- Thế mọi hôm em đi bán hoa thì sao?

- Mọi hôm khác.

Minh trả lời một câu vội vàng, rồi chàng thừ ra ngẫm nghĩ:

"Ừ, sao mọi hôm lại khác. Hay ta sợ đi bên cạnh một người y phục lôi thôi thì người cười chằng? Hay vừa thi đậu, ít nữa sắp sửa ra làm ông giáo nên quan niệm của ta đối với cuộc đời đã mất sự giản dị đi chằng?"

- Mình nghĩ điều gì vậy?

Câu hỏi của Liên khiến Minh lúng túng:

- Không.

- Hay mình sợ ngượng?

Minh vờ không hiểu, hỏi lại:

- Em bảo, vì sao anh lại ngượng?

- Vì anh đi với em ở ngoài đường. Điều ấy, em đã nghĩ tới rồi anh ạ. Anh cứ đi trước, cách một quãng, để em theo sau.

Minh nhìn vợ, rơm rớm nước mắt:

- Em hay nghĩ lẩn thẩn lắm. Thôi! Đi.

Ra đường, Liên đi theo Minh trong lòng vui sướng, vì được nghe những

lời chúc tụng của người làng. Mất đến nửa giờ, hai vợ chồng mới đi tới vườn bách thảo, vì đi được vài bước lại gặp người quen giữ lại hỏi nà chuyện thi cử, nà chuyện xin làm. Có người lại hỏi Minh có ăn khao không.

Mãi một giờ sau, hai người mới tới một hiệu cao lâu Tàu nhỏ ở phố Hàng Buồm.

Minh đưa Liên tới một cái buồng nhỏ hẹp, mà cả hiệu cũng chỉ có một cái buồng ấy.

- Anh biết mỗi một hiệu này thôi, vì một lần anh Văn có rủ anh đến đây ăn.

Liên thật thà:

- À quên, giá ta mời anh Văn!

Minh cười:

- Anh Văn à! Anh ấy nhà giàu có, sang trọng thì thế nào chả có tiệc mừng linh đình.

- Anh ấy cũng đỡ?

- Ừ, anh ấy cũng đỡ,

- Thích nhỉ!

Câu nói vô tình của Liên khiến Minh ngẫm nghĩ. Chàng thấy vợ lưu ý đến bạn quá, tuy không ghen, nhưng cũng lấy làm hơi khó chịu.

- Mình sao vậy?

Minh mỉm cười gượng:

- Không, anh có sao đâu.

Lúc ấy một người hầu sáng hỏi:

- Lấy gì?

Liên, Minh nhìn nhau chẳng biết ăn món gì, mà cũng chẳng biết có những món gì. May sao lúc đó có bàn ở buồng ngoài gọi nước sôi nên người hầu sáng chạy vội ra. Liên hỏi Minh:

- Vậy ăn món gì?

Minh chau mày ngẫm nghĩ:

- Anh chỉ biết mỗi mì bò, hào hai một bát.

- Thế thì mới có hai mươi bốn xu thôi. Anh muốn ăn thức gì thì ăn nhưng không được quá một đồng đấy nhé.

Minh cười:

- Thế nhờ anh muốn ăn bóng.

Liên tưởng chồng nói thực, ngớ ngẩn hỏi:

- Bóng thì mất bao nhiêu tiền?

- Chả mấy, độ hai đồng thôi.

Liên nhón nhác nhìn Minh, khiến chàng phải phì cười. Trong khi ấy thì người hầu sáng đã đến gần, hỏi:

- Ông dùng thứ gì?

Minh lại nhìn Liên. Liên liều hỏi:

- Có những món gì, bác?

Người hầu sáng chống hai tay xuống bàn, ngửa mặt nhìn trần nói luôn:

- Cánh gà rán này, cá song cả con này, chúc sáng này.

Liên ngắt lời:

- Cánh gà rán thì bao nhiêu?

- Bảy hào nửa đĩa.

Liên nhìn chòng. Rồi lại liếc một lần nữa.

- Bác ạ, chúng tôi chỉ muốn ăn những thứ ít tiền thôi.

- Vậy thì thịt bò xào cải lăn, thịt bò áp chảo. Mỗi thứ hai hào nhé.

Liên mừng quýnh vì nàng không ngờ ở cao lâu lại có những món ăn rẻ tiền như vậy. Nàng liền luống cuống trả lời:

- Vâng, thế thì tốt lắm.

Người hầu sáng lại hỏi:

- Có lấy cơm không?

- Có chứ.

- Vậy hai hào cơm, một hào canh.

- Thế vị chi là bảy hào phải không, bác?

- Có lấy rượu không?

Minh vội đáp:

- Không.

Người hầu sáng ra. Liên bảo chồng:

- Còn những ba hào nữa kia mà, sao mình không uống tí rượu cho vui.

Minh nhìn vợ, cười:

- Anh không biết uống rượu.

- Nhưng hôm nay là ngày vui mừng, em muốn mình uống một tí. Có rượu mới ra tiệc, mình ạ.

Hai người bàn định với nhau mãi, sau đồng ý mua một hào rượu, rượu gì cũng được.

Bữa cơm tuy chẳng có gì, nhưng Liên cho là một bữa tiệc. Cả hai vợ chồng cùng đói, nhất là lại cùng chuẩn choáng hơi men, mặt nóng bừng, trong lòng vui vẻ, nên ăn càng thấy ngon lắm.

Một giờ sau, Minh và Liên ở hiệu ra. Sung sướng quá, khi trả tiền xong còn năm xu lẻ quay lại cho hầu sáng.

Liên hỏi:

- Cái lệ phải đãi bác ấy như thế à?

- Không, nhưng hôm anh đến ăn với anh Văn, cũng thấy anh ấy cho như thế.

Lúc trở về nhà thì anh chị quên cả giữ gìn. Liên đi thật sát bên chồng, luôn mồm hỏi chuyện. Sự sung sướng làm cho người ta hết ngượng.

GÁNH HÀNG HOA

Khái Hưng & Nhất Linh
www.dtv-ebook.com

Sau Ngày Vui

Đêm đã khuya. Bên ngọn đèn hoa kỳ, sáng lù mù lung lay, Liên ngồi chờ Minh.

Chốc chốc, nàng lại ra cầm cái đồng hồ bỏ túi của Văn cho mượn, ghé gần đèn xem giờ. Nàng lấy làm lo lắng, sốt ruột, vì lần này là lần đầu chồng nàng đi chơi khuya như thế, gần mười hai giờ mà vẫn chưa thấy về.

Gà gáy nửa đêm ran trong xóm càng làm cho tư tưởng Liên thêm rối loạn. Nàng lẩm bẩm: "Quái! Hay xảy ra sự gì chẳng? Chứ ăn bữa tiệc thì làm gì lại đến năm, sáu giờ đồng hồ".

Rồi nàng sinh lòng nghi hoặc: "Tuổi thanh niên là tuổi chơi bời. Họ dễ đam mê tửu sắc lắm. Mình quê mùa, cũ kỹ thế này thì giữ sao được lòng yêu của họ. Đến ra đường đi với mình, họ còn lấy làm ngượng nữa là".

Liên đem lòng oán trách Văn đã rủ rê chồng nàng. Biết đâu Văn không thác ra câu chuyện đặt tiệc mừng để lôi Minh đi hát xướng. Chỉ nghĩ đến cô đầu, là Liên rùng mình ghê sợ. Nàng thường nghe nói biết bao gia đình tan nát vì cô đầu, biết bao người sinh ra nghiện ngập bê tha vì cô đầu.

Liên chẳng trông thấy nhà cô đầu bao giờ, song nàng tưởng tượng ra một cảnh lộng lẫy nguy nga, đầy những vàng, những bạc, những gấm vóc, những trang thiếu nữ diễm lệ, lẳng lơ mà trời sinh ra chỉ để cướp trái tim của những người thật thà, hiền hậu như chồng nàng.

Đưa mắt nhìn qua mấy gian nhà trống trải, trơ trọi, chiếc giường tre buông

màn nâu cũ và cái bàn một nát, Liên càng tin sự phỏng đoán của nàng là đúng lắm. Đương ở nơi chật hẹp, tồi tàn thế này với người vợ quê mùa, cục kịch mà bỗng làm quen ngay với những bậc tiên nga ở trong chốn lầu son gác tía thì làm gì họ không mê, không bội bạc.

Trong các xóm gần xa, gà vẫn thi nhau gáy. Mọi khi tới giờ này thì bao giờ nàng cũng giục chồng đi ngủ để hôm sau dậy sớm kịp giờ học.

Rồi một lát sau, muôn vật lại chìm vào trong bầu không khí yên lặng hoàn toàn.

Bỗng trong khoảng giữa đêm khuya, con cú đậu trên nóc nhà kêu tiếng đều đều như gõ nhịp một bài âm nhạc huyền diệu của lũ yêu tinh nhảy múa. Liên rùng mình, ghê sợ, tưởng tới những ma quỷ hiện hồn.

Áy náy, kinh hãi, nàng mở cửa ra sân lấy viên gạch ném liều lên cây hoàng lan rồi vỗ tay xua đuổi. Có tiếng sột soạt trong đám lá rậm, kế tiếp tiếng đập cánh nặng nề.

Liên thở dài, thấy đỡ bản khoăn, hình như luồng gió mát ban đêm đã dập tắt ngọn lửa đương ngùn ngụt cháy ở trong lòng nàng...

Sắp sửa bước vào trong nhà, bỗng Liên thoáng trông thấy một vạch ánh sáng chiếu lên cây hoàng lan và nghe tiếng gót giày nện mạnh ở gần cổng. Rồi có tiếng cần kíp:

- Chị Minh! Chị Minh!

Nàng nghe rõ tiếng Văn, vội vàng ra mở cổng: Một cảnh tượng bi đát khiến nàng giật mình lùi lại và kêu rú lên: "Trời ơi!".

Văn và một người nữa xốc hai cánh tay một người thứ ba bị thương nặng mà Liên đoán là chồng mình.

- Chị cầm lấy cái đèn bấm này chiếu đường để chúng tôi khiêng anh vào giường.

Liên run lập cập, đỡ lấy cái đèn bấm soi qua vào mặt ba người: Minh rũ rượi, đầu cúi xuống ngực, như người sắp chết. Hoảng hốt, Liên vừa mếu máo, vừa hỏi:

- Sao thế, các anh? Nhà tôi làm sao thế?

- Hãy đưa anh vào trong nhà đã.

Khi đã đặt Minh nằm lên giường đầu đấy, Văn kể cho Liên nghe những sự vừa xảy ra:

- Xin chị tha lỗi cho, chỉ tại tôi ép anh uống quá chén. Khi ăn cơm, anh chỉ uống có một cốc rượu vang, tôi nghĩ cũng chẳng say gì, nên cơm xong, tôi lại cố mời xơi một cốc sâm banh nữa.

- Khốn nạn, thì tôi đã nói với anh rằng nhà tôi không biết uống rượu mà...

- Thì tưởng uống vài cốc đã thấm vào đâu! Mấy khi được gặp anh em hội họp đông đủ vui mừng. Lúc tan tiệc tôi thấy mặt anh Minh đỏ gay, tôi đã cố giữ anh ở lại ngủ với tôi, mai hãy về sớm, nhưng anh nhất định không nghe, nói sợ chị ở nhà mong đợi vì lúc ban trưa không dặn chị rằng không ngủ ở nhà.

Liên cảm động, nước mắt chảy ướt hai bên má:

- Khốn nạn!

- Nói thế nào cũng không nghe. Chúng tôi phải gọi xe cho anh về. Bỗng đánh bình một tiếng ngoài vệ đường, chúng tôi vội chạy ra thì anh đã nằm sòng sượt, mặt đập vào càng xe. Chúng tôi xúm xít nâng anh dậy, thấy hai mí

mắt anh sừng húp lên. Chúng tôi liền lấy nước nóng đắp vào chỗ đau rồi đưa anh về đây, vì anh nhất định bắt chúng tôi đưa về.

Liên nghe chuyện sợ hãi, run cả người, thở không ra hơi.

- Rõ khổ! Thảo nào mà ban nãy có con cú báo cho tôi biết tin buồn.

Minh đã hơi tỉnh, nghe thấy vợ nói, phải phì cười, bảo bạn:

- Các anh coi đây, nhà tôi mê tín đến thế!

Văn cũng cười, bảo bạn:

- Thôi ngủ đi. Thế nào? Còn thấy nhức mắt nữa không?

- Vẫn còn đau mà nóng lắm.

- Được, để tôi chữa, tức khắc khỏi.

Văn bảo Liên lấy ấm đun nước sôi mà thôi. Hai người xuống bếp nhóm lửa. Còn người bạn kia cáo từ xin về.

Đêm hôm khuya khắt. Văn muốn tránh sự hiềm nghi, bảo Liên:

- Chị cứ lên nhà với anh, để mình tôi đây cũng được rồi.

Liên cười, đáp:

- Anh biết chất bếp ra làm sao?

- Được, cứ mặc tôi.

- Nhưng còn củi đóm, anh biết tôi cất chỗ nào?

Liên cầm đèn bấm của Văn soi vào một góc bếp, bảo bạn:

- Đây, củi đây.

- Được rồi. Thôi bây giờ thì mời chị lên nhà trông nom cho anh.

Liên theo lời, lên ngồi bên giường chồng.

Minh sẽ hỏi:

- Sao mình không đun nước lại làm phiền anh Văn như thế?

Liên ghé gần lại, đáp:

- Anh Văn bảo em lên đây với mình. Thế nào, mình có đỡ đau không?

- Cũng hơi đỡ thôi. Mắt vẫn nhức lắm.

Liên lo lắng, hỏi:

- Không biết có việc gì không mình nhỉ?

Minh yên lặng không trả lời, chùng như chàng cũng nghĩ tới sự trầm trọng của bệnh mình. Không thấy Minh đáp, Liên càng sợ hãi, nhưng nàng cũng cố gượng vui, an ủi chồng.

- Chả can gì, mình ạ. Lát nữa đắp nước nóng sẽ bớt ngay. Rồi mai em đi mời ông lang Ba thời chỉ uống vài chén thuốc là khỏi.

Lúc đó, Văn lên hỏi mượn cái đèn hoa kỳ xuống nhóm bếp.

Thì ra trong lúc luống cuống, Liên quên chưa tắt cây đèn lớn. Khi ánh sáng cây đèn búp măng đã chiếu rọi khắp ba gian nhà, Liên hỏi chồng:

- Mình có chói mắt không?

Minh sẽ trả lời:

- Không mình ạ, anh trông thấy gì đâu?

Liên kinh hoàng:

- Trời ơi!... Chết chưa!... Thế kia à?

Vội vã, nàng chạy xuống bếp mếu máo bảo Văn:

- Anh Văn ơi, nguy mất, bệnh nhà tôi nặng lắm.

Văn vừa chắt bếp, vừa đáp lại:

- Chị cứ yên tâm. Chẳng sao đâu.

- Nhưng mà nhà tôi không trông thấy gì hết, anh ạ.

Văn cười:

- Chị rõ lẫn thân. Anh ấy vừa say rượu, hơi men bốc lên, vừa bị thương ở mí mắt thì còn trông thấy gì! Tôi đã xem kỹ rồi, không chạm đến con người.

Liên vui mừng:

- Thật thế à, anh?

- Lại chả thật. Nhưng chị lên nhà, cho anh đỡ sốt ruột.

Liên đứng thờ người ra, rồi thở dài, nói:

- Khốn nạn, rượu vào làm gì để làm khổ anh thế này.

- Cái đó là lỗi tại tôi, vì tôi cứ ép anh ấy uống. Nếu có xảy ra sự gì thì tôi hối hận, khổ sở bằng một trăm chị kia.

Liên nghe Văn nói thế thì lại lo sợ:

- Nhưng liệu có xảy ra sự gì không anh?

- Không thể xảy ra sự gì được. Chị cứ tin ở tôi mà lên nhà cho.

Mấy lời trấn tĩnh của bạn vẫn không làm yên lòng được Liên.

Thấy hai mắt chồng đỏ rực và sưng húp lên bằng ngón chân cái, nàng kinh hoảng ra ghế ngồi bưng mặt khóc rưng rức. Minh nghe tiếng nước nở, hỏi vợ:

- Sao mình lại khóc thế? Làm phiền lòng anh lắm.

Liên lau nước mắt, không trả lời, ngồi ngẫm nghĩ. Bỗng nàng lại khóc, khóc rền rĩ, rồi nàng bảo chồng:

- Hay vì cái điềm gỡ hôm nọ chẳng?

Minh cố làm bộ vui vẻ, cười bảo vợ:

- Mình chỉ tin nhầm, hết điềm nọ đến điềm kia.

Liên như không để ý tới lời của chồng, tiếp luôn:

- Bữa nọ, mình còn nhớ không? Anh Văn phàn nàn ở làng đây hoa này mà mù thì thực đáng tiếc. Thế mà không biết em ngu độn, khổ nạn đến đâu mà em lại bảo mù cũng không khổ, cũng có thể sung sướng được vì tuy không nhìn thấy sắc đẹp của hoa, nhưng vẫn ngửi mùi hương thơm.

Minh cười:

- Vì thế, nên hôm nay anh bị mù, phải không em?

Liên giận, trách chồng:

- Ô hay! Mình chỉ nói gỡ mãi!

Minh vẫn thích trêu vợ:

- Nói gở mà thành sự thực được chẳng?
- Không thành được, nhưng em ghê sợ lắm.

Hai người lại yên lặng, mỗi người theo đuổi một ý nghĩ riêng.

Liên thì vì lúc đó tâm trí nhiễm đầy những sự buồn rầu đau đớn, nên lại nhớ đến cái chết của mẹ. Đưa mắt vào gương, nàng tưởng tượng trông thấy cái xác gầy còm của bà lão. Vội vàng, nàng đưa hai bàn tay lên che mặt như cố xua đuổi cái cảnh tượng rùng mình sờn gáy ấy đi.

Còn Minh thì chàng nghĩ đến cuộc đời tương lai của chàng. Cuộc đời tương lai ấy buổi trưa hôm nay, chàng thấy đẹp đẽ phẳng lặng: Chàng sẽ cùng người vợ yêu sống một đời dịu dàng êm ả, không ham muốn, nhưng không bị loay hoay chật vật về cách sinh nhai. Cuộc tương lai ấy sẽ thành ảo mộng chẳng? Không, chẳng bao giờ lại thế.

- Mình ơi!
- Cái gì đấy mình?
- Anh đỡ đau, anh trông thấy mình rồi.

Liên vui mừng.

- Thế à? Vậy mình không...
- Không, anh không mù đâu, em đừng sợ.

Thực ra, Minh giương mắt nhìn chung quanh tuy sự cố sức ấy làm cho chàng đau đớn.

- Thế bây giờ em đang làm gì?

Minh hết sức bình tĩnh cố mở mắt nghiêng đầu chăm chăm nhìn vợ:

- Mình đang ngồi ghế, lấy vạt áo lau nước mắt.

Liên hớn hờ chạy thẳng xuống bếp khoe với Văn:

- Anh Văn ơi! Nhà tôi không mù đâu!

Văn quay lại chau đôi mày:

- Ai bảo chị rằng anh ấy mù, chỉ đại dột. Chỉ mai là anh ấy khỏi như thường.

- Thực không anh? Anh đừng nói dối tôi nhé. Kìa, nước đã sôi rồi!

Văn loay hoay, luống cuống chẳng biết làm thế nào mà bắc được siêu nước ở bếp ra, vì chàng chỉ quen dùng những ấm đồng có quai mà thôi, Liên cười:

- Thôi anh để đấy cho tôi.

Nàng liền lấy rơm lót tai ấm, bắc ra đặt trên rế, rồi đem lên nhà.

Suốt đêm, Văn và Liên săn sóc bên giường Minh không ai chớp mắt. Mãi đến lúc gà trong xóm thi nhau gáy sáng, hai người mới biết trời sắp rạng đông.

Minh vì mệt quá vừa thiếp đi.

Liên toan nói, nhưng Văn giơ tay ra hiệu bảo im để cho Minh yên giấc.

Nửa giờ sau, ánh sáng mặt trời chiếu qua khe cửa. Thong thả, Văn đứng

dậy, thì thăm cáo từ vợ bạn ra về, hện lát nữa sẽ mang thuốc lại.

Liên đưa bạn ra đến cổng còn nhắc lại câu hỏi:

- Anh tính có việc gì không?

- Không việc gì hết. Chị cứ tin ở tôi.

Luôn hai hôm, Minh không ra đến ngoài. Vì hai mí mắt chàng tuy bớt sưng, nhưng hể tia ánh sáng mặt trời lọt vào con ngươi thì lại làm cho hai hàng lệ chảy ra giàn giụa và nhức buốt tận óc. Minh có cái cảm giác như bị những ngọn thương, những mũi tên sắt xiên vào mắt suốt sang tận phía sau gáy. Bởi vậy, Minh dầu vẫn khỏe mạnh, mà luôn hai hôm nằm liệt giường, trong phòng cửa kín mít như một người mắc bệnh trầm trọng vậy.

Trong khi ấy, Liên tạm nghỉ việc bán hoa, lúc nào cũng chau chực bên chồng để chăm nom săn sóc.

Ông lang Ba mà nàng mời đến chữa cho Minh vẫn cam đoan với nàng rằng chỉ dăm hôm là bệnh Minh khỏi hẳn. Song những lời ủy lạo, trấn tĩnh của thầy chẳng thể làm yên được lòng bối rối, lo sợ của Liên.

Còn Văn thì không những chàng chẳng tin gì lời của thầy lang, mà chàng còn lấy làm ái ngại khi chàng đứng ngắm thầy đắp lên mắt bạn những miếng tiết lá dành dành vò ra để đông lại. Chàng chỉ chờ cho thầy bước chân ra ngoài ngưỡng cửa là ném những miếng thuốc "mánh quế" ấy xuống gầm giường rồi lấy thuốc tây và bông ra rửa cho thực sạch.

Vì sự dùng thuốc ta và thuốc tây mà Liên và Văn bao lần giận nhau. Văn tức tối gắt gỏng vì nổi Liên chẳng hiểu gì với cách vệ sinh, bạ thứ lá quái gì cũng để thầy lang đắp lên cho Minh. Chàng giảng về vi trùng cho Liên nghe, thì nàng chỉ cười vì nàng không thể tin rằng trong những lá dành dành mà lại có vi trùng, và có lẽ nào những con vi trùng bé nhỏ đến nổi mắt tinh tường

của nàng không nhìn rõ được.

Vả lại nàng nghe ông lang Ba gièm pha thuốc tây và nàng ghê sợ. Mỗi lần đến thăm bệnh nhân, ông ta lại cặn kẽ dặn nàng chớ dùng thuốc tây vì ông nói nóng lắm, chỉ hợp với người tây có máu hàn và ở xứ lạnh, chứ không thể dùng chữa cho người An Nam có máu nhiệt và ở xứ nóng được. Liên tuy không hiểu thế nào là hàn, là nhiệt, song vẫn lấy làm tin phục lời thầy lắm.

Sáng ngày thứ ba thì bệnh bắt đầu thuyên giảm, rồi hôm sau, mắt Minh hình như khỏi hẳn, tuy trông ra ánh sáng vẫn còn hơi chói.

Văn và Liên vui mừng khôn xiết kể. Nhưng người vui mừng nhất là ông Ba. Ông đặt cao cái kính gọng đồng lên tận trán, đưa tay vuốt bộ râu bạc lơ thơ, cất giọng tự đắc, bảo Liên:

- Đấy chị coi, tôi nói năm hôm là khỏi là y như rằng năm hôm khỏi. Nếu không nghe lời tôi mà đi dùng thuốc tây thì mù rồi còn đâu.

Văn nghe thầy nói chỉ mỉm cười vì chàng chắc Minh khỏi là không phải nhờ ở thuốc của thầy lang.

Sáng hôm nay, Minh đã giục vợ lại gánh hoa đi bán. Ngồi một mình trong phòng, chàng lấy làm bứt rứt buồn bã. Cố gượng, chàng lấy sách ra đọc. Nhưng chỉ đọc được vài dòng, chàng đã thấy hoa cả mắt, và những chữ đen như nhảy lộn xộn trên trang giấy trắng.

Gập sách lại, Minh đeo kính râm, cái kính mà Văn mua biếu chàng hôm trước, rồi thong thả ra vườn dạo chơi cho được khuây khỏa.

Nhìn qua đôi mắt kính màu tro, các vật như nhuộm một sắc xám, như bị bao bọc trong làn sương mù âm đạm. Những hoa leo đỏ tươi. Minh trông như mớ hoa giả khô héo làm bằng giấy tím. Màu trắng mát của những hoa huệ rung rinh trên cuống cao và mềm đã trở nên hung hung cứng nhắc, ủ rũ dưới

ánh vàng úa của mặt trời buổi sáng. Những hoa hồng quế sắc thắm thì biến thành rặng hoa đen mọc lè sè trên mặt đất chì xám.

Minh thốt đưa tay lên bỏ cái kính râm ra. Ánh sáng trong trẻo của buổi sáng mùa hè như dội xuống vườn hoa tươi tốt, rực rỡ, và mắt Minh như lần đầu được ngắm một cảnh tượng bừng sáng sửa.

Bỗng chàng thấy chóng mặt: các màu xanh, màu đỏ, màu tím, màu vàng, bay lộn, nháy múa ở trước mặt chàng, hòa hợp, trộn lẫn nhau.

Rồi Minh thấy nhà cửa, vườn cây cho chí trời đất đều quay tít thật mau. Chàng kêu rú lên tiếng, suýt ngã. May vợ được thân cây hoàng lan, chàng ôm ghì lấy, cúi xuống thở hồng hộc, rời rạc cả chân tay.

Ông Hoạ sợ hãi, vút cuốc, chạy lại đỡ chàng rồi nhặt kính rơi dưới đất đeo vào mắt cho chàng và đưa chàng vào giường nằm nghỉ.

Bỗng nhìn lên đình màn, Minh thấy hiện ra một cái vòng đen, dần dần to mãi ra. Cái vòng đen ấy có lúc lại vụt biến thành hai.

Sợ hãi, Minh ngồi nhồm dậy, đưa tay lên dụi mắt, vì chàng tưởng như có dử bám chằng lấy con người, khiến chàng trông không được rõ.

Nhưng mắt chàng vẫn ráo hoảnh mà cái khoảng đen tròn ở trước mắt sừng sững như đến ám ảnh chàng, lúc rộng loang ra, lúc thu nhỏ lại, lúc quay tít, lúc đứng yên phẳng phắc.

Cuống quýt, Minh nhắm nghiền mắt lại, để thoáng cái vòng hắc ám nó đến như định bao bọc lấy chàng, nhốt chàng vào trong ngục tối.

Tức thì cái vết đen biến đi ngay. Và chàng thấy diu diu dễ chịu.

Đoái tưởng tới tấm lòng âu yếm thành thực của vợ và bạn đã tận tâm, kiệt

lực vì chàng trong mấy hôm, Minh mơ màng tưởng như hai người thân yêu đứng gần đó ngắm chàng mà mỉm cười.

Minh mở choàng mắt ra thì ảnh hai người đã lại biến ra hai cái khoảng tròn đen sừng sững nguyên chỗ cũ. Chàng sợ hãi, như người bị ma ám. Chằm chằm nhìn kỹ, chàng thấy hiện ra trong hai cái vòng đen ấy cặp mắt đỏ ngầu và cái mồm rộng hoác. Chàng kêu rú lên, vội vàng lại nhắm mắt lại.

- Minh ơi! Em đã về.

Nghe tiếng vợ, Minh thấy đỡ sợ, đỡ khở.

Chàng thong thả, mở mắt dăm dăm nhìn rồi hỏi:

- Mình đứng ở đâu?

Liên cười:

- Mình khéo vờ lắm, em đứng ngay trước mắt, mà mình còn hỏi ỡm ờ.

- Không, mà anh có ỡm ở đâu. Anh không trông thấy mình thực. Có lẽ tại mình đứng vào trong các vòng đen của anh.

Liên cho là chồng nói bông, cười khanh khách:

- Cái vòng đen ấy mình vẽ tự bao giờ vậy?

Không trả lời, Minh nghiêng đầu liếc mắt nhìn ra phía trước mặt, rồi tươi cười bảo vợ:

- Anh nhìn thấy mình rồi.

Liên ngắm chồng và vẫn cười sáng sặc:

- Mình biến thành loài gà đấy à?

Minh ngơ ngác không hiểu, thì Liên nói tiếp:

- Trông mình nghiêng đầu hết con gà mái nhìn hạt thóc rơi.

Nhưng vẫn thấy chồng yên lặng, nét mặt nghiêm nghị, Liên im bật. Rồi có vẻ lo lắng, nàng se sẽ hỏi:

- Mình làm sao vậy?

- Lạ lắm mình ạ. Mắt anh thì không đau đớn một tí nào nữa, mà anh nhìn cứ thấy có cái gì vương vương.

- Đó là tại mình mới khỏi. Vài hôm nữa thì lại được như thường, không việc gì đâu, mình ạ.

Nghe vợ nói cũng có lý. Minh đỡ lo.

- Mình cho anh mượn cái gương.

Liên ra tường lấy đưa chồng cái gương hình chữ nhật. Tay Minh quờ quạng như tay thầy bói, khiến Liên vừa kinh hoàng, vừa bật cười. Minh trông vào gương, bảo vợ:

- Anh không trông thấy hình anh trong gương, mình ạ.

- Tại tối quá đấy chứ gì.

Liên bèn mở rộng cánh cửa: Ánh sáng ở ngoài như chảy ùa vào trong gian buồng tối.

- Mình ạ, anh vẫn không nhìn thấy hình anh, cả cái gương anh cũng không thấy mà anh biết anh cầm nó ở trong tay.

Liên lo lắng khổ sở, không tìm được lời trấn tĩnh. Minh lại nói:

- Thế mà mình đứng bên cạnh anh thì anh nhìn thấy rõ lắm, vì anh không ở trong cái vòng đen. Bây giờ chỉ có một cái thôi, mình ạ.

- Một cái gì kia mình?

- Một cái vòng đen. Có lúc những hai cái.

Liên nghe chồng nói kinh hãi. Minh vẫn hí hoáy cầm lệch cái gương sang một bên:

- À, anh trông thấy hình anh rồi.

Liên nghe chồng reo, cũng phải phì cười:

- Mình làm như mình bắt được vật gì.

Minh ngẫm nghĩ bảo Liên:

- Mình tính có sao không nhỉ?

Liên cố an ủi chồng:

- Việc quái gì.

- Sao biết không việc gì?

- Như thế là thường. Ai mới khỏi đau mắt cũng vậy.

Rồi Liên bịa ra một câu chuyện để yên lòng Minh:

- Ngày xưa, khi em còn bé, một lần em bị đau mắt mất hai tháng. Lúc khỏi, em cũng thấy như anh.

Minh mừng rỡ:

- Thật à?

- Lại chả thật nữa!

- Thế thoạt đầu em có thấy ánh sáng nhảy múa quay tít không?

Liên chẳng ngần ngại một chút nào.

- Phải đấy, em thấy ánh sáng quay tít như chong chóng.

- Rồi thì mình thấy cái vòng đen tròn, phải không?

Liên, giọng quả quyết:

- Chính thế.

- Rồi thì hai cái, rồi có lúc lại một cái. Có khi mọi vật lại biến thành hai cái. Chẳng hạn, có lúc anh trông mình hóa hai người, mà anh sợ không dám nói cho mình biết đấy. Phải thế không?

Liên tươi cười:

- Phải đấy, mình ạ. Thế rồi chỉ năm sáu hôm là em khỏi hẳn.

- Thế thì may quá.

- Bây giờ thì mình đi ăn cơm, vì em đói lắm. Kia ông Hoạt đã bưng mâm lên kia rồi.

Trong khi ăn cơm, thấy Minh cứ phải nghiêng đầu mới gặp được thức ăn, Liên lấy làm ái ngại bảo chồng:

- Thôi, để em gặp giúp.

Minh cười bảo vợ:

- Anh lại nhớ tới khi còn nhỏ, anh ngồi ăn cơm với mẹ, mẹ cũng gấp thức ăn cho anh như thế.

Cả ba người cùng cười rộ.

Ăn xong, Liên giục Minh đi nghỉ.

Bầu không khí yên lặng buổi trưa ở nơi thôn dã, không ai ngờ đương bao bọc những sự rạo rức của tâm hồn...

GÁNH HÀNG HOA

Khái Hưng & Nhất Linh
www.dtv-ebook.com

Hương Và Sắc

Mặt trời sắp lặn. Trong vườn nhà Minh, ánh nắng vàng úa chỉ còn phảng phất trên những cành cây cao chót vót của hai cây hoàng lan. Gió chiều hãy lay động lá cành, tiếng kêu lạt sạt, sắc vàng, sắc xanh chen nhau, xô nhau, trong khoảng nắng thừa.

Cảnh chiều tà gợi trong tâm trí Liên những tư tưởng chán nản. Uể oải, nàng đặt cái bình tưới xuống đất, đứng đưa mắt ngắm quanh vườn một lượt. Những luống hoa san hô đầy rẫy các màu rực rỡ chẳng giúp nàng khuây được nỗi đau khổ, mà chỉ làm rõ rệt thêm sự trái ngược của tâm hồn ủ dột với ngoại vật tốt tươi. Liên thở dài, lẩm bẩm:

"Sao ở đời có khi xảy ra những sự vô lý đến thế?"

Có tiếng gọi "mình ơi" ở trong nhà đưa ra. Liên quay lại: Trên thềm Minh đương sờ soạn, lần từng bước để định xuống sân.

Nàng vội vàng chạy lại, hốt hoảng kêu:

- Ấy khéo ngã! Mình hãy đứng dậy để em dắt.

Một lát sau, Liên đưa Minh ra vườn lại ngồi trên ghế mà cũng như mọi buổi chiều, nàng đã đặt sẵn ở giàn hoa móng rồng bắt khum tựa hình cái mái cung, chung quanh có chõng cột tre.

Vì đã hai tuần nay, Minh mù hẳn. Đã hai tuần nay, Minh nhìn ra ánh sáng chỉ thấy một sắc trắng đục như ta trông qua cửa kính sơn men mờ vậy.

Cái ngày mà mắt Minh hết sưng hẳn, tưởng như thực khỏi rồi là ngày bệnh lòa bắt đầu tăng. Dần dần, Minh thấy các vật chung quanh mình một ngày một kém rõ, phải chú ý lắm, phải định hết tinh thần mới trông thấy lơ mờ, hình như có cái gì vương vướng trong con người. Rồi mười hôm sau khi Minh thấy các vết đen tròn, thì cặp mắt Minh chỉ còn là hai con mắt giả, tuy cũng giống như mắt người thường, mà không còn trông thấy một vật gì hết. Liên và Văn phải nhìn kỹ mới biết trong mắt Minh, con người dần dần vẫn đục và đồng tử có sắc trắng xanh.

Minh mắc bệnh thong manh.

Buổi đầu Minh còn khóc lóc thảm thiết than thân. Về sau, sợ làm phiền lòng vợ, nên nhiều khi chàng gượng sàu, cố nén lòng, khuất phục số mệnh. Đó là cách chàng trả ơn vợ và bạn. Vì chàng không quên rằng suốt gần một tháng trời, hai người đã hết sức cố kéo chàng ra khỏi vòng tối tăm, nhưng số phận chàng đến lúc gặp nạn thì còn biết làm sao. Dầu chàng buồn bã cũng chẳng lấy lại được hai con mắt sáng, mà chỉ tổ làm cho người bạn tốt thêm hối hận và người vợ yêu thêm khổ sở.

Những sự xảy ra trong quãng ngày vừa qua, chiều hôm nay lại lớn vồn trong tâm trí vợ chồng Minh, khiến hai người âm thầm nghĩ ngợi đến mười phút, không ai tìm được lời để khơi câu chuyện. Luồng gió thổi trong giàn lá, có tiếng rì rào thốt nhắc Minh nhớ tới hiện tại.

- Liên đứng đâu đấy, Liên?

Mỗi khi nghe chồng gọi đến tên tục mình như thế là Liên hiểu rằng tâm hồn chàng đương bị xúc động. Nàng vội vàng cúi xuống cầm tay chàng trả lời một cách rất dịu dàng âu yếm:

- Liên vẫn đứng bên cạnh Minh đây.

- Ánh nắng còn trên ngọn cây hoàng lan không?

Liên ngược mắt nhìn lên:

- Chỉ còn một tí ở tận trên đỉnh thôi, mình ạ.

- Thế thì có lẽ hơn sáu giờ rồi đấy nhỉ?

- Vâng, mình đoán đúng lắm.

Minh thở dài bảo vợ:

- Có mắt mà trông thì vẫn hơn là đoán.

Liên cố tìm lời để an ủi chồng. Lời an ủi ấy những khi ngồi một mình, Liên thường nhăm đi nhăm lại trong trí để lúc nói với chồng được âu yếm, thân mật, vì nàng biết rằng không có sự gì cần cho người khổ sở bằng những lời dịu dàng, thành thực của một người thân yêu. Nàng nói:

- Thì mình không trông được, đã có em trông giúp. Em trông cũng như mình trông chứ gì. Mình có còn nhớ một lần mình giảng nghĩa cho em nghe bài ngụ ngôn người què với người mù không? Người mù cũng người què và người què dẫn đường cho người mù.

Minh cười một cách chua chát:

- Nhưng em có què đâu?

- Em không què nhưng em què mùa dốt nát thì cũng chẳng khác gì người què. Vả anh cũng vậy. Anh có mù đâu? Anh không nhớ lời ông lang Mộc mà hôm kia em mời chữa cho anh sao?

Minh tặc lưỡi:

- Tin gì được những ông lang.

Thực ra hai hôm trước, Minh chán nản, đau đớn, chỉ toàn nói đến sự ghê gớm: nào những muốn thác, muốn tự tử, muốn tuyệt thực cho hết một đời khổ nạn, nên Liên và Văn lập mưu nhờ ông lang Mộc đến nói quả quyết với Minh rằng thế nào cũng chữa khỏi được, vì bệnh chàng không lấy gì làm trầm trọng cho lắm.

Không thấy Liên trả lời, Minh yên trí rằng vợ cũng đồng ý với mình. Chàng lẩm bẩm ra dáng tức tối:

- Hừ! Lang bằm!

Liên cố phá tan sự nghi hoặc của chàng, sự nghi hoặc bao giờ cũng đầy rẫy trong tâm hồn những người khổ sở.

- Không đâu, mình ạ! Ông lang Mộc vẫn có tiếng xưa nay, chữa một trăm đám đau mắt thì khỏi đến chín mươi chín đám.

Minh cười gằn đáp lại:

- Thế nhờ ông ấy vừa chữa khỏi người thứ chín mươi chín, mà anh lại là người thứ một trăm thì sao?

Thấy chồng cười, Liên cũng cười theo:

- Mình cứ nói bông làm gì thế. Người ta đã quả quyết chữa được thì cứ nên tin người ta. Hôm nọ anh Văn chả bảo rằng phải dốc lòng tin ở thầy thuốc thì mới chóng khỏi là gì?

Minh chau mày, măm môi:

- Anh Văn! Anh Văn thì ra quái gì! Chỉ tử tế cái mồm! Năm sáu hôm nay không thèm bén mảng đến đây.

Liên ôn tồn bảo chồng:

- Minh chả nên thế. Chả nên ngờ vực một người bạn tốt. Anh ấy chẳng bảo mình rằng anh ấy bận đi Nam Định có việc cần, mãi chiều tối hôm nay mới về Hà Nội đấy ư?

Minh vẫn nhớ rằng bạn không có ở Hà Nội. Chẳng qua trong lòng bứt rứt, khó chịu, chàng chỉ tìm dịp để biểu lộ sự phẫn uất ra ngoài cho hả mà thôi. Nhất là chàng lại đương oán trách ngăm mấy thầy lang mà Liên vừa vô ý nhắc tới, mấy thầy lang mà chàng đổ cho cái tội làm chàng bị mù tịt. Lời phân giải của Liên càng làm cho chàng cáu tiết. Cất tiếng run run, chàng hỏi vợ:

- Có phải mình bệnh anh Văn không?

Liên vừa giận, vừa thương hại chồng, đứng im không đáp, khiến Minh càng như điên, như cuồng. Chàng hét:

- Kìa tôi hỏi sao lại không trả lời?

- Chết chữa! Mình quần chí mất rồi. Vì lẽ gì mình lại bảo em bệnh anh Văn?

- Vì lẽ gì à? Vì lẽ gì à? Mình tự hỏi mình thì mình sẽ biết.

Thốt nghe tiếng khóc nức nở của vợ, Minh đứng dậy loay hoay quờ quạng, nói lúng túng, cuống quýt:

- Xin lỗi mình... anh xin lỗi em... anh điên mất rồi. Em tha thứ cho anh... vì anh khổ sở quá, nên nhiều khi anh như người mất trí khôn.

Liên cảm động vội lau nước mắt, vui cười bảo chồng:

- Rõ mình lẩn thân lắm, mình có lỗi gì? Lúc đau yếu thì ai chả thế.

Sự hối hận, khi ta đã hiểu thấu lẽ phải, thường làm cho tâm hồn ta đương nhiều loạn cực điểm trở nên hoàn toàn yên tĩnh. Minh ngồi tựa lưng vào ghế, ngửa mặt nhìn lên trời, tuy mắt chàng chẳng trông thấy mây may. Một nụ cười nở trên môi, chàng vui vẻ hỏi vợ:

- Mình có tin rằng có trời không? Mình có tin rằng có đấng Tạo hóa tối cao, tối đại, tối thiện không?

Liên chưa kịp trả lời, thì Minh lại nói tiếp luôn:

- Anh thì anh tin rằng có. Vì nếu không có trời thì những sự đau khổ của nhân loại còn khổ đến đâu! Anh chỉ đem anh ra làm thí dụ cũng đủ hiểu cái lẽ chí công, chí thiện của đấng Tạo hóa. Ngài biết rằng có một ngày anh phải chịu cùng cực với bệnh ghê gớm, với cái tàn tật của anh đây nên Ngài đã ban cho anh một người vợ hiền và một người bạn hiền để an ủi anh, để cùng anh chia sẻ sự thống khổ ở đời. Nếu sự thống khổ này, trời bắt anh phải gánh, thì anh chỉ nên mến nó, vì nó làm cho anh được nếm cái hạnh phúc hiếm có, là tấm lòng thương yêu thành thực của người vợ và người bạn.

Minh nói, rất trơn tru, hoạt bát, hình như sự cảm xúc sâu xa bật ra lời, mà kẻ nói không biết mình nói những gì. Rồi bỗng Minh ngừng bật, như tắc họng. Kế tiếp, hai hàng lệ giàn giụa hai bên má. Liên ôn tồn hỏi chồng:

- Sao mình lại khóc?

Minh ngập ngừng:

- Anh cũng chẳng hiểu tại sao. Có lẽ tại anh sung sướng quá chăng?

Liên đưa khăn cho Minh lau nước mắt, rồi toan dắt chàng vào trong nhà, thì chàng thong thả đưa tay ra gạt đi mà rằng:

- Em hãy để anh ngồi chơi mát ở đây tí nữa đã.
- Nhưng mình đã đói chưa? Em đi dọn cơm nhé?
- Còn đợi ông Hoạ ở Ngọc Hà về đã chứ.
- Nếu mình đói rồi thì ăn trước cũng được.
- Chưa, mình ạ, anh chưa đói.
- Vậy em xin phép anh, em đi đằng này vài phút, nhé.
- Được, mình cứ đi.

Minh ngồi lại một mình, tìm hết các lẽ để tự an ủi. Chàng mỉm cười, nghĩ thầm: "Cha! Mù thì vị tất đã khổ. Chẳng qua ta cho là ta khổ thì ta khổ đó thôi. Có lẽ mù lại sướng kia đấy. Càng khỏi nhìn thấy những cái chướng mắt. Cứ ý ta thì trong ngũ quan, thị quan ít cần nhất cho sự sung sướng của tâm hồn. Và từ bé đến giờ ta cũng đã trông thấy chán cảnh đẹp rồi. Bây giờ trí ta chỉ ôn lại cũng thừa đủ".

Thốt nhiên các nơi danh lam thắng cảnh vụt vẽ ra trong trí tưởng tượng của Minh: nào hồ Hoàn Kiếm, nào Hồ Tây, nào vườn Bách thảo, nào chùa Trấn Quốc, nào sông Nhị Hà... Các cảnh vật như lộn xộn xô đẩy nhau in vào màng óc chàng. Chàng bỗng chau mày dăm dăm nghĩ ngợi, vì chàng đang cố nhớ lại các màu mà không thể được. Phong cảnh chỉ lờ mờ hiện ra như trong đám sương mù ảm đạm không có một sắc gì minh bạch. Chàng lẩm bẩm: "Thì ra phải trông thấy ở trước mắt mới có thể biết màu xanh là thế nào, màu đỏ là thế nào".

Minh nghĩ thế lấy làm buồn rầu, thở dài tự hỏi:

"Chả có lẽ mình lại mù thật?".

Câu hỏi ấy có cái mãnh lực nhắc Minh nhớ tới lời trấn tĩnh của thầy lang, và lời giảng giải của Văn. Lúc bấy giờ chàng cho là Văn nói rất có lý. Vì trước kia nào chàng có để ý sâu tầm tới bệnh đau mắt bao giờ mà biết đến nơi đến chốn. Còn như Văn thì Văn đã đến thư viện tra cứu rất cẩn thận, có lẽ đâu Văn lại nói mò. Minh cố ôn lại những câu Văn đã đọc cho nghe mấy hôm trước. Cứ lời trong quyển sách thuốc mà Văn chép ra đó thì bệnh thông manh của Minh có thể chữa khỏi được.

Sự hy vọng làm nở một nụ cười trên cặp môi Minh. Chàng nghĩ tới con đường tương lai, tưởng tới những hạnh phúc êm đềm chưa mất.

Thoáng người thấy hương thơm sực nức, Minh mơ màng như đang sống trong cảnh mộng. Chàng chớp mau cặp mắt, dăm dăm ngẫm nghĩ. Không, chàng không mơ mộng. Cái mùi thơm vẫn như gần mũi chàng, mà chàng lại có thể nhận tách bạch ra được rằng trong đó có hoa móng rồng, hoa hoàng lan, hoa mộc, hoa sói và hoa ngâu. Chàng chợt nhớ tới lời nói của Liên mấy tháng trước: Khi mắt ta không trông thấy thì mũi ta càng thính. Trong lòng ngờ vực, Minh đưa tay ra xua ở trước mặt, thì đụng ngay phải tay Liên. Chàng giật mình hỏi:

- Cái gì thế?

Tiếng cười khanh khách của Liên đáp lại câu hỏi:

- Em tặng mình bó hoa.

Minh cũng cười:

- Mình làm anh cứ tưởng anh chiêm bao. Này, nhưng trong bó hoa của em có phải có hoa móng rồng, hoa hoàng lan, hoa ngâu, hoa mộc và hoa sói không?

- Ồ, tài nhỉ, đúng cả đấy, mình ạ.

Liên đặt bó hoa vào tận tay chồng. Minh đưa lên mũi ngửi thật lâu rồi bảo vợ:

- Thế thì mình tốt bụng hơn ông Chu Mạnh Trinh nhiều.

Liên ngơ ngác không hiểu, hỏi lại:

- Ông Chu Mạnh Trinh là ai, thế mình?

- Là một ông quan án.

Liên cười:

- Nhưng sao mình lại ví em với ông ấy? Với một quan án?

- Vì ông ấy cũng tặng hoa cho một người mù. Chỉ khác có một điều là đẳng họ, hai ông quan tặng hoa cho nhau, còn chúng mình là con nhà bình dân, tự trồng lấy hoa mà tặng nhau.

Liên vẫn cười:

- Dân tặng hoa thì sao lại hơn quan được, mình nói lẫn thần quá! Bông hoa thì bao giờ, ở đâu cũng vẫn là bông hoa chứ.

- Thì mình hãy để anh nói dứt câu đã nào. Anh có bảo vì em là dân mà em hơn quan án Chu Mạnh Trinh đâu? Ngày xưa, cụ tam nguyên Yên Đỗ người Hà Nam cũng bị mù. Bấy giờ, ông Chu Mạnh Trinh, án sát tỉnh Hà Nam thân hành đem về biểu cụ đôi chậu hoa, đôi chậu trà...

Liên vội ngắt lời:

- Cụ mù mà biểu cụ hoa trà thì cụ ngửi thấy mùi gì nữa?

- Ấy thế anh mới bảo mình tốt bụng hơn ông Chu Mạnh Trinh vì mình

tặng anh rất những thứ hoa có hương.

Liên tỏ ý căm tức, bảo chồng:

- Sao ở đời lại có người tàn ác đến thế, mình nhỉ?

Minh cười:

- Họ đùa nhau đấy thôi, mình ạ, vì họ là hai nhà thi hào hay chữ nhất một thời.

- Cho dẫu đùa nhau nữa. Ai lại đùa thế bao giờ, ai lại đùa người tàn tật bao giờ.

Câu nói của Liên khiến Minh vừa cảm cái bụng tốt của vợ, vừa lấy làm ngậm ngùi cho cái cảnh tàn tật của mình. Chàng ứa nước mắt hỏi Liên:

- Vậy anh cũng đáng thương phải không em?

Liên vội nói chữa:

- Chỉ đại dột, em nói người tàn tật kia chứ? Mình thì sao lại là tàn tật được? Mình chỉ đau mắt, rồi ít nữa mình lại khỏi.

Minh mỉm cười:

- Anh muốn tin lời em lắm.

- Anh nên tin lắm, vì em không nói sai bao giờ.

- Dễ thường em là bậc tiên tri đấy?

Liên nũng nịu:

- Hân chú lệ!

Câu trả lời của Liên khiến hai vợ chồng cười rộ, và Minh quên hẳn sự đau đớn.

Lúc bấy giờ trời đã nhá nhem tối, mà hai người vẫn không lưu ý đến. Liên âu yếm đứng tựa vào vai Minh, vợ chồng giờ lâu không nói, như đương hy vọng những sự đâu đâu.

Mãi khi trông thấp thoáng ánh cây đèn ông Hoạ vừa đặt bên mâm cơm ở ngoài hiên, Liên mới nhớ ra rằng vẫn chưa ăn cơm chiều.

GÁNH HÀNG HOA

Khái Hưng & Nhất Linh
www.dtv-ebook.com

Sáng Và Tối

Cơm nước xong thì trời tối. Hôm ấy nhằm ngày mười bảy nên trăng chưa mọc. Cây đèn dầu tây búp măng thì Liên vì cần kiệm đã tắt đi rồi. Ngọn đèn hoa kỳ vụn nhỏ hơn hạt ngô, chiếu ánh sáng lù mù tựa một ngôi sao đỏ ẩn sau đám mây mờ. Làn không khí nặng nề bao hai người, như đè nén lên ngực làm cho khó thở. Thốt nhiên Liên buông một tiếng thở dài. Minh trả lời bằng một cái chép miệng. Rồi hai người lại ngồi yên lặng. Bỗng đau đớn, Minh bảo vợ:

- Tôi thương mình lắm, mình ạ.

Liên cố lấy giọng dịu dàng đáp lại:

- Mình lại nghĩ quần gì đấy rồi!

Thấy Minh ngồi im, Liên giục chàng đi ngủ. Mọi lần hễ khi nào Liên đoán rằng những tư tưởng hắc ám đương làm vấn đục ý nghĩ của chồng thì bao giờ nàng cũng đem hết lời âu yếm ra khuyên can. Nhưng lần này, chính những tư tưởng ấy cũng đương bàng lảng trong tâm hồn nàng. Nàng thấy ngây ngất, chán nản, khổ sở, không những không tìm được lời an ủi chồng mà cũng không thể trấn tĩnh được mình.

Là vì trong vòng hơn một tháng nay, nàng chỉ những quanh quẩn vào việc chăm nom săn sóc đến bệnh nhân, việc bán hoa có kém sút đi nhiều. Tiền thu vào thì ít mà tiền tiêu ra nhiều gấp năm, gấp mười trước: nào trả tiền thầy lang nọ, thầy lang kia, nào thứ thuốc này, thứ thuốc khác. Thành thử không những tiêu hết cái lãi con hăng ngày mà ít nhiều vốn liếng để dành cũng đều khánh kiệt. Nàng nghĩ thầm: "Hết tiền rồi làm ăn ra sao? Ngỏ lời vay anh

Văn thì cố nhiên là không thể nào được!".

- Thì đành chịu chứ biết sao!

Câu than thở của Minh làm cho Liên giật mình: nàng tưởng chồng đọc được tư tưởng của mình, ngơ ngác nàng hỏi:

- Mình nói làm nhảm gì vậy?

- Anh bảo trời đã bắt anh phải mù lòa, thì cũng đành chịu vậy chứ biết sao!

Liên không trả lời, Minh thở dài lẩm bẩm nói một mình:

- Thế là hết một đời!

- Sao mình cứ nghĩ quẩn mãi thế? Mình ốm thì phải để cho em chữa chạy chứ cứ ngồi mà than thân như thế có ích gì không?

Một tiếng nấc đưa lên làm tắc nghẹn cổ Minh.

Liên hối hận, vội vàng lại gần chồng, thì thầm bên tai xin lỗi:

- Minh tha thứ cho em, em buồn quá, em thương mình quá, nên em nhờ lời.

- Vì anh mà mình buồn bực khổ sở thì thực anh cũng chả muốn sống nữa.

- Không. Em buồn có phải vì anh đâu, thỉnh thoảng em vẫn buồn vợ buồn vẫn như thế đấy. Đây này! Em hết buồn rồi, đây này!

Liên gượng cười. Giọng cười khanh khách cố làm cho tự nhiên, nhưng vẫn có vẻ ngượng nghịu, tẻ ngắt. Ngừng cười, Liên nói:

- Mấy lại mình đau mắt thế rồi mình khỏi chứ việc gì mà em phải buồn.

Bấy giờ bóng trăng lấp ló qua giàn hoa móng rồng. Liên giật mình, buột mồm kêu:

- Trời ơi, đẹp quá!

Lạnh lùng, Minh hỏi:

- Cái gì mà đẹp thế mình?

Liên ngồi im không đáp, sức nhớ tới sự buồn rầu của Minh mỗi khi nàng quá vui mừng. Minh càng uất ức, cho rằng vợ sinh nhạt nhẽo với mình. Chàng gằn từng tiếng, bảo vợ:

- Sao tôi hỏi lại không nói gì?

Thấy chồng giận dữ, Liên vội nói chữa:

- Chết chữa! Lắm lúc em như người không hồn. Có gì đâu, mặt trăng vừa mới mọc làm em giật nảy mình.

Một nụ cười nở trên cặp môi Minh. Chàng ngửa mặt nhìn lên quầng không, vui vẻ nói:

- Anh không trông thấy trăng, nhưng chắc rằng trăng đẹp lắm, nhất là trăng mới mọc lấp lánh trong đám lá nhạt thưa có phải không mình?

- Chính thế, mình ạ.

- Mình có hiểu tại sao anh biết thế không?

Liên cười:

- Thì chúng mình ngồi đây ngắm trăng kể có hàng trăm lần, làm gì mà mình không nhớ.

- Không phải đâu. Những lần anh ngồi ngắm trăng với mình, anh quên cả. Nhưng mới tối hôm kia, anh vừa được ngắm một cảnh sáng trăng đẹp quá. Anh chưa kể lại cho mình nghe... Quả thực, anh có được ngắm một cảnh sáng trăng, song đó chỉ là một giấc chiêm bao. Từ hôm anh lòa đến nay, anh chiêm bao như thế nhiều lần lắm rồi, nên hình như anh quen đi mà không tưởng tới rằng anh mộng hay anh tỉnh nữa... Thú lắm mình ạ. Rồi tỉnh mộng, anh lại buồn ủ rũ than thân trách phận, nhớ đến cái đời thực tại, cái đời tối tăm của một người mù mà anh cho là một đời mộng. Nhưng mà huyền bí lắm, mình ạ, đến bây giờ anh cũng vẫn còn nhớ mơ màng, lẫn đời mộng với đời hiện tại, không biết rằng lúc đó anh mộng thấy anh mộng hay anh mộng thực...

Minh ngừng lại, ngồi ngẫm nghĩ, vẫn như người còn đang ở trong giấc chiêm bao. Liên ái ngại, cố giữ tiếng thở dài, mà ôn tồn bảo chồng:

- Thôi mình đi nghỉ, kéo khuya rồi.

Minh như không nghe rõ lời vợ giục, thong thả kể tiếp:

- Ừ mà chính thế. Đang lúc anh buồn bực chán nản, đau đớn thì ở trong quăng tối dày, một luồng gió mát bỗng thoảng qua. Anh rùng mình ngược mắt trông xa xa: trăng tròn vành vạnh, sáng trong và bóng loáng đã mọc ở chân trời. Mặt hồ mênh mông, bát ngát, gợn sóng như vàng gieo, lăn tăn chạy, nhảy lên làn nước màu xanh nhạt. Anh thấy anh ngồi trên một mỏm đá cheo leo, dưới chân sóng vỗ bọt tung lên trắng xóa. Anh lắng nghe thì không có một tiếng gì làm rung động làn không khí yên tĩnh. Đến cả tiếng sóng vỗ cũng nghe thấy, lạ thực, tuy nước vọt lên cao hơn đầu người. Ngắm cảnh sáng trăng ấy, anh tưởng tượng như đi xem chiếu bóng câm vậy.

Liên ngờ ngạc hỏi:

- Chiều bóng cây là thế nào?

- Là không có tiếng, như chiều bóng ở phố Hàng Buồm mà đã mấy lần, anh đưa mình đi xem!

- Thế lại còn chiều bóng không cây nữa kia à?

- Phải. Bây giờ mới có chiều bóng nói. Anh toan đưa mình đi xem thì anh mắc bệnh.

Nhớ tới bệnh, Minh lại buồn rầu, ngồi thừ người ra, hầu như quên bằng câu chuyện mộng. Liên se sẽ cất tiếng nhắc:

- Thế rồi sao nữa mình?

Minh giật mình hỏi:

- Cái gì kia?

- Giấc mộng của mình ấy mà!

Minh chép miệng thở dài:

- Giấc mộng của anh ư? Nó trái ngược với thực một cách đau đớn lắm. Sự thực thì tối tăm như mực mà mộng thì lại sáng rực rỡ như pha lê. Mà cái chiêm bao anh kể cho mình nghe đây chỉ là một trong những chiêm bao đẹp đẽ, luôn luôn đến làm cho giấc ngủ của anh đêm nào cũng biến thành một cuộc du lịch trong những cảnh bồng lai. Có khi thấy sung sướng quá, anh đâm ra ngỡ vực, âm thầm nghĩ: "Có lẽ ta mộng chẳng. Hình như ta mù thì phải, sao ta lại trông thấy nhiều sự rực rỡ, tốt tươi như thế kia?". Song cái ý tưởng ấy chỉ vụt qua trong tâm trí anh mà thôi. Trông chung quanh vẫn thấy đầy rẫy các màu thì anh lại mỉm cười, nói một mình:

"Chết chưa, thì ra mình mơ mộng rằng mình mù chứ có mù đâu".

Lúc đó anh vui vẻ ôn lại những sự đã xảy ra như ôn lại một giấc mộng vậy, ôn lại từ bữa tiệc cho đến tận lúc anh không trông thấy gì nữa. Còn chút ngờ vực nào, nó cũng phải mất hết, khi anh đã đưa mắt ngắm lại cảnh vật một lần cuối cùng.

Liên vui vẻ, ngắt lời:

- Thế thì sung sướng lắm nhỉ, đêm của anh thành ngày cả.

Minh nói tiếp:

- Mà ngày của anh thành đêm.

Rồi sau tiếng thở dài, như nhớ tiếc cái gì, chàng lại bắt đầu kể:

- Trong khi ngồi ngắm trăng anh thấy lạnh lạnh đặng sau gáy. Vội quay lại thì kia kìa, đương tiến lại gần một vị tiểu thư khuôn mặt hết khuôn mặt em, nhưng trang sức khác hẳn, đại khái như những thiếu nữ tân thời: đường ngôi rẽ lệch và vạt quần trắng, áo thiên thanh. Người thiếu nữ đến anh, vịn tay lên vai anh, mỉm cười mà không nói. Anh toan hỏi chuyện thì ở trong lâu đài đi ra một công tử, anh trông na ná như anh Văn. Người ấy cất tiếng thực to, gọi: "Tú Lan! Tú Lan!" khiến anh giật mình thức dậy, thì than ôi! Vẫn nằm trơ trên chiếc giường lát tre, giữa khoảng tối đen vô cùng tận. Văng vẳng tai nghe tiếng cú kêu đều đều trên cây hoàng lan...

Liên kinh khủng, nhớ tới cái đêm chờ chồng, vội ngắt:

- Trời ơi! Mình nghe thấy tiếng cú?

Minh mỉm cười, nói:

- Phải, thì ra tiếng gọi Tú Lan là tiếng kêu của con cú. Lúc đó, anh tiếc giấc mộng muốn ngủ lại, nhưng con cú nó kêu hoài nghe buồn và ghê sợ quá,

không sao ngủ lại được. Anh mơ màng quên cả tàn tật toan đứng dậy ra đuổi cho nó bay đi thì vừa tỉnh hẳn...

Liên thở dài, đưa tay gạt nước mắt:

- Sao mình không gọi em?
- Mình vất vả cả ngày, anh không muốn làm mất giấc ngủ của mình.

Bấy giờ đã gần chín giờ. Trăng mọc lên cao, lấp ló qua cành lá hoàng lan, hơi rung động. Có tiếng chó sủa ở con đường hẻm vào nhà Minh. Liên trông ra cổng, thốt nhiên, nhớ tới đêm hôm Minh ngã bị thương, và lo lắng ngồi nhìn mà không nói. Nghe những câu chuyện buồn rầu Minh vừa kể, nàng thấy trong lòng càng thêm chán nản, nên không muốn cử động, không muốn nói năng gì. Nàng bỗng vui mừng bảo chồng:

- Anh Văn về chơi, mình ạ.

Lạnh lùng, Minh đáp:

- Sao mình biết?
- Vì em trông thấy ánh đèn điện của anh ấy.

Minh yên lặng ngồi chờ thì quả có tiếng gọi. Liên vội vàng chạy ra mở cổng. Minh nghe rõ vợ hỏi bạn: "Sao anh đến chơi khuya thế? " và bạn trả lời: "Tôi vừa ở Nam lên lại thăm anh chị. Anh Minh còn thức chứ". Hai người đi đến thềm, Liên hớn hờ bảo chồng:

- Mình ơi, anh Văn đến thăm mình đấy.

Tiếp luôn là tiếng Văn:

- Chào anh. Tôi phải ở Nam mấy hôm, nhớ anh quá. Thế nào, vẫn được

mạnh chứ?

Nghe hai người nói năng vui vẻ tưởng chừng như họ sung sướng lắm, Minh cảm tức, lãnh đạm trả lời:

- Anh đấy à. Cảm ơn anh, tôi vẫn mù như thường.

Văn tưởng bạn khô hài, cười vang rồi nói:

- Tôi hỏi anh trong người có được khỏe mạnh không. Chứ bệnh đau mắt của anh thì tôi chắc chắn thế nào cũng khỏi rồi. Nhưng kìa, sao mà buồn thiu, buồn chảy thế kia?

Minh cười gằn:

- Tôi vui thế nào được? Tôi bì thế nào được với anh, anh con nhà danh giá, giàu có, lại trẻ trai. Còn tôi, tôi chỉ là một thằng mù, nghèo đói.

Liên cố nén sự sung sướng. Đối với Văn, nàng vẫn giữ gìn không để cho chàng hay cho ai có thể ngờ vực lòng đoan chính của nàng. Song cùng với cái tính thành thực hoàn toàn đối với chồng, nàng lại có tính hồn nhiên của đám bình dân: vui thì vui, buồn thì buồn, không hề biết giả dối. Tối hôm nay trong cái cảnh ử dật nặng nề, nàng coi người bạn đến chơi như một người cứu nạn tựa hồ người ấy mang tới chút ánh sáng của hạnh phúc. Lúc ta ngồi một mình loay hoay với tư tưởng hắc ám thì bất chợt cứ ai đến chơi, ta cũng thấy ta đỡ khổ, hình như người ấy đến san sẻ với ta những vị đắng cay. Huống chi người đến chơi đây lại là một người bạn thân, thì hèn gì mà Liên chẳng vui mừng hơn hở.

Còn Minh thì chàng lại nghĩ khác. Cái bệnh lòa đã đổi hẳn cả tính tình của chàng. Xưa chàng vui vẻ bao nhiêu thì nay chàng gặt gồng bấy nhiêu, xưa chàng thẳng thắn bao nhiêu thì nay chàng ngờ vực bấy nhiêu. Chàng cho rằng Văn lặn lội đến chơi khuya như thế là chỉ có một cơ: Trông thấy mặt vợ

chàng mà năm sáu hôm nay bạn xa cách. Bao sự nghi kỵ xưa kia vẫn vờ trong tâm trí chàng. Chàng vụt nhớ tới những lần Văn đến chơi khi chàng còn chưa mắc bệnh: bao giờ Văn cũng bắt đầu hỏi Liên có nhà không. Chàng nghĩ thầm: "Thôi, nay ta mù thì tha hồ... Chà! Đêm hôm khuya khoắt mà mò đến chỉ cốt để thăm ta thì thực là vô lý".

Văn bị bạn hắt hủi, lấy làm khó chịu, thì thầm hỏi Liên:

- Anh ấy hôm nay làm sao thế?

Liên cũng thì thầm, chép miệng, trả lời:

- Chẳng biết nhà tôi chiêm bao chiêm biếc những gì, rồi sinh ra thế đấy.

Minh nghe hai người thì thào không rõ là nói chuyện gì càng tức tối, cần nhần bảo vợ:

- Khách đến chơi sao không có đèn đóm, để tối mò mò như thế?

Văn tức cười về câu nói mò của Minh, nhưng cố bình tĩnh bảo bạn:

- Thôi, đã có trăng cũng đủ rồi, anh ạ.

Liên ngoan ngoãn vào trong nhà đem cây đèn ra thắp.

Văn nói:

- Tôi về Nam gặp anh Chương, tôi có hỏi về bệnh đau mắt của anh. Anh ấy bảo, cứ để vậy rồi thế nào cũng khỏi. Anh ấy mở cả sách thuốc đọc cho tôi nghe một đoạn về tình trạng bệnh thông manh y hết bệnh anh. Đoạn anh ấy kết luận rằng chóng chầy thế nào cũng khỏi như thường.

Những lúc khác, Minh được tin ấy thì cũng đã mừng rỡ, nhưng lần này, trái lại, chàng nghe bạn nói chỉ càng thêm tức bực. Chàng chau mày trả lời:

- Chà! Cứ mù tịt mãi cũng xong. Khỏi trông thấy những sự bẩn mắt.

Liên ái ngại đến gần chồng, an ủi:

- Mình chả nên thế.

Minh gắt:

- Bà để mặc kệ thầy tôi.

Văn lắc đầu:

- Ô hay! Sao hôm nay anh lẩn thẩn đến thế nhỉ. Thôi, chị đưa anh đi ngủ. Khuya rồi. Tôi xin về. Sáng mai tôi lại đến sớm.

Rồi chàng ghé vào tai bạn, âu yếm nói thầm:

- Anh đi nghỉ nhé. Ngoan, chóng mai tôi biếu cái quà này thú lắm kia.

Văn bắt tay Minh từ biệt đi thẳng. Liên ra đóng cổng, lúc quay lại thấy chồng ngồi bưng mặt khóc. Nàng rón rén lại gần nhưng không dám nói gì, chỉ sợ chồng gắt.

Sự đau khổ như theo nước mắt chảy đi, Minh thấy trong lòng nhẹ nhàng. Ôn tồn chàng gọi:

- Mình!

Liên vội vàng thưa:

- Dạ, em đứng đây.

- Ta đi ngủ thôi.

Đêm hôm ấy Minh trằn trọc mãi gần sáng mới ngủ được, tâm hồn chứa

đầy những tư tưởng chán đời, những ý nghĩ ngờ vực.

Khi thức giấc chàng ở vào khoảng giữa yên lặng chẳng biết bấy giờ là ngày hay đêm, cất tiếng chàng gọi liêu: "Mình ơi! Liên ơi!".

Không nghe thấy tiếng trả lời, chàng nhắm mắt cố ngủ lại. Bỗng xa xa có tiếng rao phở ở ngoài đường. Chàng liền ngồi dậy lẩm bẫm: "Sáng đã từ lâu rồi". Thở dài, chàng nghĩ tới cái cảnh không ngày không đêm của mình mà ngậm ngùi ngao ngán.

Chàng đứng dậy, sờ soạn tìm lối ra ngoài. Buổi đầu mới mù, mỗi lần muốn đi đâu một bước chàng đều phải nhờ Liên hay ông Hoạt dắt. Nhưng nay chàng đã quen lối, lần mò một mình được.

Vừa lò dò xuống sân, chàng nghe có tiếng Văn:

- Thong thả đứng đấy để tôi dắt. Chị đi đâu? Chị không có nhà ư?

Câu hỏi của Văn rất tự nhiên: Văn có ý trách Liên sao không ở nhà để trông nom bạn. Nhưng sẵn có ý tưởng ngờ vực, Minh cho rằng bạn và vợ cảm tình đối với nhau một ngày một thêm nặng, và nếu hai người còn chưa đến nỗi phạm tới danh dự chàng là chỉ vì họ chưa có dịp thôi.

Khi trong óc ta đã sẵn có một định kiến, thì bao nhiêu cử chỉ, ngôn ngữ của người mà ta ngờ vực, ta chỉ hiểu theo cái định kiến của ta mà thôi, huống chi Minh lại không trông thấy gì và lại cố tưởng tượng ra những sự mình có thể trông thấy nếu mình không mù.

Thấy Minh không trả lời, lui thúi lần men thêm nhà mà đi, hai tay quờ quạng ở trước mặt, Văn liền chạy lại đỡ, Minh chẳng buồn chào hỏi, sẽ đưa tay ra gạt bạn mà rằng:

- Anh để mặc tôi.

Văn kinh ngạc hỏi:

- Anh sao vậy?

Vẫn lạnh đạm, Minh cười gằn:

- Tôi chẳng sao cả.

- Anh giận tôi đấy à?

- Ô hay! Sao tôi lại giận anh được?

Rồi Minh theo lối trái hiên rẽ ra sân sau, để Văn đứng ngơ ngác nhìn theo. Lúc Minh trở lại, Văn đỡ chàng bước lên thềm và nói đùa:

- Khốn nạn! Bé bỏng thế này mà chị ấy nỡ bỏ trợ một thân một mình ở nhà chẳng đoái hoài đến.

Minh lạnh lùng:

- Chà! Bỏ hẳn càng hay!

Văn chau mày trách bạn:

- Này anh Minh, chúng tôi có điều gì mất lòng anh thì phải.

- Chúng tôi là ai thế?

Văn như hiểu ra rằng mình lỡ lời, nói chữa:

- Phải! Chẳng thế mà hôm qua anh sinh sự với chị, hôm nay anh lại sinh sự với tôi.

Minh cười mũi:

- À ra chúng tôi là Văn và Liên đấy.

Văn thật thà hỏi dồn:

- Thế thì sao? Thế nghĩa là gì?

Minh sờ soạng ngồi xuống ghế đáp:

- Phải! Thế thì đã sao!

Bỗng Minh chợt tỉnh ngộ, biết mình có tính cầu nhàu đáng ghét, nói lảng ngay sang chuyện khác:

- À! Anh đi Nam có gì thú không?

- Chẳng có gì thú cả, anh ạ.

Minh chùng muốn khơi chuyện để dò la ý tứ, thông thả hỏi Văn:

- Các cô Nam thành ra sao, anh?

Thấy bạn nói đùa vui vẻ, Văn mừng, tươi cười đáp lại:

- Các cô Nam thành đại khái cũng như các cô Hà thành, nghĩa là xoàng. Và lại tôi không ưa sắc đẹp lắm, tôi cho một tư tưởng đẹp, đáng quý đáng yêu gấp nghìn lần những dung nhan đẹp.

Văn tưởng nói thế để an ủi Minh, có ngờ đâu càng gợi trong lòng bạn nhớ tiếc cái đời sáng sủa tốt đẹp đã qua. Cái khuôn mặt xinh xắn, cái nước da hồng hào, cái cặp mắt sắc sảo của Liên bỗng lại hiện ra trong tâm trí Minh.

Phải, chàng yêu Liên, vì Liên với chàng là đôi bạn chí thân, ngay từ khi còn nhỏ, nhưng nhất là vì Liên đẹp, cái đẹp thiên nhiên mà chàng cho là gấp mấy cái đẹp phù hoa của các cô khuê các. Nếu không thế thì sao từ khi chàng

mù chàng cảm thấy đối với Liên, ái tình của chàng có kém đi, tuy Liên càng tỏ lòng âu yếm, và tận tâm tận lực chăm nom chàng. Thì ra cái đẹp đi liền với cái yêu, cái đẹp làm môi giới cho sự yêu nhau. Những ý nghĩ ngoắt ngoéo ấy đưa tâm tư Minh đến sự săn sóc của Văn ở quanh mình chàng: Chàng cho là chỉ vì cái nhan sắc của vợ chàng mà có tấm lòng tốt của bạn đối với mình. Rồi Minh nhớ tới mấy người bạn có em gái đẹp bao giờ cũng được anh chị vị nể, bênh vực, và đến chơi nhà.

Minh suy nghĩ liên miên trong khi Văn lúi húi mở hộp bánh.

Bỗng mơ màng quên hẳn có bạn đứng đó, chàng cất tiếng cười sảng sặc rồi nói một mình: "Cái sắc đẹp bao giờ cũng vẫn là chúa tể muôn loài". Văn quay lại hỏi:

- Cái gì mà thích chí thế?

Minh im bật. Văn mở hộp bánh lấy chiếc bánh kẹp đưa tận tay bạn, mời:

- Anh xơi bánh. Tôi đi Nam về có chút quà mọn biếu anh. Bánh kẹp của các cô Nam thành có tiếng là ngon lắm kia đấy.

Minh đỡ lấy, nói cảm ơn. Văn cười bảo bạn:

- Suýt nữa thì anh phải ăn bánh cưới của tôi.

Minh, cặp mắt chớp thật mau, hỏi lại:

- Sao lại suýt nữa?

- A! Tôi chưa nói chuyện với anh về việc vợ con của tôi nhỉ.

Văn lại cười, cười ngật, cười nghê, rồi nói tiếp:

- Tôi nhận được dây thép nhà gửi lên bảo về ngay. Tưởng có việc gì,

chẳng hóa ra việc đi dạm vợ...

Minh vui vẻ, ngắt lời:

- Tôi xin hôn hạnh mừng anh.

- Ân hận ấy thì có. Tôi phải giở hết tài hùng biện viện hết các lẽ trong luân năm hôm mới xin được thầy mẹ tôi bằng lòng cho thôi đám ấy.

- Đám nào thế?

- Đám con một quan phủ.

Minh tò mò hỏi:

- Sao anh lại không bằng lòng?

- Vì tôi muốn kén chọn một người bạn trăm năm ý hợp tâm đầu. Anh tính lấy người mà mình chẳng biết mặt mũi tính nết ra sao thì lấy thế nào được. Các cụ thì chỉ cốt môn đăng hộ đối.

- Vậy đã có người nào lọt mắt anh chưa?

- Chưa. Trước thì có một người nhưng nay người ta lấy chồng rồi.

Minh dăm dăm nghĩ ngợi. Chừng muốn lấy lòng bạn, Văn lại nói tiếp:

- Nếu tôi không chọn được một người dung hạnh hoàn toàn như chị thì tôi nhất định theo chủ nghĩa độc thân.

Dứt lời, Văn cất tiếng cười vang. Minh vẫn ngồi im, nét mặt buồn rầu. Một lát sau, chàng chép miệng bảo Văn:

- Anh cứ nói thế, chứ vợ tôi con nhà quê mùa, hạ tiện thì chỉ xứng đáng

sánh đôi với một người sinh trưởng ở một nơi hạ tiện như tôi mà thôi. Dầu sao, sự cạnh tranh giai cấp bao giờ cũng còn. Tôi có biết một người con quan thượng yêu một cô gái thuyền chài xinh đẹp. Thế mà khi đã tự do cưới vợ, đã có con với người ta mà cha mẹ còn bắt phải rầy.

Văn trách bạn:

- Tôi xem ra từ ngày anh mắc bệnh đau mắt đến nay, tư tưởng anh như nhuộm một màu hắc ám. Dễ thường anh mới sinh ra ghét đời chăng? Vậy anh không tin như xưa ở sự tiến bộ của bình dân nữa hay sao? Tôi, thì tuy là con nhà quý tộc, nhưng tôi rất tin rằng chẳng bao lâu đám bình dân sẽ được như anh cả.

Câu chuyện rất ôn tồn của bạn không ngờ Minh lại cho là những lời kiêu hãnh. Lạnh lùng chàng đáp:

- Bình dân với quý tộc thì làm cái gì?

Văn cố nén lòng tức giận, cười gượng:

- Ô hay! Hôm nay anh làm sao thế?

- Tôi chẳng làm sao cả.

Văn thương hại, đứng dậy lại gần, lấy tay xoa đầu bạn, thông thả nói:

- Anh giận tôi đấy à? Anh giận người bạn thân nhất trên đời của anh sao?

Minh vừa hồi hận vừa cảm động, ứa hai hàng lệ ngập ngừng bảo Văn:

- Anh tha lỗi cho tôi. Tôi chỉ là một thằng khốn nạn.

Minh nói thế là chàng tự trách mình, tự khinh mình đã nhỏ nhen, ghen tuông hão. Nhưng Văn không hiểu, cho là bạn chỉ phàn nàn, đau đớn về tàn

tật. Chàng liền đem lời thành thực an ủi:

- Anh cứ yên tâm, thế nào rồi cũng khỏi. Tôi cam đoan với anh, tôi thề với anh rằng thế nào anh cũng khỏi. Anh cứ để chúng tôi tĩnh tâm mà trông nom chạy chữa cho anh, chứ anh nóng lòng sốt ruột như thế chỉ thêm ốm người nào có ích chi.

Minh, những lúc hồi hận, thì vẫn đinh ninh rằng không gặt gồng vô lý nữa. Có ngờ đâu sự ghen tuông vẫn âm ỉ trong tâm hồn, chỉ đợi gặp dịp là bùng lên. Vì thế, hai chữ "chúng tôi" bạn vừa nói một cách rất tự nhiên khiến cho chàng nghĩ ngợi, tưởng chừng như hai chữ ấy chỉ có thể dùng vào cặp vợ chồng hay cặp tình nhân được thôi. Không thấy Minh nói gì, Văn lại hỏi:

- Tôi muốn xuống đây luôn với anh cho tiện sự trông coi, săn sóc, anh nghĩ sao?

Lạnh lùng, Minh đáp:

- Cảm ơn anh. Nhưng anh ở đây không tiện.

- Sao lại không tiện? Tôi thấy anh trở trời một mình cả ngày, tôi thương anh lắm. Chị thì bận đi bán hoa, ông Hoạt thì bận làm vườn, chẳng ai chăm nom đến anh.

- Tôi nghèo nàn, nhà tôi chật chội, anh ở sao được.

- Sao không được? Hay thế này này. Sáng sớm tôi xuống đây, tối tôi lại về trên phố. Phải rồi! Cứ thế nhé!

- Thế thì làm phiền anh lắm. Tôi không dám nhận lời đâu.

- Được. Anh cứ mặc tôi. Bây giờ tôi nhàn lắm. Còn những một tháng nữa mới phải đi học kia mà.

Nghe Văn nhắc tới việc học, Minh buồn rầu thở dài. Văn không lưu ý tới sự thất vọng của bạn, hỏi luôn:

- Anh đã làm giấy xin nghỉ dưỡng bệnh chưa? Phải đấy! Nghỉ một năm cũng chẳng sao.

Minh cười:

- Tôi đã được cái bằng thành chung đã chật vật lắm rồi, đâu dám hy vọng theo học nữa như anh. Nếu không mắc bệnh thì tôi cũng đã làm giấy xin đi dạy học.

Văn an ủi:

- Vậy nghỉ một năm rồi đi dạy học cũng chẳng muộn.

Minh lại cười:

- Chẳng muộn! Nhưng lấy gì mà ăn?

Văn vốn xưa nay sống đời đầy đủ về đường vật chất, không mấy khi nghĩ tới sự đói. Đến công việc của Liên chàng cũng cho là một công việc có mỹ thuật để qua ngày tháng chứ nào chàng có tưởng tới sự kiếm ăn chật vật. Lời Minh nói trong một lúc chán nản, bỗng nhắc chàng nhớ tới sự túng bấn của bạn. Đưa mắt quanh mình, Văn ngắm cái cảnh xơ xác mà động lòng thương. Ngoài vườn, phen giậu đổ nát, mái nhà lợp bằng lá gồi bị gió tốc, trông rất tiêu tụy.

Như vụt nghĩ ra sự gì, Văn đứng dậy cáo từ rồi ra cổng cầm đầu đi thẳng.

Một lát, Liên bán hoa về, vào trong nhà, hỏi chồng:

- Anh Văn vừa đến chơi phải không mình?

Minh ngẫm nghĩ hỏi lại:

- Sao mình biết?

- Em vừa gặp anh ấy ở đầu làng. Anh ấy có vẻ hấp tấp, vội vàng lắm, chỉ kịp chào một câu rồi lại cắm đầu đi, trông mặt cau có giận dữ ai.

- Thực à?

Minh cho rằng vợ bịa ra để mình khỏi ghen, vì chàng tưởng vợ cũng có tính đa nghi như chàng.

Rồi Liên đi xuống bếp sắp cơm. Nửa giờ sau, nàng bưng lên một mâm, các thức ăn trông thơm tât, có phần lại thơm tât hơn xưa, là vì tuy việc bán hàng kém sút, và tiền tiêu có túng bấn, Liên vẫn hết sức giấu chõng cái cảnh nghèo nàn cho chàng đỡ lo lắng khổ sở: bữa cơm nào nàng cũng cố làm được một món thịt hoặc món cá. Không những thế, nàng lại còn khoe khoang với chõng rằng công việc buôn bán khá hơn trước nhiều. Minh vẫn yên trí là vợ nói thực, song nếu chàng trông được thì chàng đã thấy suốt bữa này sang bữa khác, Liên và ông Hoạt chỉ ăn muối và nước mắm rưới cơm hãm trộn khoai để nhường thức ăn và cơm trắng cho một mình chàng.

Liên, phần ăn uống kham khổ, phần lo lắng nghĩ ngợi, đến nỗi người sút hẳn đi, khiến Văn đã một đôi khi ngắm nàng mà lấy làm ái ngại.

Cơm nước xong, Minh bảo Liên:

- Có hộp bánh anh Văn cho ban nãy, mình vào lấy ra đây.

- Ồ! Thích nhỉ.

Liên chạy lại bàn mở hộp bánh ra mời chõng ăn. Minh mỉm cười bảo vợ:

- Mình ăn đi!

Liên vừa nhai ngốn ngấu vừa trả lời:

- Em đang ăn đây. Ngon lắm. Mình có nhớ ngày còn bé, em thường tranh nhau quà với mình không nhỉ?

Câu nói đùa của Liên không làm cho Minh nhách được một nụ cười. Chàng yên trí rằng vợ chàng vui mừng và ăn bánh một cách ngon lành, như thế, là chỉ vì quà ấy của Văn cho. Liên lại nói:

- Khi còn bé sung sướng lắm, mình nhỉ.

Minh lãnh đạm:

- Phải chi khi còn bé thì con người tính tình còn hồn nhiên, chưa bị những sự ham muốn, mơ ước cám dỗ.

Rồi đương chuyện nọ nhảy sang chuyện kia, chàng hỏi vợ:

- Có khi nào mình mơ ước trở nên giàu có, sang trọng không?

Liên thật thà, cười khanh khách đáp lại:

- Có chứ! Nghĩa là em mong sau này anh sang trọng giàu có, sung sướng.

Minh thở dài:

- Thế bây giờ thì cụt hy vọng rồi chứ?

- Sao lại cụt? Vẫn hy vọng lắm lắm.

Minh chép miệng:

- Một thằng mù thì làm thế nào cho em trở nên giàu có, sang trọng, sung sướng được?

Liên nghiêm sắc mặt bảo chồng:

- Nếu mình cứ nói quẩn mãi thì từ nay em không nói chuyện với mình nữa đâu.

Minh rơm rớm nước mắt:

- Không, anh có nói quẩn đâu? Anh chỉ nói thực thôi đấy. Mình không thấy nổi khổ tâm cho anh. Khi anh bắt đầu yêu mình và tuy chúng ta là con nhà hạ tiện, mà anh vẫn chứa chan biết bao hy vọng, anh lập ở trong trí biết bao cuộc tương lai tốt đẹp, anh tưởng có thể, như người trong chuyện kia, xây được nhà vàng cho em ở... Hồi đó, hồi anh bắt đầu biết yêu, anh đương theo học năm thứ hai, ngày đêm anh chăm chỉ, anh tận tâm kiệt lực... để có ngày nay. Thế mà ngày nay... ngày nay anh... mù.

Minh cảm động quá, gục đầu xuống cánh tay khóc nức nở. Liên dịu dàng an ủi:

- Mình chả nên nghĩ xa xôi, làm đau lòng em lắm. Em được thế này, em là con nhà quê mùa mà được thế này, mà được làm vợ một người thông minh, đồ đạc cũng đã vẻ vang với làng, với xóm nhiều lắm rồi. Em còn hy vọng gì hơn nữa. Mấy lại rồi mình khỏi chứ sao mình cứ yên trí rằng mình bị tàn tật như thế.

Minh vẫn sụi sụi:

- Anh hiểu, anh hiểu rằng đàn bà ai ai cũng vậy, khi nào họ hy vọng một điều gì mà không được thì họ khổ lắm. Họ không thể yêu mãi người làm cho họ thất vọng.

Liên cười:

- Ô hay! Nhưng mà em có thất vọng điều gì đâu? Anh phải biết, nếu em

không lấy được anh thì cũng đến lấy một người nông phu, chân lấm tay bùn mà thôi.

- Không đâu, em nhầm đấy. Em đáng có một người chồng sang trọng, danh giá.

Câu nói của Minh rất thành thực, chứ không có ngụ một ý nghĩa gì mỉa mai. Là vì chàng đã nhiễm những tư tưởng khoáng đạt của nền văn hóa Âu Tây và cho rằng cái sắc đẹp phải có một địa vị cao ở xã hội, thí dụ như những cô diễm lệ, con gái thuyền chài hoặc theo nghề bán hoa trở nên bà hoàng, bà bá trong tiểu thuyết hay trên màn ảnh chiếu bóng.

GÁNH HÀNG HOA

Khái Hưng & Nhất Linh
www.dtv-ebook.com

Hy Sinh

Một thoáng qua. Một thoáng đã biến cải hẳn tính tình của Minh. Đối với vợ, tình yêu nồng nàn khi xưa đã đổi ra tình yêu thân mật dịu dàng, cảm kích. Sự biết ơn đã khiến Minh tình ngộ, cảm lòng kẻ vì mình hy sinh hết lạc thú. Song bao giờ cũng vậy, người mà ta chịu thâm ân, ta thường kính trọng hơn là âu yếm. Bởi đó, nhiệt tình của Minh một ngày một kém và cũng bởi đó, lòng ghen bóng ghen gió của Minh một ngày một mất.

Nhưng cái lòng ghen vì quá yêu ấy, cái lòng ghen đã làm cho Minh phần uất đi, thì một tính tình khác có lẽ còn kịch liệt gấp mấy: lòng hy sinh.

Minh nghĩ thầm, cái ý nghĩ ấy đã hơn một tuần lễ nay vẫn triền miên trong tâm trí Minh: "Ta đã không đủ tư cách nuôi sống được vợ, giúp ích cho đời, thì chỉ còn một sự giản dị cho ta là hy sinh quách tính mệnh. Ta lặng lẽ từ biệt đời, như thế mới thực là cao thượng và hợp nhân đạo. Phải, có cố gì khiến ta làm cho một đời sáng sủa, vì ta mà trở nên tối tăm, buồn tẻ? Còn gì thể thảm cho bằng chung thân làm bạn với một người mù hết lạc thú, hết hạnh phúc, một người không còn chút hy vọng gì nữa. Dầu bạn ta khéo trấn an, an ủi ta đến đâu, ta cũng biết bệnh ta không thể chữa khỏi được. Thôi thế là hết".

Nay nghĩ tới những điều ghê gớm ấy, Minh không bứt rứt, nóng nảy, đau đớn như xưa nữa. Tâm hồn chàng yên lặng tựa mặt hồ yên sóng. Chàng suy xét đến những điều dự định như một học sinh ngồi làm một bài tính đổ, loay hoay tìm ra cho được con số trả lời. Là vì chàng đã quen với tàn tật cùng sự sống của chàng không còn có ý nghĩa gì ở trên cõi đời sáng sủa này nữa.

Lòng tự nhủ lòng, chàng cảm thấy tình thương yêu đối với mình đã đổi ra tình thương hại. Chàng thường lẩm bẩm nói một mình:

"Ta không muốn ai thương hại hết... Nếu ta chết đi thì chắc vợ ta sẽ lại lấy được người khác giàu có, sang trọng và cùng người ấy hưởng hạnh phúc lâu dài".

Những lúc ấy, bao giờ chàng cũng tưởng tới Văn, mà chàng không ghen nữa. Chàng chỉ mong sau này sự mơ ước của chàng thành sự thực: là Văn sẽ vì chàng làm cho Liên được sung sướng. Sự đó khi chàng tưởng tượng như một sự hiển hiện, thế nào cũng sẽ phải thế. Chàng yên trí rằng Văn yêu Liên, và nếu Văn còn yêu một cách lặng lẽ âm thầm là chỉ vì mình còn sống. Nếu chàng chết đi rồi thì thế nào hai người cũng tự nhiên đường hoàng lấy nhau. Từ đó, cái ý tưởng quả quyết tự tận càng ăn sâu mãi vào tâm hồn Minh, nó thành một định kiến vững vàng, chắc chắn không di, không dịch nữa. Có khi nó ám ảnh chàng - nhưng ám ảnh một cách êm thấm - cả trong giấc mộng. Chàng thấy chàng chết sau khi uống thuốc độc, thấy Liên và Văn ngồi bên giường khóc lóc. Khi tỉnh dậy, chàng biết giấc chiêm bao của chàng là vô lý, thì chàng chỉ cười. Hình như chàng đã bắt đầu quen thân với cái chết, khi tưởng đến nó không còn chút sợ hãi chi nữa.

Trưa hôm nay cũng như mọi hôm, Minh ngồi chờ vợ về để ăn cơm. Nét mặt chàng vẫn thản nhiên. Cặp môi chàng nhếch một nụ cười bất tuyệt.

Chàng đương loay hoay giỡn với cái chết mà chàng cho là cái kết quả tốt đẹp một đời ngắn ngủi đã trở nên vô vị.

Liên về, vui vẻ lại gần, hỏi:

- Mình đã nhận được nhật trình chưa?

- Hình như ông Hoạt để ở trên bàn ấy, mình à.

Liên lại bàn lấy tờ báo Đời nay vừa xé băng vừa bảo chồng:

- Em đọc mình nghe nhé?

- Phải đấy, mình đọc cho anh nghe đi, anh cũng chưa đói, thong thả ăn cơm cũng được.

Ngừng một lát, Minh lại nói tiếp:

- Anh Văn tốt bụng lắm, mình nhỉ, mà chu đáo quá! Anh ấy biết anh buồn, chả có gì tiêu khiển, mua cho những hai thứ báo.

Liên hỏi chồng:

- Sao trong bọn giàu sang lại có người tốt như thế, mình nhỉ?

Minh hơi cau mày, bảo vợ:

- Mình nghĩ thế này thì bậy quá. Với lại ở đời có một hạng người có tính tốt cực sâu xa. Lòng tốt của họ như hương thơm hay sắc đẹp của bông hoa, tự trời sinh ra mà có. Hạng người ấy thì dầu ở trong đám thượng lưu, hay trung lưu, hay hạ lưu cũng giữ được toàn vẹn cái bản tính hồn nhiên của mình. Anh Văn, bạn ta, vào hạng người ấy.

Thấy Minh luôn luôn bênh vực Văn, Liên trong lòng lo lắng, song buột mồm nàng cũng nói thêm một câu.

- Gớm! Độ này mình bênh anh Văn chăm chặp. Chả bù với hôm mới nhận được báo anh ấy biểu, mình ví anh ấy như quan án Chu Mạnh Trinh đem hoa tặng cụ Tam Nguyên Yên Đỗ.

- Ấy thế, anh mới vô lý. Vậy nay mình cũng muốn vô lý như anh hay sao?

Dứt lời, Minh cất tiếng cười, cười trong trẻo, thẳng thắn, không một chút

ý nghĩa của chua cay. Rồi vui vẻ, chàng bảo vợ:

- Nào, mình đọc báo cho anh nghe đi.
- Em đọc tiếp chuyện hôm qua nhé.
- Không em hãy đọc mục việc vặt đã.

Liên đọc rất thông thả dễ dàng. Hễ gặp một chữ Pháp, tên người hoặc tên đất hơi khó, nàng lại đánh vần hỏi chồng là chữ gì. Còn Minh thì nụ cười hình như vĩnh viễn nở trên cặp môi. Nét mặt chàng như một bông hoa hàm tiếu tốt tươi, sáng sủa. Thỉnh thoảng, chàng lại ngắt lời, giảng nghĩa cho vợ hiểu một vài đoạn mà chàng cho là lý thú. Đến một câu chuyện, Liên vừa đọc được hai chữ đầu đề, bỗng im bật khiến Minh ôn tồn hỏi:

- Sao em đang đọc dở lại ngừng thế?
- Câu chuyện ghê gớm, như nhức lăm, mình nghe làm gì.

Lãnh đạm, Minh nói:

- Không sợ, mình cứ đọc.

Liên buồn rầu đọc cho chồng nghe câu chuyện một người mù vì ghen tuông đem cầm dao đâm chết anh. Minh mỉm cười:

- Ừ chuyện nghe tởm quá! Thảo nào mà em không muốn cho anh nghe. Chỉ có kẻ vô học thức, ngu si, dằn độn mới ác được đến thế.

Mãi gần một giờ, Liên mới đọc xong tờ báo. Liên đọc hết các bài từ đầu đến chót, cả bài xã thuyết khô khan cùng bài phê bình về đạo giáo đầy những chữ Nho mà Minh chẳng hiểu, khiến nàng đọc sai be bét và Minh phải luôn luôn bật cười.

Liên vừa gấp tờ báo vừa bảo chồng:

- Bây giờ thì ta ăn cơm thôi chứ. Kia ông Hoạt, ông ấy đang giục kia! Có lẽ canh nguội mất cả rồi.

- Nguội thì cũng còn ngon hơn bài xã thuyết nhạt thếch.

Liên chiều chồng, cố cười cho đậm đà để chồng vui lòng.

Giữa bữa cơm thì Văn đến chơi. Chàng rón rén đến bên mâm đứng ngắm. Bỗng chàng cất tiếng cười, Liên quay lại chào:

- Kia, anh Văn.

Văn vẫn cười:

- Cơm nước gì mà bày ngộ nghĩnh thế kia.

Liên đưa mắt ra hiệu mà Văn vẫn không hiểu, nói luôn:

- Một bên thì bát canh, đĩa giò với bát cơm trắng; một bên thì bát tương đầy, đĩa rau muống xù với nồi cơm. Cơm gì mà trông lủng củng như khoai sọ thế kia?

Minh nghe bạn nói, cau mày, dăm dăm nghĩ. Bỗng chàng vui cười bảo Văn:

- Dẫu tôi không trông thấy mâm cơm, tôi cũng có thể dựa vào lời nói của anh mà đoán ra rằng đã lâu nay Liên nhường thức ăn cho tôi, mà tôi không biết.

Mãi lúc đó Văn mới hiểu ám hiệu của Liên, vội nói chữa:

- Người ta nói đùa một tí anh cũng tưởng thật. Anh không tin thử đưa tay

rờ xem có kín một mâm các thức ăn không nào.

Minh nói bông:

- Chả cần phải rờ, anh ạ. Thầy bói này đã gieo quẻ bói đúng lắm rồi.

Trừ Minh ra, mọi người không ai dám cười, sợ làm đau lòng kẻ tàn tật. Rồi Văn lảng sang chuyện khác, hỏi Minh:

- Anh bôi gì lên mi mắt mà đen thế kia?

Liên đáp:

- Ấy, nhà tôi kêu nhức mắt, hôm qua bắt đi mua hai hào thuốc phiện để đắp đấy.

- Thuốc gì lại ngộ nghĩnh vậy? Mà có đắp bằng thuốc phiện đi thì xin một tí cũng được, mua làm gì những hai hào?

Minh ung dung đỡ lời:

- Định để bôi dần anh ạ. Nhưng chả thấy bớt, sáng hôm nay tôi đã ném cả cái ghế đựng thuốc phiện đi rồi.

Văn nói đùa:

- Hoài của! Chả để cho quan viên làng bẹp biết.

Minh cười rất tự nhiên, tỏ ra rằng mình sung sướng lắm, làm cho mọi người vui mừng cũng cất tiếng cười theo. Minh đặt bát đĩa, bảo bạn:

- Anh làm ơn dắt hộ thầy bói lại đằng bàn.

- Ăn ít thế? Phải cố ăn đi chứ.

- Anh làm như tôi mới lên năm, lên sáu không bằng. À, anh lấy hộ tôi cái bút chì và mảnh giấy trắng tôi làm trò cho mà coi, thú lắm kia.

Liên cũng vừa ăn xong, đứng dậy hỏi:

- Mình lấy giấy, bút chì làm gì thế? Ở cả trong ngăn kéo ấy, anh Văn ạ.

Minh ngồi hí hoáy viết. Văn vội kêu:

- Ấy kìa! Sao lại viết chữ Văn đè lên chữ anh thế!

Minh viết đi viết lại ba, bốn lượt tay phải cầm bút chì, tay trái dò lần từng dòng từng chữ. Mấy phút sau, chàng đã viết được hơi ngay ngắn một hàng chữ to:

"Anh Văn, bạn yêu quý của tôi ơi".

Văn ngồi ngắm bạn viết, cảm động quá không nói nên lời. Minh lại yên lặng, rờ lần viết xuống dòng dưới:

"Em Liên, người vợ đoan chính thân yêu..."

Liên đứng tì vào lưng ghế, nhìn qua vai chồng đọc từng chữ, ngay khi chữ ấy mới ở ngọn bút chì viết lên giấy. Văn khen:

- Tiến bộ lắm rồi!

Liên nói:

- Khi nào khỏi bệnh tha hồ mà viết.

Văn cũng nói tiếp:

- Bệnh tình đã khá lắm rồi, con người đã thấy bớt đục, và đồng tử bớt

xanh. Cứ thế này, thì may ra chỉ hai, ba tháng nữa là khỏi hẳn.

Rồi quay lại, chàng hỏi Liên:

- Này chị, bông hấp còn đây chứ?

- Cảm ơn anh, còn nhiều.

Minh như vụt nghĩ ra, hỏi Văn:

- Còn mấy hôm nữa, anh vào trường?

- Ba hôm nữa thôi, anh ạ. Nhưng năm nay tôi không ở trong, đã làm giấy xin ra ngoài rồi.

Minh và Liên cảm động ngồi yên, ngẫm nghĩ. Cả hai người cùng tưởng tới tấm lòng quý hóa của Văn, cùng biết rằng Văn xin ra ở ngoài là chỉ cốt để có thể luôn luôn đến trông nom săn sóc, an ủi bạn. Liên vờ quay ra hiên lấy vạt áo lau ngấm nước mắt. Còn Văn thì chàng thản nhiên vui cười bảo bạn:

- Ở trong trường tức chết đi ấy! Anh có nhớ lão Zét không nhỉ? Gớm! Nếu các viên giám học đều như lão ta cả, thì rồi bọn lưu học sinh để không còn một ai. Chỉ tức với lão, nên tôi xin ra ở ngoài đó mà thôi. Thầy mẹ tôi cũng bằng lòng cho phép.

Như không nghe thấy lời nói của bạn nữa, Minh vẫn theo đuổi ý tưởng riêng của mình, và buột mồm, phàn nàn:

- Rõ tôi làm phiền cho bao nhiêu người!

Văn vờ không hiểu bạn:

- Anh làm phiền cho ai thế?

- Thôi, anh đừng cố giấu lòng tốt của anh nữa đi. Tôi còn lạ gì? Chỉ vì tôi đau, nên anh xin ra ở ngoài đó thôi. Anh làm thế, khổ tâm tôi lắm.

- Ai bảo anh thế? Tôi ở trong trường mà chủ nhật, thứ năm lại không ra thăm anh được hay sao? Tôi xin ra ở ngoài là tôi muốn ở ngoài, chứ chẳng có ý nghĩ gì khác nữa.

Minh mỉm cười:

- Nếu tôi đoán không đúng thì việc gì anh phải cãi lẽ mãi thế?

- Vì tôi xấu hổ lắm. Không tốt mà được tiếng tốt. Thà tôi định thế cho cam. Cũng như cái ngân phiếu ba chục bạc độ nợ ai gửi biếu anh, anh cũng cứ đổ riết cho tôi. Anh làm thế ức tôi lắm.

Liên đứng ngoài hiên nghe câu chuyện dằng dai khá lâu, liền bước vào vừa cười vừa nói:

- Vâng, thì không phải anh gửi. Chính tôi gửi đấy. Số tiền còn y nguyên tôi vẫn giữ kia, thì chả là của tôi còn của ai?

Rồi nàng nói lảng sang chuyện khác:

- À này, tờ tuần báo anh mua cho chúng tôi hôm nào mới được nhỉ?

- Tuần lễ nào cũng sáng thứ sáu kia chứ. Hôm nay mới là thứ ba. Thôi, bây giờ thì nghỉ một lát nhé, tôi xin phép về nhà. Mà anh cố ngủ đi mới được. Phải ngủ nhiều mới chóng khỏi. Nếu không ngủ được phải nằm nhắm mắt lại.

Dứt lời Văn bắt tay Minh và ngả đầu chào Liên, cáo từ ra về.

Ba hôm sau, nhằm ngày phiên chợ Đồng Xuân, Liên đem hoa bày bán chung với một người chị em, mãi chiều mới về. Không thấy Minh đâu, nàng hoảng hốt hỏi ông Hoạt, thì ông ta nói Minh kêu vấp ngã đau tay vào giường

nằm và bảo ông ta đi mua mấy xu giấm thanh về bóp, nhưng ông ta không có tiền còn chờ Liên về.

Liên vội vàng chạy vào giường xem chỗ đau của Minh thì thấy cánh tay trái chồng tím bầm một vết dài đến hai đốt ngón tay. Nàng liền đưa cho ông Hoạt năm xu đi mua giấm thanh như lời chồng dặn.

Tối hôm ấy, Minh cũng không kêu ca đau đớn gì. Và đến sáng, vừa ngủ dậy, chàng đã vui vẻ giơ cánh tay ra khoe với vợ:

- Khỏi hẳn rồi, mình ạ.

Rồi cất chén giấm thanh xuống gầm giường, chàng nói:

- Để đấy, hễ chốc nữa có đau lại bóp.

Liên yên tâm, đặt gánh lên vai ra đi.

Nhưng một giờ sau, vì gặp người mua hết gánh hoa lại đòi mua thêm mười chậu kim liên nữa, nên nàng trở về lấy.

Hí hửng, vui mừng, vì bán được một món hời, nàng định chạy vội vào khoe chồng. Song vừa đến sân, nàng nhìn vào trong nhà thấy Minh đang ngồi hí hoáy viết.

Nàng đã toan gọi và chế giễu nói đùa: "Mấy hôm nay cặm cụi tập viết mãi, ta thử vào xem viết những gì".

Rón rén, nàng lại gần. Và trong khi Minh khó nhọc chậm chạp viết một bức thư thứ hai, thì Liên đứng đầu bàn lẩm bẫm đọc thầm những dòng chữ to lạch lạch viết kín trong một trang giấy, đặt trên bàn, chặn dưới một chén nước đen đục. Đó là một bức thư gửi cho Liên.

"Em Liên.

Anh yêu em thế nào chắc em đã biết. Mà anh cũng không bao giờ có thể ngờ tới lòng thành thực của em đối với anh. Nhưng không lẽ anh đành lòng, anh nhẫn tâm làm tiêu tan một đời thanh xuân của em. Em có tội tình gì mà bị chung thân ràng buộc với một người tàn tật mù lòa, như bị đẩy vào trong một nhà ngục tối tăm.

Thôi, em ở lại anh đi. Em ở lại thì bao nhiêu hạnh phúc êm đềm, sẽ đón chào em. Còn anh... anh ở rồn lại ngày nào, là một ngày khổ sở... đau đớn... lương tâm của anh nó cắn rứt anh, nó đốt xé tâm hồn anh. Nó luôn luôn thì thầm với anh rằng hạnh phúc của anh không còn ở trên đường thế, trong buổi bình minh này nữa.

Chào em ở lại, và anh chân thành mong mọi rằng em sẽ vui vẻ mà sống. Sự nguyện ước ấy là chút hạnh phúc cuối cùng của anh.

MINH

Tái bút: Em sẽ vì anh mà trả ơn anh Văn một cách xứng đáng".

Liên đọc bức thư, mặt dần tái mét. Minh thì vẫn tươi cười, chăm chú viết bức thư gửi cho Văn.

"Anh Văn, bạn yêu quý của tôi,

Tôi chết đi, để lại một người vợ trẻ..."

Chân tay bủn rủn. Liên dăm dăm nhìn lại cốc nước đen đục. Nàng vụt nhớ tới thuốc phiện và giấm thanh mua bữa nọ. Luống luống, nàng vồ lấy chén thuốc đập ra sân rồi òa lên khóc.

- Khốn nạn! Anh...

Nàng cảm động, kinh hãi quá không nói được nên lời. Minh giật mình hỏi:

"Liên đấy à?". Song chàng giữ ngay được bình tĩnh, tươi cười bảo vợ:

- Liên ạ, người ta ai chả một lần chết.

Liên vẫn khóc, ngập ngừng đáp lại:

- Nếu vậy... anh để... em chết... trước đã... À ra, anh đánh lừa em... thuốc
đắp mắt... giã thanh bóp tay...

Lạnh lùng, Minh nói:

- Mình giữ anh làm gì? Mà mình giữ sao nổi anh?

Liên kêu rú lên một tiếng, rồi run lẩy bẩy, thở hỗn hển, gọi ông Hoạ lên
dặn:

- Ông ở nhà... coi anh Minh nhé... Tôi chạy đi đăng này một tí.

Nàng cầm đầu chạy một mạch đến nhà Văn cầu cứu.

GÁNH HÀNG HOA

Khái Hưng & Nhất Linh
www.dtv-ebook.com

Viết Báo

Hơn nửa giờ sau, Liên đã trở về, vừa thở hồng hộc, vừa chạy vội vào trong nhà hỏi ông Hoạt:

- Ông vẫn đứng yên đấy chứ. Rõ nhà tôi làm khổ tôi quá.

Minh thản nhiên, tươi cười hỏi:

- Làm gì mà mình cuống quýt lên thế?

Ông Hoạt vui mừng bảo Liên:

- May quá cô đã về. Cô đi rồi, cậu làm tôi chẳng còn hồn vía nào nữa. Hết khóc rồi lại cười, lại nói nhảm, nói nhí mãi.

Liên trách chồng:

- Sao mình lại thế? Làm phiền lòng em lắm.

Minh ôn tồn hỏi vợ:

- Mình đi đâu mà hấp tấp, vội vàng thế?

- Thôi, đừng bắt em nhắc lại mà thêm bực mình. Chỉ tại mình làm em sợ hãi quá, em phải cái bê hôm nay, em bắt đền mình đấy.

Minh vẫn không đổi sắc mặt:

- Cái bê gì đấy mình?

Liên qua ra giục ông Hoạt đi làm vườn, rồi thở dài bảo chồng:

- Em thấy mình định... Nhưng mình đừng dại dột thế nữa nhé, mình có hứa với em thì em mới kể đầu đuôi câu chuyện cho mà nghe.

- Nhưng hứa cái gì mới được cơ chứ?

- Mình đừng có bỏ em góa bụa... trơ trọi một thân... tội nghiệp, nhé mình nhé?

Minh tươi cười, ngồi ngẫm nghĩ. Vì chàng đã tìm được một mưu khác rất giản dị để từ trần một cách yên lặng mà kín đáo hơn.

Không thấy chồng đáp lại, Liên đến bên cầm tay, âu yếm hỏi:

- Nhé mình nhé?

Minh chẳng hiểu vợ nói những gì, trả lời liền:

- Ừ được rồi.

- Mình nói dối em thì sao?

- Anh nói dối em thì anh chết ngay lập tức.

- Không, anh nói dối em, thì em chết kia.

Minh cười:

- Ai lại thề thế bao giờ?

- Em thì em xin thề với anh rằng nếu anh còn tìm cách tự tử nữa thì em đập đầu ra em chết trước mặt anh ngay. Ở đời thiếu anh thì em sống làm gì?

Minh dăm dăm ngồi suy nghĩ rồi thốt nhiên hỏi vợ:

- Đập đầu mà chết được à, mình?...

Rồi chàng như nói một mình: "Ừ! Đập đầu! Đập đầu... Khó lòng!".

- Mình nói nhầm gì thế?

- Không. À, câu chuyện của mình thế nào nhỉ?

- Chỉ tại mình đây mà.

- Vâng thì tại anh. Vậy mình thuật lại cho anh nghe đi.

- Lúc bấy giờ, em thấy mình... Ghê quá! Em nghĩ tới cái chén thuốc độc mà em hãy còn run sợ. Nhưng thôi mình ạ, câu chuyện đã qua rồi, mình đừng bắt em nhắc lại nữa. Mình vào giường nằm nghỉ một lát rồi đi ăn cơm. Em đi làm cơm nhé? Em đã mua được mớ cá trôi béo quá mình ạ! Lúc em ở anh Văn về...

- Mình lên nhà anh Văn làm gì vậy?

- Thì em sợ quá, chẳng kịp nghĩ ngợi gì, chẳng biết xoay xử ra sao, cầm đầu định chạy đi tìm anh Văn để anh ấy đến khuyên can mình hộ.

- Thế à? Nhưng anh ấy không đến, có phải không?

- Nào em có gặp anh ấy đâu? Hôm qua, anh ấy bảo chúng mình rằng anh ấy ở phố Cửa Đông, số 510. Đến nơi, em đã toan không vào, vì cái nhà số 510 ấy to mà đẹp lắm, có vườn có cây cối bao bọc xung quanh như nhà Tây ở vậy. Sau em liều gọi cổng thì một ông cụ đương đứng sửa cây cảnh thông thả đi ra, em hỏi anh Văn, ông ta chỉ trả lời vắn tắt: "Không biết! Đi đi". Rồi ông ta lăm băm nói một mình, trở vào trong nhà.

Minh cau mày, có dáng không bằng lòng mắng vợ:

- Thì ai bảo mình đến?

- Tại mình đấy! Mình làm em kinh hãi quá. Mấy lại chắc không phải là nhà anh Văn đâu, mình ạ.

- Còn anh, anh chắc là phải. Nếu không phải thì khi nào cụ ấy lại đuổi mình một cách tàn nhẫn như thế.

Liên ngơ ngác hỏi:

- Sao vậy mình?

- Vì ông ta cho mình là... ông ta tưởng mình là nhân tình anh Văn chứ gì.

Liên vừa xấu hổ, vừa tức giận, nước mắt chảy giàn giụa, đứng nhìn chồng, lấy làm cảm tức. Nàng vẫn biết Minh có tính hay ghen và nàng nhận ra rằng từ khi chồng bị bệnh, cái tính ấy lại càng quá quắt lắm. Nhưng lần này, nàng mới nghe chồng nói một câu tàn nhẫn. Song thực ra thì trái hẳn, câu nói thốt nhiên ấy chỉ tỏ rõ tấm lòng thẳng thắn bình tĩnh của Minh mà thôi. Phải. Minh không ghen nữa, nên mới buột mồm nói một câu vô tâm như vậy. Trước kia, khi chàng còn đương ngờ vực vợ, thì chàng chỉ chôn sâu trong lòng những ý tưởng chua chát. Cùng lắm, chàng cũng chỉ khe khẽ chép miệng hay thở dài, nếu chàng không hỏi những câu dớ dẩn quanh co để dò la ý tứ vợ.

Liên sụt sùi đứng khóc và Minh tươi tỉnh ngồi yên. Chàng vẫn cho là vợ khóc vì lo sợ mình tự tử, chứ chàng không hề tưởng tới cái nghĩa chua chát của câu mà chàng vừa đột nhiên nói ra.

Bỗng thoáng nhìn ra cổng, Liên thấy Văn vừa đỗ xe đạp. Vội vàng, nàng xuống sân đưa tay xua, ra hiệu bảo Văn đừng vào, rồi chạy ra cổng, buồn rầu phàn nàn với bạn:

- Nhà tôi làm tôi khổ sở quá anh ạ.

- Sao vậy chị?

- Anh nói sẽ chứ, không có nhà tôi bây giờ tẻ lắm kia.

- Tôi vẫn không hiểu. Chị làm tôi lo sợ quá... Tôi vừa ở trường về đến nhà, thấy cậu tôi nói có một người... một người đàn bà đến hỏi... tôi biết ngay là chị, vội vàng phóng xe đạp đến đây.

- Vậy ra ông cụ ấy là cậu anh đấy?

- Vâng, sao ?

- Không.

- Nhưng có việc gì quan hệ thế, chị?

Liên mếu máo thuật lại câu chuyện chồng định tự tử. Văn đứng nghe cảm động, luôn mồm nhắc câu: "Rõ khổ quá!". Khi Liên kể xong, chàng toan chạy thẳng vào cự bạn, thì Liên gạt ra mà rằng:

- Anh đừng vào vội.

Văn không hiểu vì cớ gì, hỏi:

- Sao vậy?

Liên then thùng cúi mặt nói khẽ:

- Vì... vì nhà tôi... tẻ quá, anh ạ... nhà tôi đổ đốn... sinh ghen.

Văn ngơ ngác nhìn Liên:

- Ghen!

- Vâng, nhà tôi ghen...

Văn thừa hiểu rằng Liên muốn nói Minh ghen với mình, và ghen lời, nàng không nói được dứt câu. Phần thương hại kẻ mù yêu vợ quá hóa ghen, phần căm tức bạn dám ngờ vực lòng thẳng thắn của mình, Văn không kịp nghĩ ngợi, rảo bước đi vào trong nhà định bụng cho Minh một bài học.

Thấy Minh vẫn thản nhiên ngồi mỉm cười như không xảy ra việc gì, Văn lấy làm lạ, và ngờ rằng bạn mất trí khôn... Ôn tồn, chàng chào bạn một câu bằng tiếng Pháp. Minh vui mừng hỏi:

- Anh Văn đến chơi đấy à? Nhà tôi đến tìm anh lại đây, có phải không?

Câu hỏi rất tự nhiên, nhưng sẵn có định kiến vì mấy lời bày tỏ của Liên. Văn cho là bạn ghen với mình thực. Chàng chau mày đáp:

- Vâng, chị có đến, nhưng lúc bấy giờ tôi còn ở trường chưa về.

Minh cười, hỏi:

- Thế cái ông cụ ở nhà anh là ai vậy?

- Cậu ruột tôi đấy, anh ạ. Sao?

Minh vẫn cười, cười rất vui vẻ, thực thà, bảo bạn:

- Gặp nhà tôi, cụ tưởng nhà tôi là tình nhân của anh.

Văn gất:

- Ai bảo anh thế? Anh chỉ nói nhảm.

- Thực đấy mà, tôi đoán có sai đâu.

Minh lại chêm một câu nói đùa:

- Với lại nhà tôi cũng đẹp lắm kia, phải không anh, ai biết đâu là gái có chồng.

Dứt lời, Minh cất tiếng cười vang nhà, thực không ai còn ngờ rằng một giờ trước, chàng toan uống thuốc tự tử. Văn đứng ngăm bạn, chép miệng, lắc đầu nói:

- Anh Minh ơi, thế thì anh không tốt.

Minh không nghe rõ, hỏi lại:

- Anh bảo gì kia? Tôi không hiểu được.

Văn cho là bạn nói kháy, càng giận.

- Tôi bảo anh không tốt. Có điều gì uất ức, bực tức thì sao anh không nói cho vợ anh, cho bạn anh biết, mà lại để bụng như thế. Thực anh không tốt.

Minh lại cười:

- Nhưng tôi có bực tức, uất ức điều gì đâu?

- Như thế thì anh càng không tốt lắm, vì anh không thành thực. Anh bảo anh không có điều gì uất ức. Vậy, tôi hỏi anh, sao anh lại định uống thuốc độc để từ trần?

Nét mặt trang nghiêm. Minh ngồi ngẫm nghĩ, rồi thở dài, chàng bảo bạn:

- Uất ức là một việc, mà tự tử là một việc khác, xin anh chớ lẫn. Tôi định chết thực, song tôi chết không phải vì uất ức.

Văn gất:

- Thế vì lẽ gì, thưa anh?

- Vì lẽ tôi thương Liên và tôi thương anh...

Chưa nghe dứt câu, Liên hình như đã đoán được ý nghĩ của Minh. Nàng liền lại gần ghé tai chồng thì thầm:

- Mình có im ngay không. Lại sắp nói nhảm bây giờ. Anh Văn, anh ấy cười chết.

Nhưng Minh không lưu ý đến lời nói của vợ, tiếp luôn:

- Tôi thương Liên vì Liên có làm nên tội gì mà uổng một đời xuân xanh làm vợ một người mù, thương anh vì anh mất cả thì giờ học tập để trông nom tôi, mà sự trông nom ấy có kết quả cho cam.

- Vậy ra chỉ vì có thế mà anh định tự tử đấy?

- Vâng, chỉ có thế.

- Anh viện danh dự thề với tôi nhé?

- Còn một lẽ nữa, nhưng...

- Ừ, có thể chứ. Lẽ gì nữa, thế anh?

- Còn một lẽ nữa, nhưng không tiện nói. Cái lẽ ấy, tôi đương viết cho anh trong bức thư vĩnh quyết thì nhà tôi làm lỡ việc của tôi.

Liên vẫn sụi sùi đứng khóc. Còn Văn thì chàng dẫn từng tiếng, bảo bạn:

- Anh là một người ác, một người tàn ác, anh biết chưa? Người ta ngăn không cho anh chết mà anh lại bảo làm lỡ việc của anh. Tôi chẳng muốn đem những lời đạo đức mà phân trần cùng anh. Đã bao lần tôi nói với anh rằng

bệnh anh rồi thế nào cũng khỏi; thế mà anh không tin tôi. Nhưng cho dầu anh có bị mù thật đi nữa, anh cũng không nên trốn nợ đời một cách ích kỷ như thế kia mà. Anh có nhớ một lần nói chuyện một nhà điêu khắc mù ở trong tòa Hàn lâm Mỹ thuật Pháp chỉ sờ mà biết. Đấy anh coi.

Minh nói đùa:

- Tôi coi thế nào được?

Văn cố nhin cười, nói tiếp:

- Rõ anh trẻ con quá. Không phải tôi ôn lại câu chuyện ấy để an ủi anh đâu, vì tôi chắc thế nào rồi anh cũng khỏi, nhưng theo ý tôi thì khi nào ta còn làm ích được cho đời, ta còn phải sống.

- Nhưng tôi không thể làm ích được cho đời nữa thì anh bảo sao?

- Ấy là anh không muốn đó thôi. Chẳng nói đâu xa, anh yêu vợ anh, vợ anh yêu anh, đó cũng là một điều bắt buộc anh phải sống.

Minh phì cười:

- Đó là một điều ích cho đời phải không, thưa anh?

- Đó là bốn phận. Nhưng nếu anh cho bốn phận suông ấy chưa đủ, mà muốn giúp ích cho đời thì cũng chẳng khó. Ai cấm anh soạn sách và viết truyện? Kìa tôi đã trông thấy anh mỉm cười. Chắc anh cho rằng mù thì không viết được. Nhưng tư tưởng ở óc ra chữ có ở mắt đâu, mà cần phải có mắt mới viết được. Anh cứ bắt chước kịch sĩ Racine mà soạn văn sẵn ở trong óc đi, rồi đọc để chị viết ra giấy cho. Nhưng hình như tôi thuyết lý với anh nhiều quá! Mà tôi lại là người rất ghét thuyết lý, anh đã biết. Tôi chỉ xin anh nghĩ tới câu này: Ta còn có thể giúp ích cho đời được, dù chỉ là một sự ích lợi cón con mặc lòng, thì ta không được phép tự hủy thân thể của ta đi. Vả lại xin thú

thực với anh, tôi thường đem mỹ thuật ra bình phẩm các hành động của người đời. Sự gì ta làm mà không có vẻ mỹ thuật thì bao giờ cũng là sự đáng chê, đáng bĩ, mà tự tử thì không có vẻ mỹ thuật một chút nào.

Minh ngồi nghe có dáng chú ý lắm. Khi nghe bạn viện đến lẽ mỹ thuật thì chàng không thể nhịn cười được liền cãi lại một câu khôi hài:

- Pétrone cắt mạch máu mà chết cũng mỹ thuật lắm đấy chứ.

- Pétrone bị xử tử, chứ có tự tử đâu?

- Nhưng thôi anh ạ, anh chẳng cần phải viện lẽ mỹ thuật, một lẽ soạn sách cũng đủ chán rồi. Anh nói thế mà có lý đấy, phải không Liên. Liên vẫn đứng đấy chứ?

- Vâng, em vẫn đứng đây.

- Vậy anh nghĩ truyện rồi đọc cho Liên viết nhé?

Liên vui mừng đáp:

- Vâng, nếu thế thì còn nói gì nữa.

- Ta sẽ để ở bìa: Minh và Liên soạn.

Văn vỗ tay khen:

- Ừ có thể chứ! Vậy ngay chiều nay bắt đầu viết đi nhé. Còn tôi, tôi xin có cách tỏ cho anh biết bệnh đau mắt của anh thế nào cũng khỏi.

Văn từ biệt vợ chồng Minh ra về, sau khi đã căn kẽ dặn Liên phải luôn luôn ngồi bên chồng, chờ đến chiều sẽ trở lại.

Quả thực, vào hồi sáu giờ chiều, Văn đưa một người đến mà chàng giới

thiệt với Minh và Liên là một ông y khoa bác sĩ. Bác sĩ xem xét mắt Minh rất kỹ lưỡng. Ông bảo bệnh Minh là bệnh thông manh, mà tiếng Pháp gọi là cataracite. Ông nói tiếp:

- Ông mắc bệnh cataracite traumatique, chắc hẳn vì ngã có vật gì cứng chạm phải con ngươi. Bệnh này cứ để vậy rồi cũng khỏi nhưng có khi lâu lắm, đến một, hai năm. Mổ thì khỏi ngay, song mắt sẽ thành cận thị. Vậy tùy đấy, muốn mổ cũng được, hay muốn chờ một, hai năm, rồi tự nhiên mắt sáng ra cũng được chỉ trừ khi thành bệnh thông manh chín - cataracite supramure - thì không chữa được mà thôi, nhưng ít khi xảy ra bệnh ấy lắm.

Minh nghe bác sĩ nói, ngồi sung sướng mỉm cười, vì chàng vừa nghĩ tới một cách kiếm tiền để trả tiền mổ mắt, nhất là vì chàng biết rằng mình không phải là kẻ tàn tật. Trong làn ánh sáng hy vọng nhanh như cái chớp nhoáng xé đám mây đen, chàng cảm thấy rõ rệt con đường tương lai rực rỡ.

Còn Liên thì tuy cũng sung sướng nhưng vẫn lo lắng, cất tiếng run run hỏi bác sĩ:

- Bấm thế mổ mắt thì mất bao nhiêu tiền?

- Độ một trăm thôi.

Liên mặt tái đi, đưa mắt nhìn Văn như để phân bua với chàng rằng món tiền ấy là một món tiền nàng không thể có được. Minh đưa cặp mắt chết như nhìn khắp mọi phía và cố tìm chỗ bác sĩ đứng để tỏ lòng cảm ơn.

- Bấm, có một trăm thôi? Lấy lại được thị quan mà chỉ mất có một trăm bạc.

Bác sĩ đưa tay ra bắt tay Minh:

- Thôi, cứ yên tâm nằm nghỉ. Bao giờ muốn mổ, tôi sẽ cho xe đón đến

bệnh viện.

- Bấm còn tiền thăm bệnh.

- Thôi, tôi không lấy tiền thăm bệnh. Bao giờ mổ hãy hay.

Kỳ thực, tiền thăm bệnh, Văn đã trả trước rồi và dặn bác sĩ hễ bạn mình có nhắc tới thì trả lời như thế.

Ngày sáng hôm sau, Minh quả quyết bắt đầu làm việc.

Xưa nay chàng chưa hề viết quốc văn mà cũng ít khi đọc tới quốc văn, quanh năm cặm cụi học các môn cần thiết để đi thi, để lấy một mảnh bằng kiếm gạo, còn thì giờ đâu mà học tập một thứ văn du phiếm.

Vì thế tuy nghĩ được nhiều vấn đề muốn bàn, dàn xếp được nhiều câu chuyện muốn viết, mà về văn liệu, chàng tự biết còn kém cỏi lắm. Đã có lúc chàng định viết giúp các báo Tây, vì chữ Pháp, có lẽ chàng còn thông hơn quốc văn: Ở trong lớp, chàng vẫn luôn luôn chiếm giải nhất về môn văn đó. Song chàng cho rằng nhất trong bọn anh em bạn học đã lấy gì làm khá. Thốt nhiên chàng nghĩ đến câu tục ngữ Pháp: "Trong xứ của toàn người mù, anh chột làm vua".

Câu tục ngữ ấy vụt nhắc Minh nhớ tới cái đời hiện tại và khiến chàng nhếch một cụ cười chua chát. Chàng nghĩ thầm: "Chẳng biết mình có ở trong xứ người mù hay không, nhưng một sự chắc chắn hiện nay mình mù".

Một lúc chàng lại nghĩ: "Vớ lại dù ta có muốn giúp các báo Pháp văn của người An Nam đi nữa, cũng không đọc cho ai viết hộ được kia mà. Chẳng lẽ thuê một viên thư ký riêng?".

Cái ý tưởng ngộ nghĩnh ấy khiến Minh bật cười lên tiếng. Nào chàng có phải con ông hầu, ông bá gì mà có tiền thuê thư ký. Còn như ước ao lấy tiền

nhuận bút trả lương thư ký thì thật là một ý nghĩ viễn vông, điên cuồng. Ở nước ta, đời văn sĩ nào có phải là một đời tốt đẹp, đầy đủ!

Thế là viết Pháp văn để kiếm tiền, Minh đành chịu. Còn quốc văn? Minh thường nghe anh em nói muốn viết quốc văn phải thông chữ Hán, mà chữ Hán thì suốt bốn năm theo học trong trường, chàng biết được mấy chữ!

Bỗng Minh nhớ tới một vài bài được vợ đọc cho nghe trong các báo. Phải, những bài ấy viết bằng một lối văn giản dị mà chàng vẫn cho là hay. Thế là Minh quả quyết bắt đầu soạn văn.

Luôn hai tuần lễ, Minh sung sướng cuống cuồng: Sự hy vọng đã trở lại trong tâm hồn chàng... Trước nhàn rỗi, chàng âu sầu, ủ dột bao nhiêu, thì nay làm việc chàng vui vẻ khoan khoái bấy nhiêu.

Liên thấy chồng được mạnh mẽ, tươi da thắm thịt thêm ra thì cho là người ta cần phải có làm việc mới có sức khỏe. Nàng có biết đâu rằng linh hồn ta có được bình tĩnh, thì thân thể ta mới được tráng kiện. Mà trong khi trí ta đùa bỡn với những tư tưởng khoái lãng trong truyện ta đương soạn, thì còn lúc nào rồi mà nghĩ tới những sự đau đớn, khổ sở của cái đời hiện tại đương sống.

Huống chi Minh lại nhận thấy mình không hẳn là một người vô dụng, còn có thể giúp ích cho đời, còn có thể kiếm được tiền nuôi thân, còn có thể hy vọng tới những ngày tốt đẹp hơn, những ngày sáng sủa của quãng đời sắp tới.

Song, tuy hy vọng mà Minh còn ngờ vực, ngờ vực cái tài sức của mình. Là vì trong hai tuần lễ, Minh gửi luôn sáu, bảy bài tới hai tờ báo và tạp chí mua năm mà vẫn chưa thấy có đăng bài nào. Trước khi gửi bài, Minh đã biên thư hỏi nhà báo và đã nhận phúc thư, lời lẽ rất ôn tồn, khuyến khích. Hay văn chàng viết còn kém chưa thể đăng được? Điều đó cũng có lý. Nhưng cứ kể nhiều bài, nhiều truyện đăng báo mà Liên đọc cho chàng nghe, chàng cho

không những còn kém văn chàng viết mà có khi lại chẳng ra văn nữa. Thế sao họ cũng đăng được?

Buồn rầu, Minh nghĩ đến tiểu sử một văn sĩ trứ danh nước Pháp mà chàng đã được đọc: Ông Roland Dorgelès.

Nhà viết văn có đại tài ấy đã qua một thời kỳ quần bách khổ sở: Tự biết rằng mình có tài mà đem văn đến nhà báo nào, người ta cũng xua đuổi. Minh mỉm cười nghĩ thầm: "Ví phỏng bây giờ, cũng như Dorgelès, ta soạn nổi một quyển "Croix de bois" thì may ra mới lấy tiếng được. Mà cho thế nữa, ở nước Nam này vị tất họ đã chịu công nhận rằng mình tài. Họ chỉ kể, chỉ khoe những lâu năm, những sành nghề thì mình đành chịu thua đứt đi rồi. Mới bỡ ngỡ trong làng văn mà lại bắt đầu bước vào làng văn giữa lúc mù lòa! Thực khó khăn cho ta quá".

Đã hai ba lần, Minh ngỏ ý tuyệt vọng với Liên, nhưng Liên chỉ có những lời trấn tĩnh, an ủi đáp lại. Nàng nói: "Những chuyện ấy em nghe hay lắm và anh Văn cũng phải phục, thì thế nào người ta chẳng phải đăng, anh cứ vững lòng chờ".

Tuy nàng nói thế, nhưng thực ra nàng cũng hơi núng vì mong mỏi đã lâu ngày mà nàng vẫn không được tin tức gì về những bài Minh đọc cho nàng viết mà chàng đã có ý tưởng âu yếm ký tên tác giả là Minh và Liên.

Chiều hôm nay, Minh đương buồn rầu suy nghĩ, tay cầm tờ báo mở ra rồi gập lại, bần khoản chờ Liên đi bán hoa về. Vừa nghe tiếng vợ ở sân, chàng đã vội gọi mà đưa tờ báo. Mọi lần, Liên chưa kịp đọc thì vui mừng, chàng đã hỏi ngay xem có thấy đăng bài của mình không. Nhưng hôm nay, vì thất vọng nhiều lần, chàng không dám nói gì, chỉ lo lắng ngồi chờ.

Ý chừng Liên cũng hiểu thấu sự mong đợi của chồng. Ngấm vẻ đau đớn lộ ra nét mặt chàng, nàng đem lòng thương hại buồn rầu tưởng tới chén thuốc

độc bữa nọ. Bỗng nàng vụt có một ý nghĩ. Nghe Minh hỏi: "Có chuyện gì hay, đọc cho anh nghe với", nàng hiểu rằng câu ấy chỉ có nghĩa: "Có bài của anh đăng trong báo không?". Nàng liền cố vờ cất giọng mừng rỡ, bảo chồng:

- Ô này! Minh này, bài Cảm tưởng một người mù của mình đăng ở trang đầu.

Minh luống cuống đứng dậy, hai tay quờ quạng tươi cười hỏi:

- Đâu? Đâu mình?

- Thì mình cứ ngồi đấy, em đọc cho mà nghe.

Rồ Liên sẽ mở ngăn kéo lấy bản viết nháp ra đặt lên tờ báo và thông thả đọc. Minh lắng hết tinh thần, nhin thờ nghe vợ đọc từ đầu đến cuối bài văn của mình. Đoạn, chàng hăm hở nói:

- Không thiếu một chữ mình ạ. Thì ra họ không sửa lại.

- Mình tính, văn mình viết ra, còn ai dám sửa lại.

Minh sung sướng, mặt đỏ bừng bảo vợ:

- Mình khen anh thì thực đúng lắm.

Rồi chàng cất tiếng cười vang nhà. Vừa lúc ấy Văn đến chơi, hỏi:

- Có gì mà thú thế?

Minh đáp:

- Anh Văn đấy à? Họ đã đăng bài của tôi, anh ạ.

Văn vui mừng chạy lại đỡ lấy tờ báo ở tay Liên:

-Ồ thích nhỉ, đâu?

Liên lắc đầu xua tay ra hiệu rồi bảo Văn:

- Đây.

Nàng vừa nói, vừa đưa cho bạn bản viết nháp. Văn đứng lăm nhăm đọc, buồn rầu, ái ngại cho bạn, và cảm động về cách lừa dối thông minh của Liên, sự lừa dối vì lòng trắc ẩn mà có. Minh hỏi:

- Anh đọc hết bài chưa.

- Đã, anh ạ.

- Họ không thêm bớt chữ nào hết, anh ạ.

- Thế à?

- Không biết còn tiền nhuận bút thì họ gửi cho mình, hay mình phải đến nhà báo mà lĩnh nhỉ?

- Được, anh để tôi đến lĩnh cho anh.

- Nhưng không biết người ta có chịu giao tiền cho anh không?

- Điều đó không hề gì. Tôi quen chủ báo.

- Thế thì may mắn cho tôi quá, anh nhỉ?

Liên đứng nghe, lo lắng. Nàng không hiểu vì sao, Văn đã biết là một sự không có mà lại còn nhận đi lĩnh tiền nhuận bút cho chồng mình, nhất là lúc nàng thấy Văn ôn tồn từ biệt Minh và nàng, nói để đến ngay nhà báo.

Quả thực, một giờ sau, khi trời nhá nhem tối, khi Minh và Liên vừa ăn

cơm xong, thì Văn trở về đưa cho Minh ba đồng bạc mà rằng:

- Tiền đây rồi, họ nói lần đầu anh hãy nhận tạm một số tiền nhỏ này. Về sau, họ sẽ trả hậu hơn.

Minh cầm ba cái giấy bạc, tay run lẩy bẩy, trong lòng vui sướng quá, không nói được nên lời. Trong đời Minh, lần này là lần đầu Minh làm được ra tiền. Mà Minh lại bắt đầu kiếm được tiền giữa lúc mù lòa. Ứa hai hàng lệ, chàng bảo Liên:

- Ba đồng bạc này là cái kỷ niệm quý nhất trong đời anh. Sau này, dầu anh có kiếm được tiền trăm bạc nghìn anh cũng không sung sướng bằng. Vậy mình bỏ vào trong một chiếc phong bì dán kín lại ngoài đề ba chữ: "Tiền mờ mắt".

Rồi chàng cất tiếng cười ha hả. Văn thấy bạn cười cũng cười theo. Còn Liên thì nàng chỉ buồn rầu đứng cúi mặt ngẫm nghĩ mà không nói. Nàng thừa biết số tiền ấy ở đâu ra. Không có bài đăng báo mà bảo rằng người ta trả tiền nhuận bút cho mình thì thực là một sự vô lý.

Nhưng Liên kinh ngạc xiết bao, khi chiều hôm sau, mở tờ báo Đời nay, nàng thấy đăng ở trang nhất bài Những giấc mộng của một người mù dưới ký tên Minh và Liên. Liên sung sướng đến nỗi đứng ngây người, đánh rơi tờ báo xuống đất mà không biết. Nàng nghĩ thầm: "Mình đương lo lại sắp phải nói dối một lần thứ hai. Nếu biết vậy, hôm qua chả cần bịa đặt ra câu chuyện đăng báo nữa".

- Thế nào mình, báo hôm nay lại có đăng bài của anh không?

Liên giật mình cúi xuống nhặt tờ báo, trả lời:

- Có, mình ạ. Hôm nay họ bắt đầu đăng bài Những giấc mộng.

Minh vừa thở, vừa nuốt nước bọt, lên giọng tự đắc, bảo vợ:

- Ừ, anh biết thế nào họ cũng đăng. Bài ấy còn dài lắm, và anh sẽ để hết tâm hồn vào đó.

Nếu Minh và Liên biết những sự đã xảy ra hôm trước ở tòa báo Đời nay thì chắc Minh đã không tự phụ và Liên đã không kinh ngạc.

Chiều hôm trước khi Văn đến nhà báo khẩn khoản thỉnh cầu ông chủ bút đăng những bài của Minh, thì ông ta trả lời rằng: Những bài ấy tuy cũng hơi có giá trị, song ông ta sợ không hợp lòng sở thích của phần đông độc giả nên không đăng. Ông ta nói tiếp: "Vả lại bạn ông là một người mới mẻ trong làng văn chưa ai biết tiếng". Văn năn nỉ xin cứ đăng một vài đoạn đầu. Không thấy Văn dả động gì đến tiền nong, nên ông chủ bút hứa rằng sẽ chiều ý một người đọc báo hàng năm.

Nhưng khi bài Những giấc mộng của một người mù đã ra luôn ba kỳ, thì dư luận trong thành phố Hà Nội rất là náo động. Văn đi chơi khắp mọi nơi nghe ngóng, đều thấy độc giả bàn tán đến bài ấy cùng là hoan nghênh những ý tưởng rất mới mà rất thành thực của một người mù. Có nhiều người lại hỏi Văn có biết tác giả là ai không, và phỏng đoán nhiều câu chuyện rất ngộ nghĩnh rất ngớ ngẩn về cái đời của tác giả mà họ tưởng tượng ra.

Văn phóng xe đạp đến nhà Minh để báo tin mừng khi gặp chàng đương đọc cho Liên viết đoạn tiếp:

- Thong thả rồi hãy viết. Có nhiều chuyện thú lắm.

Minh vui vẻ trả lời bạn:

- Thong thả sao được. Tôi vừa nhận được thư của nhà báo giục tôi viết tiếp ngay để ra số ngày mai. Trong phong bì lại có gửi kèm chín đồng bạc, anh ạ.

Văn cười:

- Nếu thế lại càng nên thông thả lắm.

- Sao vậy?

- Vì ba bài đăng báo của anh đáng ba chục bạc là ít, mà họ trả có chín đồng, thì viết làm gì?

Liên trách Văn:

- Một kỳ có hai, ba cột mà họ trả ba đồng, anh lại còn làm cao. Già néo đứt dây, không nên anh ạ.

- Không phải là tôi làm cao. Nhưng ở ngoài họ ca tụng anh ghê gớm lắm kia.

Minh hớn hở bảo bạn:

- Họ ca tụng thì lại càng nên viết lắm chứ.

- Đành rằng thế. Đành rằng có tiếng tăm lừng lẫy. Nhưng anh cũng không nên quên cái món tiền mỡ mắt, món tiền hơn một trăm mà anh nhất định không chịu để tôi giúp.

Minh ngẫm nghĩ rồi hỏi Văn:

- Thế bây giờ anh định bảo tôi xử trí ra sao?

- Được, cái đó đã có tôi.

Minh ngần ngại:

- Nhưng anh thì anh định thế nào?

- Tôi chẳng cần nói xa xôi gì hết. Chốc nữa tôi đến báo chủ báo rằng anh mà không viết được, anh phải thuê thư ký viết giúp, tốn kém nhiều lắm, vậy nếu không được sáu đồng một kỳ thì anh xin thôi không viết nữa.

Liên cười:

- Vậy ra tôi là viên thư ký của nhà tôi đấy.

Minh cũng cười nói tiếp:

- Hãn chứ lị.

- Thư ký gì mà chữ xấu như quỷ ấy.

- Các văn sĩ thì chữ bao giờ cũng xấu, Liên ạ.

Rồi Minh bảo Văn:

- Dẫu sao anh cũng cứ để tôi đọc cho nhà tôi viết nốt đã.

Chợt nhớ ra rằng Văn khoe có nhiều người tán tụng mình, Minh muốn được bạn thuật cho nghe những lời tán tụng ấy, liền hỏi:

- Nhưng họ bình phẩm những bài của tôi ra sao, anh?

Liên vui mừng, tiếp luôn:

- Của chúng tôi chứ lị.

- Ừ, thì của chúng tôi. Họ bình phẩm thế nào anh?

Văn đáp:

- Họ bảo hay lắm. Họ bảo anh là một nhà thi sĩ, họ bảo văn anh rất cảm động.

- Có thể thôi?

Văn cười:

- Anh còn muốn gì nữa?... À, có một cô... nhưng thôi, chả nói, chị giận chết.

Liên hai má đỏ hây:

- Không, tôi không giận đâu, anh cứ kể. Được nghe người ta khen nhà tôi, sao tôi lại giận?

- Vậy thì được lắm. Có một cô, một cô đẹp lắm kia, cứ hỏi tôi có quen anh không, có phải anh mù thật không. Rồi khi tôi nói anh mắc bệnh thông manh, nên anh mới viết văn để kiếm tiền mổ mắt, thì cô ấy hỏi xoắn xuýt tôi rằng mổ mắt phí tổn hết bao nhiêu và cô ấy lại muốn xuất tiền ra giúp anh.

Muốn được lòng Liên, Minh nói một câu âu yếm:

- Sao anh không nói phăng cho cô ta biết rằng tôi đã có vợ và tôi rất yêu vợ tôi.

Liên bẽn lẽn:

- Mình chỉ được cái thể thôi. Không sợ anh Văn anh ấy cười cho.

Rồi lảng sang chuyện khác, nàng hỏi Văn:

- Anh xơi cơm chưa?

- Chưa, chị ạ. Bây giờ tôi còn phải đến ngay nhà báo để điều đình về việc đăng bài đã.

Minh cảm động:

- Anh tử tế với chúng tôi quá. Tôi biết lấy gì tạ lại tấm lòng quý báu của anh cho được xứng đáng.

- Anh hay lời thôi lắm. Thôi, chào anh chị. Mai tôi đến sớm để báo tin.

Rồi chàng từ biệt ra về, trong khi Liên đi thắp đèn để viết bài đăng báo.

GÁNH HÀNG HOA

Khái Hưng & Nhất Linh
www.dtv-ebook.com

Trong Vườn Bách Thảo

Một buổi trưa mùa đông ấm áp, khô ráo. Minh và Liên ngồi sưởi nắng ở một chiếc ghế dài trong vườn bách thảo. Đang soạn một cuốn sách về quãng đời đã qua, về thời kỳ còn nhỏ của mình, Minh cần tả nhiều cảnh trong vườn bách thảo. Vì thế đã mấy lần, chàng nhờ Liên đưa tới đây để cùng nhau ôn lại những chuyện xưa. Minh hỏi Liên:

- Hôm nay, trong vườn người vắng lắm phải không?
- Sao mình biết?
- Anh đoán.
- Mình đoán đúng đấy. Mình tính mùa rét ai ra đây làm gì?

Minh cười:

- Thế chúng ta chả ra đây làm gì? Nhưng chúng ta bắt đầu làm việc thôi. Mình có mang theo quyển vở và bút chì đấy chứ?

- Có, mình ạ. Nhưng em bàn câu này mình thử ngẫm xem có phải không nhé. Món tiền chúng mình để dành đã được gần một trăm rưỡi rồi, mà tiền mỗ mắt, cứ như lời ông đốc tờ nói thì chỉ hết có hơn một trăm. Vậy em tưởng mình cũng nên nghỉ làm việc ít lâu cho khỏe mạnh để mỗ mắt thôi.

Nghe vợ nói, Minh yên lặng ngồi suy nghĩ. Từ hôm Văn đến nhà báo điều đình, thương lượng với ông chủ nhiệm, thì món tiền nhuận bút của Minh

được tăng liền. Và trong ba tháng nay, tháng nào chàng cũng kiếm được hơn năm chục bạc. Song nay hình như chàng đương mê man theo đuổi một thứ khác, và số tiền kiếm được để chữa bệnh, chàng không nghĩ tới nữa. Cái thứ ấy, khi sự xa vọng đã đưa ta vào trong, còn làm cho ta say đắm gấp trăm gấp nghìn lần những đồng bạc đối với hạng người biến lộn: đó là lòng ham muốn vinh dự.

- Mình mãi nghĩ điều gì mà em hỏi mình không trả lời?

- À này, mình ạ, không biết lúc anh khỏi mắt rồi thì văn anh viết ra có được hay như nay nữa không nhỉ?

Liên cười:

- Mình hỏi lần thân quá. Không trông thấy gì mà còn viết hay, thời khi sáng mắt viết càng hay hơn chứ lị.

- Anh thì anh cho không chắc thế. Anh cho là khi mắt ta ngấm thấy ngoại vật, thì tư tưởng ta có kém phần sáng suốt. Có khi nghĩ vớ vẩn, anh không muốn mở mắt nữa, mà cứ để mặc, bao giờ khỏi thì thôi.

Liên buồn rầu không đáp. Nàng lại nhớ tới lời Văn nói: "Tôi không muốn anh ấy nổi tiếng một tí nào". Thoạt nghe câu ấy, Liên không khỏi tức giận bạn. Nàng cho rằng bạn ghen với chồng mình. Mà Minh cũng bảo nàng rằng Văn ghen với chàng, vì chàng thường nghe bạn khuyên răn nhiều câu mà chàng cho là có tính cách muốn dìm tài mình đi. Nhưng mấy hôm nay, nghe chồng tán tụng, yêu mến cảnh mù, nàng lại nghiệm thấy lời nói của Văn là rất có lý. Liên nghĩ thầm: Chẳng có lẽ nào ham thích nổi tiếng đến nỗi sợ khi sáng mắt rồi, văn viết không được hay nữa! Buột mồm nàng nói:

- Chà! Văn viết chẳng hay thì đừng.

Minh có vẻ kinh ngạc:

- Thế ra mình cũng ghen với anh hay sao?

Ừa nước mắt, Liên đáp:

- Anh nói thế thì còn trời đất nào! Thực ra em cũng hơi khó chịu với cái tài của anh. Trước kia, em yêu mến nó vì nó đã giúp anh kiếm được tiền để mổ mắt. Nhưng nay thì nó quá quắt lắm, nó muốn giam hãm anh vào trong cảnh mù.

Nghe vợ nói có giọng cảm động, Minh đem lòng thương hại, nghĩ tới cảnh hiện tại của mình. Chàng hiểu rằng chàng chỉ là một người ích kỷ. Độ mới bị mù, chàng buồn bực rồi trong óc nảy ra cái tư tưởng hy sinh, hy sinh tính mệnh để vợ chàng được thoát cái khổ làm vợ người tàn tật. Song cái hy sinh vụt có trong một lúc, mà trong lúc ấy nó rất thành thực, nay nghĩ kỹ, thì đó chỉ là một mối tình giả dối, giả dối mà Minh không ngờ tới.

Là vì trước kia thấy đời mình vô vị, và không còn một chút hy vọng gì, nên chàng muốn cái đời trống rỗng ấy mau kết liễu. Trong lúc chán nản, buồn tủi, chàng tưởng đó là lòng hy sinh, nhưng họa chẳng cảnh ngộ gây nên lòng hy sinh thì có lý hơn.

Bây giờ, trái lại, chàng cảm thấy đời chàng đầy đủ sung sướng. Không những cái lòng hy sinh kia đã biến mất, mà tâm trí chàng cũng không mấy khi mơn trớn tới sự phiền muộn của một đời tối tăm.

Phải, đời chàng có tối tăm đâu? Tối tăm họa chẳng có cái đời vật chất, cái đời thể phách. Còn đời tinh thần của chàng, chàng còn có thể ao ước được rực rỡ hơn nữa không?

Chàng thường ví cái đời tinh thần sáng láng ẩn trong một đời thực chất hắc ám ấy như một ngôi sao chói lọi núp sau một đám mây mờ. Đám mây không che lấp được ngôi sao mà chỉ làm tăng vẻ diễm lệ của nó lên.

Bồng Minh cất tiếng cười. Liên lo lắng hỏi:

- Mình sao vậy?

- Anh dường như tới lòng ích kỷ và lòng kiêu hãnh của một đời văn sĩ.

- Em không hiểu.

- Có gì mà em không hiểu! Em chỉ ngắm sự thay đổi tâm tính của anh trong mấy tháng trời cũng ngắm thấy lời nói của anh có ý nghĩa rõ rệt. Chỉ vì em không chịu nhận thấy đó thôi.

- Nhưng anh có ích kỷ, có kiêu hãnh bao giờ đâu?

- Anh chỉ nghĩ tới anh, chỉ mong mọi được nghe lời tán tụng, mà quên rằng cái đời tàn tật của anh dường như làm phiền cho em, như thế chẳng là ích kỷ thì còn là gì? Chẳng bù với độ mới mù, chỉ vì sợ phiền lụy mà anh đã quên cái nghĩa sâu xa của sự sống. Còn như kiêu hãnh thì có lẽ ngày nay anh chưa kiêu hãnh đó thôi. Nhưng biết đâu, họ cứ ca tụng, tâng bốc mãi thì cũng chưa biết đâu thực. Có khi anh chợt nghĩ tới sự biến cải dần dần của tâm hồn anh mà anh giật mình... Ngắm cho kỹ, con người thực nhỏ nhen quá, mình ạ. Mà sự nhỏ nhen ấy chính là sự trọng đại, cao quý của nó. Nếu loài người không nghĩ tới sự nhỏ nhen thì có lẽ vẫn còn sống một cách hồn nhiên như muôn vật vô tri vô thức.

Liên cười, ngắt lời chồng:

- Em chẳng hiểu anh nói những gì.

Nhưng Minh như bị những tư tưởng triết lý kéo bừa đi. Không lưu ý tới lời vợ, chàng nói tiếp:

- Thực vậy, em ạ, những sự to tát, chỉ toàn là những sự kiêu hãnh. Mà sự

kiêu hãnh thì bao giờ cũng xúi giục loài người nghĩ tới những sự xấu xa.

Minh nói vậy là vì chàng vừa nhớ tới một sự mới xảy ra tuần trước, một sự cảm dỗ đối với lòng tự phụ, vụ danh của chàng.

Hôm ấy, trong khi Liên vắng nhà, một người thiếu phụ, hình như đẹp lắm, thân đến thăm chàng. Cứ nghe tiếng nói, giọng cười lả lơi và cách chuyện trò thành thạo, Minh đoán chắc rằng nàng là một gái giang hồ, có tính cách rất phóng đãng. Nàng cười bảo Minh:

- Em đọc văn anh mà em yêu anh quá, anh ạ, em cứ tưởng họ bịa đặt ra câu chuyện anh mù. Nhưng nay em thấy anh mù thật, thì em thích quá, mà em càng yêu anh.

Minh luống cuống, bẽn lẽn, ấp úng câu trả lời:

- Vậy ra cô chỉ thích tôi mù mãi?

- Không phải thế. Nhưng em thấy anh thành thực thì em yêu đó thôi. Đàn bà chúng em yêu nhất hạng người thành thực.

Chàng tuy chẳng rõ nhan sắc cô kia ra sao, mà chàng cảm thấy chàng bắt đầu yêu rồi. Từ bấy đến nay, một cái khuôn mặt tưởng tượng rất xinh đẹp, thường vẫn vẽ ra trong tâm trí chàng. Và không bao giờ chàng chịu hiểu rằng lòng yêu đó chẳng qua chỉ là lòng tự ái. Yêu người đã đọc văn mình, yêu người đã tán tụng tài mình.

Hôm nay nhận xét tới lòng ích kỷ và tính tự ái, kiêu hãnh của những người viết văn, chàng lại nhớ tới câu chuyện ấy. Nửa như xin lỗi vợ, nửa như để cất một sự nặng nề nó đè nén trái tim, chàng thêm bớt ít nhiều và thuật lại cho vợ nghe.

Song khổ tâm cho Minh chưa! Liên không ghen mà lại còn vui mừng,

sung sướng bảo chàng:

- Làm văn sĩ thú lắm, anh nhỉ. Nhiều người yêu quá! Nhưng giá anh mỡ mắt rồi thì có phải được ngắm nhan sắc cô ta không. Em chắc cô ấy đẹp lắm, anh ạ.

Minh cười, khen yêu vợ:

- Đẹp sao bằng em.

Lời nói của Minh khiến Liên lo buồn. Hôm qua soi gương nàng thấy nàng xấu đi nhiều lắm. Trong nửa năm trời, vì ăn uống kham khổ, làm việc thái quá, Liên gầy xọp hẳn đi. Cái nước da trắng mát nay trở nên vàng vàng. Má thì hóp lại, mắt thì như mất cả tinh thần. Thốt nhiên, Liên buông một tiếng thở dài. Minh hỏi:

- Em buồn? Em ghen à?... Thì ai bảo em không luôn luôn ở bên cạnh anh?

Liên cười, chữa thẹn:

- Anh cứ nói như vậy, chứ khi nào em lại ghen vô lý như thế?

Thật ra nghĩ đến cái vẻ kém tươi của mình và phông cái nhan sắc rực rỡ của cô gái kia, Liên cũng hơi lo sợ. Rồi nàng nghĩ tới cái ngày Minh lại được sáng sủa như xưa. Chẳng biết lúc đó cái tình đằm thắm, giản dị đối với mình, chàng có còn giữ được toàn vẹn không? Hay ham danh, chàng lại chán nản cái cảnh nghèo, và ruồng rẫy người vợ quê? Những câu chuyện cổ tích mà thuở bé nàng thường được nghe, càng làm tăng lòng ngờ vực của nàng. Nàng tưởng tượng Minh đỗ trạng nguyên bị nhà vua ép gả công chúa cho, hay trong một bữa dạ yến tại nhà quan tể tướng, một cô gái xinh đẹp, con quan đại thần ném trúng cầu phải chàng. Nay mới là một cô gái giang hồ, nhưng biết đâu sau này còn nhiều cô sang trọng hơn, danh giá hơn, giàu có hơn.

Như đáp lại ý nghĩ của Liên, Minh cất tiếng hỏi:

- Em Liên ạ, sau khi anh khỏi bệnh, anh sẽ miệt mài, anh sẽ đem hết tâm lực vào việc soạn sách để trở nên giàu có, sang trọng, để xứng đáng với tấm ái tình thành thực của em.

Liên không lưu ý tới câu nói âu yếm của Minh, vì nàng đương nhấm ôn lời lẽ những bức thư của nhiều cô độc giả gửi cho Minh mà Liên chỉ chọn những câu ít cảm động, ít thân mật để đọc cho chồng nghe. Liên nghĩ thầm: "Quái! Sao họ lại thế nhỉ! Con gái mà dám hỏi thăm tác giả bao nhiêu tuổi? Hay chỉ hạng gái quê mùa như mình mới có tính nhút nhát?"

- Nhưng em Liên ạ, chúng ta phải làm việc đi, chứ cứ ngồi mà chuyện gẫu mãi chỉ mất thì giờ vô ích.

- Vậy anh bảo em làm gì bây giờ?

- Anh đương tả cái quãng đời còn học lớp nhì, lớp ba trường Yên Phụ. Bây giờ em mới lên tám, lên chín. Thứ năm, chủ nhật, chúng ta cùng nhau nô đùa ở chung quanh cái hồ này. Anh muốn biểu lộ được những tính tình ngây thơ của chúng ta về thời ấy, những tính tình dần dần ngày nay đã trở nên tình ái. Cuốn truyện của anh sẽ do chuyện thực của chúng ta mà viết ra, và sẽ chép lại những tư tưởng chất phác, tả những lạc thú giản dị của đám bình dân.

Liên vui cười bảo Minh:

- Thế thì chắc là hay. Nhưng mình cứ viết như mình nói cũng được rồi, em còn phải giúp mình việc gì nữa?

- Mình trông cho anh, anh muốn phải có những cảnh đẹp làm khung cho câu chuyện của anh. Ngày thường anh vẫn thích ngắm cảnh. Nhưng chẳng qua chỉ ngắm để ngắm mà thôi, nào anh có tưởng tới ngày nay anh viết truyện, soạn sách. Vì thế các vật liệu thiên nhiên anh nhận được rất nhiều của

vạn vật, chỉ lơ mờ như hiện ra trong đám sương mù, không được phân minh. Nếu em nhắc cho anh những điều em trông thấy, thì anh nhớ lại ngay.

Liên ngần ngừ:

- Nhưng em cũng chỉ biết trông mà không biết nói.

Câu trả lời ngây thơ khiến Minh bật cười:

- Thì em cứ thử nói đi xem nào.

- Khổ lắm, mình cứ bảo em nói cái gì mới được chứ?

- Trông thấy cái gì thì nói cái ấy: Vậy em đang ngắm vật gì, em thử tìm một vật khác để so sánh với vật ấy xem nào, nghĩa là nó giống cái gì.

Liên bẽn lẽn, đáp:

- Em đang ngắm cây si bên hồ mà ngày bé chúng ta thường cùng nhau leo lên đùa nghịch. Có một hôm, mình cười lên cái rể cong kia kìa, và mình khoe với em rằng mình là ông Đinh Tiên Hoàng cười rồng. Ngày nay, em ngắm kỹ thì nó không giống con rồng nữa, mình ạ. Nó chỉ giống hệt đàn rắn to tướng vươn cổ lên định bò xuống nước.

Minh vui mừng:

- Mình chép ngay cho anh kéo chốc nữa về nhà quên mất.

Liên ngơ ngác:

- Mình bảo chép cái gì kia?

- Chép những lời em vừa nói.

Liên tưởng chồng chế giễu, xấu hổ không đáp.

Minh lại hỏi:

- Mình đã chép chưa? Ấy chính thế là làm văn đấy. Trông thế nào, nghĩ thế nào, cứ viết ra, em tưởng các nhà văn hào không làm thế à? Họ hơn ta là vì họ trông đúng, nghĩ đúng. Mà đây em cũng trông đúng thì em còn kém gì họ. Vậy em chép ngay cho anh, chẳng nữa quên mất.

Liên chiều chồng, đặt quyển vở lên ghế rồi ngồi xuống đất lúi húi viết. Viết xong, nàng hỏi Minh:

- Bây giờ còn làm gì nữa?

- Em trông thấy gì nữa? Ngồi đây có trông thấy cây thông lá nhỏ lặn tăn mà hình dáng như cái nón nhọn không?

- Có mình ạ. Nhưng em không thấy nó giống cái nón. Nón gì lại dài thế. Em thì em cho nó giống cái thoi, mình ạ.

Minh chau mày ngẫm nghĩ:

- Giống cái thoi?

- Vâng, giống cái thoi, nghĩa là kể cả cái bóng nó chiếu xuống nước hồ.

Minh có vẻ kinh ngạc:

-Ồ! Hay nhỉ?... Ừ, giống cái thoi thực mình ạ.

- Nhưng bây giờ thì em thấy mình lạnh. Chúng ta nên về nhà thôi.

- Phải đấy. Về nhà, anh đọc cho mình viết một đoạn mà những ý tưởng của mình vừa gợi ra trong trí anh.

GÁNH HÀNG HOA

Khái Hưng & Nhất Linh
www.dtv-ebook.com

Ánh Sáng

Mỗi đầu năm, mùa xuân như đưa lại cho ta một quãng thiếu thời.

Ta không có cảm tưởng rằng ta già thêm một tuổi, nhưng trái lại, ta chỉ nhận thấy ta trẻ thêm lên một ít, hình như sự ấm áp, êm đềm của thời tiết đến làm mất những nếp răn mà mùa đông rét mướt, khô khan đã vẽ lên mặt ta.

Ta sung sướng, ta muốn mọi người, mọi vật đều sung sướng như ta. Rồi ta đem lòng thương hại kẻ có trái tim vẫn đục những ý tưởng ghét đời, ghen đời, mặt sát đời.

Vì ta cảm thấy sự sống trong trẻo, rục rờ, yêu đương theo ánh sáng, theo khí trời mà chảy ùa vào tâm hồn ta, mà chiếu rọi vào tri thức ta.

Cứ suy cái cảm tưởng của ta gặp mùa xuân tới, ta cũng có thể đoán được cảm giác của Minh nòng nân đến đâu, khi Minh lại trông thấy ánh sáng vào buổi đầu xuân.

Lúc mới bỏ bông, vải buộc mắt ra, Minh ngỡ ngác nhìn quanh mình lấy làm lạ. Chàng còn đương bỡ ngỡ thì Liên lo sợ, cất tiếng run run, hỏi:

- Em đây! Mình có trông thấy em không?

- Có, mình ạ!...Ồ! Sướng nhỉ!

Liên mừng riu lười, ứa nước mắt không nói nên lời, bước đến bên giường nằm chặt lấy tay chồng.

- Anh Văn đâu?

Liên đáp:

- Anh Văn... sắp đến.

- Mình trông mắt anh có khác trước không?

- Không khác mấy, chỉ trong hơn một tí.

Bỗng Liên thấy Minh đăm đăm nhìn mình không chớp mắt. Nghe chàng buông một tiếng thở dài, Liên hỏi:

- Mình sao vậy?

- Không.

Thực ra Minh lấy làm buồn rầu khi chàng nhận ra rằng vẻ xinh đẹp của Liên kém xưa nhiều lắm. Nào chàng có tưởng đâu tới những sự khó nhọc khổ sở của vợ trong khi chàng mắc bệnh lòa? Song cái cảm giác không vui vẻ tốt đẹp ấy chỉ thoáng qua tâm trí Minh trong giây phút. Rồi chàng mừng rỡ đứng dậy ra mở cửa sổ, ánh sáng ập vào làm cho Minh hoa cả mắt, suýt ngã gục xuống. Liên vội chạy lại đỡ chàng, đưa vào giường và ra đóng cửa chớp lại.

Minh ngồi vừa thở, vừa mỉm cười bảo Liên:

- Sướng nhỉ!

- Em cũng sung sướng quá.

- Thế mà anh cứ tưởng anh mù.

- Thì anh Văn đã bảo mình rằng thế nào mình cũng khỏi, mà mình không tin.

- Bây giờ anh tin lắm.

- Chuyện!

- Này, mình lại thử mở cửa ra xem.

- Hãy thông thả đã, mình ạ. Ông đốc dặn phải để cửa đóng đến ngày mai mới được mở!

Minh nhất định không nghe, gắt gỏng bắt Liên phải làm theo ý muốn của mình, thì một người khán hộ vừa bước vào can ngăn, và ép Minh phải nằm xuống giường. Minh lồng lộn lên như người điên và đòi về nhà ngay. Người khán hộ phải dọa trói Minh vào giường, Minh mới chịu vâng lời. Chàng mỉm cười nói đùa:

- Trói thì cũng khí quá... Không mở cửa thì tôi, nhưng cho phép tôi ngồi dậy một tí nhé.

- Ngồi cũng không được.

Rồi người ấy quay lại bảo Liên:

- Tôi giao cho cô coi thầy ấy nhé. Nếu để cho thầy ấy ra mở cửa thì nõ con người mù lại mặc kệ.

Người khán hộ đi khỏi. Liên sợ hãi thì thầm bảo chồng:

- Đấy, mình coi, có thể nõ con người được cơ đấy.

Bỗng Minh cất tiếng cười khanh khách. Rồi mười phút sau, vì còn mệt bởi thuốc mê, chàng ngủ thiếp đi.

Sáng sớm hôm sau thức giấc, tuy Minh thấy trong người vẫn còn hơi mệt, nhưng mắt trông đã đỡ chói. Bấy giờ Liên và Văn chưa ai đến.

Minh muốn ra ngay, nhưng sợ lại bị cản như hôm trước, chàng ôn tồn, lễ phép nói khéo với người khán hộ "nhờ bẩm giùm quan đốc" cho.

Ông bác sĩ thân đến coi lại mắt Minh rồi ông vui cười xoa đầu chàng mà bảo rằng:

- Được rồi. Thế là tôi trả lại thị quan cho văn sĩ đấy nhé.

Minh cảm động không nói được nên lời, chỉ ứa nước mắt đứng nhìn người vừa cứu chữa cho mình. Ý chừng bác sĩ hiểu rằng những giọt lệ kia có nghĩa sâu xa gấp mấy lời nói, nên sung sướng cũng chẳng kém gì bệnh nhân. Mấy phút sau, Minh mới đỡ thốn thức, chàng đưa khăn lên lau nước mắt và ngập ngừng mấy lời tạ ơn:

- Thưa ông, cái ơn ông cứu chữa cho tôi, thực không bao giờ tôi quên.

Bác sĩ vội giấu lòng tự cao bằng một câu nhũn nhặn:

- Tôi mổ mắt cho ông thì tôi lấy tiền, chứ ơn với huệ gì! Và ông chẳng đến tôi mà đến một ông thầy thuốc khác thì mắt ông cũng vẫn khỏi. Cùng nữa, ông cứ để vậy, sang năm cũng sẽ trông thấy ánh sáng như thường.

- Bẩm cũng được, nhưng phải đeo kính râm.

Bác sĩ đưa tặng Minh một cái kính màu tro và một cái kính trắng rồi tiễn chàng ra tận xe tay mà ông đã bảo người khán hộ gọi giúp.

Minh ra đến ngoài đường, tâm thần khoan khoái, sáng suốt.

Tới bờ hồ Hoàn Kiếm, Minh bảo anh xe đỗ lại, trả tiền rồi thủng thẳng đi bộ quanh hồ.

Một ngày xuân trong trẻo, khô ráo càng làm tăng phần cảm giác của Minh đối với vạn vật. Tuy qua đôi kính màu xám, phong cảnh không được rực rỡ

tốt tươi, nhưng Minh vẫn tưởng tượng như đang bị giam trong tối vụt được bước ra ngoài ánh sáng mặt trời.

Tới một chiếc ghế dài, Minh ngồi nghỉ chân: lâu ngày không đi, nên chàng thấy hai đầu gối mỏi rời như muốn khuyu.

Sau cùng, không chống nổi sự cám dỗ, tuy vẫn nhớ lời hăm dọa của người khán hộ, chàng đưa tay lên mắt bỏ kính ra. Chàng có cảm giác như ở trong phòng chiếu bóng đến giờ tạm nghỉ, đèn điện bật hết lên. Mắt Minh chưa quen với ánh sáng ban ngày, chớp luôn rồi nhắm nghiền lại. Năm phút sau. Minh đã thấy đỡ quáng. Vả lại lúc bấy giờ còn sớm mà ngày hôm ấy là một ngày râm trời.

Cúi nhìn xuống, Minh tưởng chừng như nước hồ mới nhuộm màu xanh. Bóng lờ mờ cái tháp giữa hồ rung rinh như bức màn thướt tha trước gió. Nhưng nhìn ra xa, Minh chẳng thấy một vật gì.

Nhớ tới lời bác sĩ, chàng lấy kính trắng ra đeo. Mọi vật như vụt hiện hình tốt đẹp như xưa nay chưa từng có. Thì ra Minh cận thị.

Đứng trước cảnh vật rục rờ, Minh sung sướng như điên dại. Mặt Minh hồng hào, mắt Minh sáng quắc sau cặp kính trong. Rồi chàng quay lại nói với một người vừa ngồi xuống ghế, ngay bên cạnh chàng:

- Thưa ông, tôi vừa mổ mắt.

Người kia chưa kịp hiểu, Minh đã nói tiếp luôn:

- Thưa ông, tôi sung sướng quá, tôi mù đã hơn tám tháng nay, bây giờ tôi mới lại trông thấy... Thưa ông, ông có đọc báo Đồi nay không?... Có à? Vậy có đọc những bài của Minh Liên không? Chính tôi là Minh Liên đấy.

Người kia kinh ngạc:

- Chính ông? Vậy ra ông mù thật à?

- Vâng, Tôi mù thực. Nhưng xin phép ông tôi về nhà. Tôi vừa ở bệnh viện bác sĩ Thiện ra đây thì gặp ông.

Minh cười nói huyên thuyên, tưởng như ai cũng đều mừng cho mình đã khỏi bệnh.

Vừa đi, Minh vừa đưa mắt ngắm khắp mọi nơi: ánh sáng như bay múa, như chạy từng luồng ở trước mắt chàng. Mà mỗi vật trông thấy đều khiến chàng lấy làm lạ. Chàng tưởng như lần đầu được ngắm đèn Ngọc Sơn và chàng so sánh nó với viên kim cương nằm trong chiếc nhẫn Bích Ngọc.

Sự so sánh ấy lại nhắc chàng nhớ tới Liên. Tháng trước ngồi trong vườn bách thảo, Liên cũng so sánh một cái cây gì đó với cái thoi. Chàng muốn về mau để ngắm lại xem cây ấy có thực giống hình cái thoi không.

Nhưng nghĩ tới Liên, chàng bỗng có một tư tưởng buồn rầu. Khỏi mắt giữa buổi ngày xuân, chàng thấy mọi vật đều tốt tươi hơn lên, chỉ một mình Liên là xấu đi nhiều. Hôm qua, vừa mở mắt ra nhìn Liên, chàng tưởng chừng như đi vắng nhà đã ba, bốn năm, mới trở về. Chàng nghĩ thầm: "Giá ta còn mù thì ta vẫn còn tưởng Liên đẹp lắm. Quái, sao mới cách có mấy tháng mà vợ ta già đi chóng thế".

Minh mãi vui mừng, không tưởng tới những sự vất vả của Liên trong khi chàng mắc bệnh.

Rồi chàng lo sợ cho chàng: "Biết đâu ta cũng không già đi!".

Qua phố Hàng Ngang, nhìn thấy bóng mình trong một cái gương, chàng bỗng thất thanh kêu rú lên: "Trời ơi!".

Khi nhận biết đó là gương biến hình, Minh bèn lên đi thẳng. Quả thực, khi

qua một cái tủ kính bán hàng, chàng dừng bước ngẫm lại, thấy mình vẫn như xưa.

Về tới nhà, Minh thấy cánh cổng khép hờ. Liên vừa ra đi: ý chừng nàng đến bệnh viện, mà theo một con đường khác nên chàng không gặp.

Các cây trong vườn rung động trước gió; Minh cảm thấy hoa cỏ hớn hở vui mừng. Tuy mái tranh, tuy hàng giậu có xơ xác hơn xưa mà chàng cũng chẳng lưu ý tới. Chàng chỉ ngẫm thấy toàn những sự mới mẻ. Những chẽ cau mới nở, mềm mại, lấp lánh như đúc bằng vàng. Những hoa ngâu lấm tấm che kín cả lá nhỏ lẫn tăn, Minh trông như hột xôi vò đặt trên cái mâm bông sơn xanh.

Một cơn gió thoảng qua. Bấy giờ Minh mới ngửi thấy mùi thơm của hoa mộc. Thì ra từ khi mắt chàng nhìn thấy, chỉ một thị quan của chàng làm việc mà thôi. Tai chàng không kịp tưởng đến nghe, mũi chàng không kịp tưởng đến ngửi.

Giữa lúc Minh có cái cảm tưởng ấy thì Văn và Liên ở ngoài đi vào. Văn bảo Minh:

- Tôi đến bệnh viện, gặp chị cũng vừa tới. Ông đốc bảo anh đã khỏi hẳn và đã về rồi. Tôi mừng quá... nhưng sao anh nhìn tôi sòng sọc như thế?

Minh đưa tay ra bắt tay bạn:

- Xin lỗi anh, tôi trông anh vẫn thế, anh ạ.

Văn cười:

- Chẳng vẫn thế thì sao?

- Chỉ mình nhà tôi là...

Minh thấy Liên có vẻ mặt buồn rầu, ngừng ngay lại, không dám nói dứt câu. Nhưng gượng cười, nàng hỏi:

- Em đã già đi nhiều, có phải không mình?

Minh nói chữa:

- Không, em vẫn trẻ, nhưng chỉ gầy hơn trước một tí.

Văn trách:

- Anh có biết tại sao không?

Hình như bấy giờ mới nhớ tới những sự khó nhọc, vất vả của Liên. Nhắm mắt, chàng vẫn đứng ngẫm nghĩ. Văn tưởng rằng bạn mệt nhọc khuyên chàng đi nghỉ. Còn Liên thì như có tâm linh báo cho biết trước, cảm thấy đối với mình, chồng lãnh đạm hơn khi chàng còn đương mắc bệnh.

Văn cáo từ ra về, Liên cũng muốn được ở lại một mình với chồng, nên không giữ. Nhưng nàng lấy làm thất vọng biết bao, khi nàng thấy Minh khẩn khoản cố lưu bạn lại. Chiều chồng, nàng mời một câu:

- Phải đấy, anh ở lại xơi cơm xoàng với chúng tôi. Hôm nay may mắn cho vợ chồng chúng tôi quá, lại vừa gặp ngày chủ nhật.

Văn nhận lời ngay. Và Liên cặp rổ đi chợ.

Một lát sau, Văn cũng xin về qua nhà, để dặn đừng chờ cơm.

Ngồi lại một mình, Minh chẳng biết làm gì cho qua thời khắc, đã toan đi quanh làng một vòng xem cảnh vật có thay đổi khác xưa không. Bỗng nghĩ đến những bài đăng báo, chàng liền đi tìm để đọc lại. Mở tới gần kéo, Minh thấy để bề bộn những thư. Chàng cầm một tờ đọc qua, thì chính là bức thư của một cô độc giả.

Xem hết tập thư, Minh nhận thấy có nhiều bức Liên không đọc cho nghe. Mà trong những bức thư ấy, lời lẽ lại cảm động lắm. Chàng mỉm cười, nghĩ tới tính ghen của vợ, rồi lấy bút chì biên tên và địa chỉ của những người viết thư vào một mảnh giấy, lăm lăm nói một mình:

"Thế nào ta cũng phải tìm cho được cái cô đến thăm ta mới nghe".

Hình như chợt để ý tới sự vô lý của mình, chàng lại nghĩ:

"Tìm để làm gì mới được chứ! Mình rõ cũng lẩn thân"...

Có tiếng ai cười ở ngoài hiên. Chàng ngừng đầu nhìn ra, tưởng Liên đã đi chợ về. Nhưng chàng kinh ngạc biết bao khi chàng nhận ra rằng người mới đến không phải là Liên, mà là một người thiếu phụ, chàng không hề quen biết. Khách vui vẻ bước vào trong nhà, đơn đả chào hỏi rất là thân mật:

- Em đến mừng anh mới khỏi. Được tin anh mổ mắt ở bệnh viện ông đốc Thiện. Em đến thăm thì anh đã ra.

Minh ngây người đứng ngẩn.

- Anh không nhớ ra em là ai ư?

- Thưa bà, bà tha thứ cho. Tôi nghe tiếng bà thì hơi quen quen mà tôi không nhận ra rằng đã gặp bà ở đâu.

Sau một dịp cười khanh khách, người thiếu phụ trả lời:

- Anh nói rất đúng. Lần trước em đến thăm thì anh đương mắc bệnh, nên anh nhìn sao thấy em.

Minh mừng quýnh:

- À, cô Nhung!

- Phải rồi! Sao anh biết tên em?

- Tôi đang đọc lại những bức thư của cô thì cô lại đến.

Nhung lại cười:

- Đấy, anh coi, chắc có thần linh báo trước.

Minh nhón nhác nhìn ra cổng, Nhung cũng đưa mắt nhìn theo, rồi bảo Minh:

- Anh như sợ hãi điều gì thì phải.

- Có thể... Nhà tôi sắp về.

- À, vợ anh có phải cái người nhà quê, ăn mặc lôi thôi lố thốc, một lần tôi bắt gặp gánh hoa đi bán rong không?

Minh ngấn người ra chưa kịp đáp thì Nhung lại nói tiếp luôn:

- Anh có hiểu tại sao tôi biết không? Một hôm chị ấy đem hoa đến nhà tôi mời mua. Chị ấy tính nết thật thà, ngây ngô hay đáo đẽ. Kể về những chồng mù, chồng ốm, chồng nghèo, phải viết báo kiếm tiền mổ mắt, ấy vì thế mới biết là vợ anh đấy chứ.

Minh mặt đỏ bừng, phần vì hổ thẹn về cảnh bần bách của mình, phần cảm động về nhan sắc lộng lẫy của Nhung. Chàng tưởng tượng đang sống ở một thế giới thần tiên như thường gặp trong các giấc mộng. Tiếng cười đùa bồn chột theo câu nói của Nhung khiến Minh như vụt tỉnh. Chàng làm mặt tức giận bảo Nhung:

- Nghèo không xấu gì.

Nhung lại cười:

- Thì vẫn đẹp.

- Với lại đứng trước mặt tôi, cô không được phép nói xấu vợ tôi.

Nhung chép miệng:

- Anh nào cũng nói thế, nhưng rồi cũng đâu vào đấy hết.

- Nghĩa là thế nào?

- Nghĩa là anh nào cũng vờ bệnh vợ, nhưng rồi rút cục vẫn yêu tình nhân hơn vợ.

Minh thấy Nhung tự nhận là tình nhân mình thì vừa ngượng nghịu, vừa sung sướng, vừa lo sợ. Xưa nay chàng chưa nói chuyện với hạng đàn bà có tính cách hoặc phóng đảng, hoặc phong lưu bao giờ. Nay đột ngột tiếp kiến một người từ cử chỉ cho chí ngôn ngữ rất là dễ dàng, lanh lẹ, không chút giữ gìn e lệ, chàng bỗng có cái cảm giác mới mẻ, lạ lùng. Chàng đương dăm dăm ngẫm nghĩ tìm lời giải đáp lại người khách nửa ra chiều khuê các, nửa ra chiều giang hồ, để khỏi bị liệt vào hạng quê mùa cục kịch như Liên, thì người ấy đã tiến lại bên chàng ngồi xuống ghế rồi kéo chàng cùng ngồi.

Minh rùng mình, mùi nước hoa thơm nức, đôi mắt sáng ngời và cặp môi tươi thắm của Nhung khiến chàng mơ màng tưởng đến chuyện yêu tình quyến rũ khách si tình. Thốt nhiên, Minh lùi lại một bước. Nhung lại cất tiếng cười:

- Thú quá! Anh bẽn lễn như cô gái mười sáu.

Minh chợt nhớ tới Liên. Song chàng nhớ tới Liên lúc này chỉ có thiệt cho người vợ chất phác, hiền lành. Vì so với cái nhan sắc diễm lệ của cô gái giang

hồ, cái mặt hốc hác của Liên hiện ra càng tiều tụy, khác nào là bông hoa sắp tàn đặt trên bông hoa mới nở.

- Thì anh hãy ngồi xuống đây đã nào! Làm như người ta ăn thịt mất.

- Quả thật tôi đương tưởng nhớ cô là một nàng hồ ly tinh định đến ăn thịt tôi.

Nhưng vỗ tay ra dáng thích chí:

- Thú nhỉ! Nhưng tại sao vậy, anh?

- Vì tôi nhớ tới câu chuyện Liêu Trai...

- Truyện ấy cũng là truyện của anh đấy à?

- Không truyện cổ, truyện Tàu.

- Vậy rồi anh dịch ra Quốc ngữ cho em xem nhé?

- Tôi nghĩ tới những chuyện ấy là vì tôi không hiểu sao cô lại yêu được tôi. Tôi chỉ là một học trò nghèo, quê kệch. Mà trong các truyện Liêu Trai thì phần nhiều nhân vật đều là học trò nghèo và hồ tinh xinh đẹp.

Nhưng có vẻ buồn rầu, chống tay vào cằm, ngồi ngẫm nghĩ.

Bỗng nàng dăm dăm nhìn Minh, hỏi:

- Anh có thể đi chơi với em được không?

- Không... cô ạ.

- Tại sao thế, anh?

- Vì... chẳng vì sao cả. Nhưng tôi sợ cô lắm.

- Thôi vậy!...

Nàng đứng dậy, cười nói:

- Thế một lần khác nhé... Thôi, chào anh. Tôi về, chẳng nhớ vợ anh về bắt gặp, thì tôi lại làm khổ anh.

Nhung thong thả bước ra sân. Minh như cái máy cũng theo ra, nhìn ra vườn, Nhung hớn hở vui mừng:

- Trời ơi! Anh có cái vườn đẹp quá, mà lần trước đến, tôi không để ý tới.

Vội vàng, nàng bước vào vườn. Cái áo nhung màu nâu hồng, cái quần trắng thướt tha, cái "san" trắng phấp phới như đùa với mái tóc mây rẽ lệch, khiến nàng trở nên một đóa hoa hoạt động ở giữa các luống cúc đủ các sắc tươi. Hai bàn tay ngà ngọc của nàng chạy thoăn thoắt trên các bông hoa, chẳng bao lâu, nàng đã lượm được một bó.

Rồi nàng quay về phía Minh, nhếch một nụ cười. Khuôn mặt xinh tươi, nước da hồng hào, cặp môi đỏ thắm, chịu ảnh hưởng của trời xuân, của gió xuân, của bầu không khí mùa xuân, trở nên trăm phần diễm lệ, lộng lẫy như tắm đầy ánh sáng buổi đầu xuân.

Minh ngây ngất, choáng váng, tê mê, mơ màng như đang sống trong truyện thần tiên mộng ảo. Cái giấc mộng buổi chàng mới bị mù vụt trở lại trong tâm trí...

- Sao anh đứng thờ người ra thế?

Minh bẽn lẽn, ấp úng:

- Không.

Thực ra cái ánh sáng chói lọi đã làm quá mắt Minh mà huyền hoặc cả

ting thần chàng. Vừa ra khỏi vòng tối tăm, chàng như thốt nhiên bị quăng vào giữa nơi rực rỡ. Minh nghĩ thầm: "Khi ta mù, ta thường ôn chép lại những cảnh bình minh tốt đẹp, song những cảnh ấy có hương mới biết. Trời ơi! Còn có sự gì làm sướng mắt ta bằng được ngắm cái tuổi thanh xuân kia quanh lượn giữa đám hoa xuân. Còn có cuộc khiêu vũ nào sánh tày những cử chỉ tự nhiên kia được chăng?".

Nhung đã ở vườn bước ra sân, lại gần đưa bó hoa tới gần mặt chàng mà nói rằng:

- Có đẹp không anh?

Buột mồm, Minh đáp:

- Không đẹp bằng cô.

- Cảm ơn anh nhé.

Minh chẳng biết Nhung cảm ơn mình về bó hoa, hay về câu khen ngợi. Mặt nóng bừng, người ngây ngất, chàng đưa hai tay ra nắm chặt lấy bàn tay trái Nhung, cảm động không nói được nên lời. Nhung cặp mắt lim dim ghé tận tai Minh thì thầm:

- Đi! Đi chơi với em một lát đi!

Như người bị thu mất linh hồn, Minh theo Nhung tiến về phía vườn bách thảo.

Hai người đi được một lúc thì Liên tay cặp rổ đựng các thức ăn, ở chợ trở về, trong lòng vui sướng. Ban nãy Liên còn bứt rứt vì nỗi chông nhọt nhéo với mình, song vì có tính dễ tin và tha thứ, nên nàng lại quên ngay mọi sự đã xảy ra. Và lại mình có xấu, có già thực đi nữa, thì nay đỡ khó nhọc, đỡ ăn uống kham khổ, rồi chẳng bao ngày lại được như xưa.

Cái trí nghĩ chất phác, thật thà của một cô gái quê nào có được xa xôi. Cái mừng chồng được khỏi bệnh nó đã đầy rẫy trong tâm hồn, các tính tình khác còn len vào làm sao được nữa; đến nỗi nàng quên cả những bức thư tình của các cô độc giả mà mọi khi nàng băn khoăn, lo lắng, chỉ muốn đốt đi, nhưng còn không dám, sợ sau chồng hỏi tới chẳng.

Về tới cổng, Liên lẩm bẩm nói một mình:

"Mình rõ đồ quá, hôm nay ra chợ mua ngay được một con cá chép béo, mà giá có hai hào. Con cá tươi quá, ta thử hỏi xem anh Văn có ăn được gỏi, ta làm thết một bữa".

Rồi Liên nghĩ tới làm gỏi của mình, cười trong trẻo, cất tiếng gọi:

- Mình ơi! Anh Minh ơi!

Không thấy ai, Liên đi thẳng lên nhà, nhón nhác hỏi:

- Mình ở đâu thế, mình?

Vẫn không ai thưa, Liên chạy vội ra vườn. Ông Hoạc đương tưới cây. Liên hỏi:

- Nhà tôi đâu ông?

- Tôi không biết. Tôi vừa về, chẳng thấy ai ở nhà.

- Lạ nhỉ!

Liên lo lắng chạy ra cổng nhìn sang hai phía. Một người đàn bà đi qua, Liên toan hỏi thăm, thì người ấy đã vội chào:

- Chào chị. Tôi có lời chúc mừng anh chị nhé. Thật là phúc đức quá. Tôi vừa gặp anh ấy đi với một bà nào, dáng chừng bà độc hản. Vì anh ấy bảo đến

nhà ông đốc tờ cho ngài xem lại mắt.

Liên lạnh toát cả người, quay vào trong nhà. Trong một cái ngăn kéo mở toang, giấy má thư từ đổ tung tóe. Thốt nhiên, Liên tưởng tới cô độc giả viết thư, rồi ngồi phịch xuống ghế, bưng mặt khóc...

- Chị sao vậy?

Liên ngừng đầu lên: Văn đứng ngay bên cạnh. Liên nức nở thuật lại mọi sự phỏng đoán cho bạn nghe. Văn cười ngặt, tìm lời an ủi.

- Chị biết đâu là anh ấy không nói thật.

- Nhưng sao lại đi với một người đàn bà?

- Chị rõ khéo đa nghi. Các ông bác sĩ thì ông nào không có vài cô nữ khán hộ.

Liên ngơ ngác không hiểu. Văn lại nói tiếp:

- Phải, nữ khán hộ là những người, là các cô trông nom người ốm.

- Sao lại dùng đàn bà, con gái trông nom đàn ông?

- Chị lẫn thân lắm. Khán hộ thì phần nhiều là con gái.

Liên đã yên tâm, gượng cười đứng dậy nói:

- Vậy tôi cứ đi làm cơm, rồi chờ nhà tôi về nhé?

- Vâng. Hay hơn nữa là tiện xe đạp kia tôi tới bệnh viện tìm ngay anh cho chị.

- Vâng, anh giúp cho thế thì còn gì nữa.

Văn tất tả lên xe cảm đầu đập thực mau.

Một giờ sau, khi chàng về thì Liên đã đáng lúi húi bày các món ăn vào mâm. Phần nhiều đàn bà ta vẫn vậy: Dầu họ buồn bực về điều gì mặc lòng, nhưng lúc họ sẵn sóc tới việc cơm nước, dọn dẹp các công việc trong nhà thì bao nhiêu nỗi lo lắng, họ quên hết, kỳ cho tới lúc rỗi rãi rảnh việc, họ mới lại ngồi vào một xó mà than ngẫm, khóc ngấm.

Tiếng chuông xe đập ở ngoài cổng vụt nhắc Liên nhớ tới mọi sự vừa xảy ra buổi sáng. Nhưng hình như có tâm linh báo trước, nàng đoán Văn về, mang theo những tin tức chẳng lành, nên tuy nghe rõ tiếng giày cồm cộp của Văn, nàng vẫn cặm cụi ở lì trong bếp. Mãi khi Văn tới gần bên, nàng mới thông thả quay ra sẽ hỏi:

- Anh đã về. Anh không tìm thấy nhà tôi, phải không?

Liên cố lấy giọng bình tĩnh, thản nhiên, nhưng Văn nghe rõ thấy hơi run run. Chàng đem lòng thương hại, trả lời:

- Có chị ạ, nhưng ông đốc bảo ở lại để xông mắt. Có lẽ tối mới về được.

Liên không dám nhìn bạn, vì sợ sẽ biết chắc là bạn nói dối. Vừa đặt đĩa cá rán vào mâm, nàng vừa hỏi lại:

- Thế à? Anh tính có việc gì không nhỉ?

- Việc gì! Xông mắt như thế càng chóng khỏi mờ.

- Vậy mời anh lên xơi cơm thôi.

- Thôi, xin cảm ơn chị, chị cho tôi về.

- Ồ, thế bữa cơm của tôi ế chẳng?

Văn ngần ngại vì chàng cho rằng ngồi ăn cơm một mình với vợ bạn rất không tiện; mà bỏ về, để Liên ở lại trợ trợ với sự ngờ vực thì cũng thương hại. Nhưng Liên đã lanh lẹ tươi cười bưng mâm cơm lên nhà, đặt trên bàn và quay xuống bắc nồi cơm, trong khi Văn còn đứng ngây người ngắm đám tro hồng và suy nghĩ. Liên hỏi:

- Anh nghĩ gì thế?

- Chị cho tôi về. Anh đi vắng ở lại không tiện.

Liên như cũng vừa tỉnh ngộ, và nghĩ tới sự bất tiện ấy.

- Vâng, thế anh về vậy.

Rồi nàng cười gượng nói tiếp:

- Được hôm thết khách thì ế cơm.

- Ế thì ăn một mình chứ sao.

Liên buồn rầu:

- Anh tính tôi còn ăn sao được, con nuốt sao trôi?

Văn biết Liên đã hiểu cả rồi, nhưng chàng cũng vờ hỏi:

- Sao vậy, chị?

- Anh giấu tôi làm gì?

- Không, tôi có giấu giếm điều gì đâu.

- Thưa anh, không khi nào mới ở bệnh viện ra buổi sáng buổi trưa ông đốc đã cho người đi tìm ngay như thế.

- Chị đã biết đâu. Với lại mình cũng chưa trả tiền thuốc kia mà.

Liên cười mát:

- Vậy ra nhà tôi đến trả tiền đấy.

- Vâng, hình như thế.

- Anh coi, khi đã nói dối thì không bao giờ giữ được không thòi chuôi ra. Thôi, anh cứ nói thực cả với tôi còn hơn. Lúc tôi mới về không thấy nhà tôi đâu, và nhác trông thấy cái ngăn kéo bừa bộn giấy má, tôi đã đoán được cả rồi. Nhưng dấu xảy ra điều gì thì cũng phải chịu chứ biết sao, phải không anh?

Lời nói của Liên rất ôn tồn, nhiệm đây ý nghĩa nhẫn nại. Văn đã toan nói dối một lần nữa, nhưng nhìn vào cặp mắt Liên thấy long lanh ngần lệ chàng bỗng nghẹn ngào đứng im. Liên lại nói:

- Anh tính tôi đoán có đúng không?

- Tôi cũng không biết có đúng không. Nhưng thiết tưởng dấu điều đó có xảy ra cũng không đáng lo. Vì tôi cho rằng những người mù bắt đầu gặp ánh sáng mặt trời, bao giờ cũng bị hoảng tinh thần ít lâu. Rồi chị xem, anh ấy sẽ tỉnh ngộ, sẽ hối hận, sẽ như con chiên ngoan ngoãn quay về chuồng cũ.

Câu thí dụ của Văn khiến Liên bật cười.

Giữa lúc ấy Minh về. Văn và Liên đưa mắt nhìn nhau, mỉm cười. Rồi Văn bước xuống sân hỏi:

- Anh đi đâu về đấy?

Minh đương luống cuống tìm câu trả lời thì Văn lại hỏi luôn:

- Anh đến nhà bệnh viện phải không?

Minh đáp se sẽ:

- Phải.

- Thôi ta đi ăn cơm chẳng nguội cả thức ăn.

Bữa cơm hôm ấy rất là buồn tẻ. Ba người đều theo đuổi ý tưởng riêng của mình, nên ít khi nói với nhau.

Liên thì chắc chắn rằng chồng đi với tình nhân về, câu trả lời bẽn lễn, cái dáng điệu lúng túng, cái cặp mắt luôn luôn nhìn vợ vẫn, nhất là cái mùi nước hoa mà Liên ngửi thấy ở những bức thư của một cô độc giả. Thôi còn chệch đi đâu được nữa.

Văn thì ngậm ngùi thương hại Liên. Sáu bảy tháng lao khổ như vẽ ra trước mắt chàng. Song chàng vẫn tin ở cái thuyết của chàng, là Minh bị ánh sáng chói lợi huyền hoặc, và cô gái giang hồ kia chẳng qua trong một lúc quá lãng mạn thì vồ vập như thế, rồi chẳng bao lâu sẽ tự ý ruồng rẫy Minh ra, như cô đã ruồng rẫy lần lượt hết người nọ đến người kia: Còn ai tin được vào cái tình chuyên nhất của hạng gái giang hồ?

Còn Minh thì tâm trí, linh hồn để cả ở cái gác dưới phố hẻo lánh kia, cái gác có hai cô gái xinh đẹp Nhung và Mạc, mà chàng vừa từ biệt ra về.

GÁNH HÀNG HOA

Khái Hưng & Nhất Linh
www.dtv-ebook.com

Khủng Hoảng

Ông Hoạ ngừng tay ở vườn vào hút điếu thuốc lào. Thấy Liên ngồi ủ rũ, đầu tóc bờ phờ, cặp mắt đỏ hoe, ông ta cất tiếng hỏi:

- Hôm nay vợ giáo không đi bán hoa?

Liên gất:

- Tôi là vợ giáo đâu mà ông gọi là vợ giáo.

- Cậu Minh đố ông giáo thì vợ chẳng là vợ giáo còn là vợ gì.

Liên không trả lời, dăm dăm nhìn ra sân ngắm cảnh mưa phùn giá rét. Hai cây hoàng lan, cành uốn cong rủ là là. Tuy giữa buổi quang tạnh, cái hình cong vẫn thế, nhưng hôm nay Liên tưởng như những cành lá chịu sức mạnh của hạt mưa xuân lấm tẩm đê trĩu xuống. Lại có lúc Liên trông như hình hai người đàn bà mặc tang phục, đầu đội mũ, sụt sùi đứng khóc sụt mướt. Cho đến lá cây trúc đào lóng lánh hạt mưa đương hờ rung rinh, nhơn nhơ với luồng gió lạnh, Liên cũng tưởng hình ra trăm nghìn con dao nhọn, sắc của kẻ tàn bạo.

Là vì Liên buồn. Ba hôm ròng Liên ở trong cảnh hiu quạnh, cô đơn. Minh khỏi mắt được một tháng, mà vắng nhà đến hơn mười lần rồi. Song mọi lần chàng chỉ chơi trong một buổi, ít khi không về ngủ ở nhà. Lần này là lần đầu chàng đi biệt tăm mất tích.

Trước kia, theo lời Văn, Liên cũng đã dụ dàng âu yếm khuyên can chồng.

Nhưng khi nghiệm ra rằng càng cản ngăn, Minh càng quá quắt, thì nàng đành chỉ đối phó lại bằng tấm lòng nhẫn nại. Như số đông đàn bà An Nam, cái nết phục tòng đã ăn sâu vào tủy, vào não nàng. Nó như cái sản nghiệp thiêng liêng mà tập quán đã truyền lại từ đời thượng cổ.

Thấy Liên ngồi lo lắng nghĩ ngợi, ông Hoạ lại gần, hỏi:

- Vợ mợ có làm theo cách tôi dặn không?

Liên đương buồn rầu cũng phải bật cười:

- Đã, ông ạ, nhưng chẳng thấy gì cả.

- Thế mợ cho cậu ấy ăn chè đậu xanh mấy lần rồi?

- Tất cả bốn lần.

- Có cả nước cam thảo nữa đấy chứ?

- Có cả nước cam thảo.

- Thế mà không giã thuốc bùa mê thì cũng lạ lắm nhỉ... Vậy chỉ còn một cách là mợ cho cậu ấy ăn bùa mê, như lời tôi dặn... Mợ đã đến hỏi sư cụ chưa?

Liên lắc đầu, đáp lại:

- Tôi không nỡ làm thế. Ăn bùa mê vào nó mụ người đi. Mới lại phải cho chồng tôi ăn bùa mê mới yêu tôi thì tôi không muốn.

Nghĩ tới lúc mới lấy nhau, vợ chồng yêu, thương, chiều chuộng nhau. Liên không khỏi rơi hai hàng lệ.

Có tiếng chuông xe đạp của Văn ở cổng. Liên vội lau nước mắt, gượng

tươi đứng dậy ra sân đón tiếp. Trong khi ta đương ở cảnh cô đơn, trơ trọi với sự đau khổ, mà có người đến thăm, thì dầu người ấy không phải là bạn thân, ta cũng coi như mang lại cho ta ít hạnh phúc. Thốt nhiên ta tưởng tới những an ủi, vỗ về. Huống chi đối với Liên người ấy lại là Văn, người bạn thân thiết của chồng nàng, người bạn đã tỏ ra có lòng nghĩa hiệp, và tận tâm tận lực với chồng nàng trong khi chồng nàng mang bệnh.

Văn vừa dựa xe đạp bên hiên vừa hỏi:

- Anh Minh về chưa, chị?

- Chưa, anh ạ.

Hai người buồn rầu, nhìn nhau. Cái nhìn yên lặng, tỏ bao nỗi đau đớn, và thương xót. Văn an ủi vợ bạn:

- Chị cũng chớ nên nghĩ ngợi. Đấy, rồi chị coi. Nếu quả thực họ mê nhau, cũng chớ bền đâu. Chẳng chóng thì chầy, cô ả kia cũng đến chán. Các gái giang hồ thì chung tình được với ai. Mà anh chàng lấy tiền đâu cung đốn mãi được.

- Ấy, tôi chỉ lo điều ấy. Nếu ham tiền thì còn nói làm gì. Nhưng chẳng những nó không thiết tiền mà có lẽ nó còn chu cấp cho kia.

Văn chép miệng:

- Chẳng lẽ anh Minh lại đốn thế... Không, chẳng lẽ nào. Tôi biết, anh Minh vẫn có tính khăng khái.

- Thì anh coi đấy, bây giờ nhà tôi ăn mặc tây sang trọng như thế.

Văn cười:

- Vậy chị quên rằng mỗi tháng anh ấy kiếm được hơn trăm bạc ư?

- Dẫu sao nhà tôi cũng chẳng đủ tiền mà bao nổi một cô gái giang hồ.

Văn dăm dăm đứng ngắm Liên khiến nàng ngượng ngùng quay nhìn lảng ra vườn. Văn se sẽ nói:

- Chị ạ.

- Anh bảo gì?

- Người ta thường chỉ mê về cái hào nhoáng bề ngoài...

- Thì vẫn thế.

- Vì sao mà người ta có mới nới cũ? Chỉ tại cái hào nhoáng lòe loẹt. Tôi chắc khi nào anh Minh hiểu rõ cái linh hồn vô định của cô ả thì anh chán ngay đấy mà.

Liên thở dài không đáp, Văn lại nói tiếp:

- Nhưng sự hào nhoáng đã làm cho tôi nảy một ý tưởng hay hay.

Liên hỏi vội:

- Ý tưởng gì thế anh?

Văn ngần ngừ vài giây, rồi mỉm cười bảo Liên:

- Giá chị cũng ăn mặc như thế?

- Tôi không hiểu.

- Nghĩa là chị cũng ăn mặc theo kiểu tân thời.

Liên xua tay vội kêu:

- Trời ơi! Tôi chịu thôi!

- Sao lại chịu?

- Ai lại lòe loẹt như thế?

- Vậy người ta mặc như thế thì sao?

- Nhưng tôi quê mùa cục kịch, bắt chước thế nào được người ta? Mấy lại tôi nghèo khó lấy tiền đâu mà sắm sửa?

- Chị tưởng thế thôi. Chứ một cái quần lĩnh, một cái "san" mùi, một đôi giày nhung giá có là bao. Còn như mái tóc không rẽ giữa mà rẽ lệch một bên, hàm răng đường đen mà đem cạo trắng đi thì có tốn gì.

- Nhưng mà người ta sẽ gọi là cô... me tây mất.

- Người ta gọi thế mặc người ta chứ. Rồi cũng quen mắt hết. Tôi chắc chỉ mười năm nữa, nhà quê ta y phục cũng như thành thị.

- Thì chờ đến mười năm nữa vậy.

- Nhưng cái kế của tôi lại phải thi hành ngay kia. Còn như chị nói chị không có tiền, thì tiền nhuận bút của anh ấy có đến hơn trăm bạc một tháng, làm gì không đủ cho chị dùng. Được, chị cứ để mặc tôi. Thế nào tôi cũng giúp chị. Một người có bụng tốt như chị, không khi nào chị bị chồng đối đãi lại một cách bạc bẽo như thế được.

Ngừng một lúc, Văn lại nói:

- Rồi chị coi, chị mà trang sức vào lại không ăn đứt hết cô gái giang hồ hay sao?

Câu nói của Văn có mãnh lực bắt trí Liên nghĩ tới những việc đã qua.

Điều thứ nhất mà nàng nhớ ra là điều thất vọng của Minh khi bắt đầu trông thấy ánh sáng. Không bao giờ nàng quên được rằng hôm ấy Minh thấy nàng già đi, gầy đi, xấu đi. Một điều nữa, nàng nhớ lại không khỏi làm cho hai má nàng hây hây đỏ. Là lần đầu gặp nàng, Văn đã nhìn nàng bằng cặp mắt nồng nàn, thèm muốn, khiến nàng đã phải đem lòng ngờ vực bạn chồng trong ít lâu. Thốt nhiên một ý tưởng bất chính chạy vụt qua tâm trí nàng như cái chớp nhoáng, khiến nàng thẹn thùng và hối hận rằng sao lại nghĩ bậy đến thế.

Nàng tự hỏi: "Giá chồng ta là anh Văn?".

- Chị nghĩ gì vậy?

Câu hỏi của Văn càng làm cho nàng lúng túng ngượng nghịu. Nàng định quay xuống bếp thì Văn lại nhắc:

- Vậy cứ thế nhé?

- Cứ thế nào?

- Mặc theo lối tân thời.

Liên không trả lời. Văn nói tiếp:

- Giá chị đến chơi được đằng nhà cậu tôi, thì cô Kim, cô ấy sẽ giúp chị việc ấy... Mà để tôi bảo cô ấy lại đây cũng được. Vậy cứ thế nhé. Thôi chào chị, tôi xin về.

Liên chưa kịp trả lời, Văn đã đỡ xe đạp đi ra cổng.

Mười hôm sau, cái mái tóc cao, cái khăn nhung vện lẫn vành, - ngoài không trùm chiếc khăn vuông hầu như bắt buộc phải có của các cô hàng hoa, - đã làm cho khuôn mặt Liên thêm bầu dục, thêm xinh tươi. Nhất là nước da của Liên xoa một lượt phấn mỏng đã trở nên trắng mát và làm lộ vẻ đẹp của

đôi mắt sắc và cặp môi hồng.

Theo lời khuyên bảo của Kim, Liên đã sửa đổi lại hần lối y phục. Tuy mái tóc rẽ giữa, cái áo dài cài khuy, đôi giày nhung mũi nhọn cũng chưa lấy gì gọi là y phục tân thời, nhưng Liên hầu như đã bước ra ngoài vòng hạng đầu đội, vai mang, và đã nghiêm nhiên trở nên một bà giáo trong hạng trung lưu, một bà giáo trẻ tuổi, xinh xắn.

Ít lâu nay Liên không mó tới gánh hàng hoa, chỉ ở nhà bán cất cho các chị em. Trong khi Minh ốm, công việc vườn tược, Liên bỏ lười biếng, kể khi Minh khỏi bệnh sinh ra ham mê chơi bời, Liên buồn bã cũng không thiết gì đến làm ăn. Chẳng qua không biết làm gì trong khi chờ chồng, nàng cũng ra vườn nhắc tới cái cuốc, cái xới, cái dầm cho qua thời khắc.

Sự buồn bực chán nản vẫn vợ tiêu tan nghị lực của ta. Và ngày nay, Minh đã khỏi bệnh, đã kiếm được nhiều tiền, thì sự bán hoa của nàng, nàng cho không phải là một bổn phận cần thiết như xưa nữa. Bộ óc chất phác, giản dị của Liên chẳng bao giờ tự đặt những câu hỏi nghĩa đời người. Ngày này sang ngày khác, Liên yên lặng như dòng sông lãnh đạm chảy xuôi...

Từ ngày Minh khỏi bệnh, nàng cảm thấy trong đời nàng thiếu một thứ gì. Đó chỉ là sự yêu thương nó cần cho tâm hồn ta cũng như các món ăn cần cho thân thể ta. Song Liên có biết đâu rằng sự thiếu đó là sự yêu thương.

Luôn ba hôm nay, nàng trang điểm phấn sáp, ngồi mong đợi chồng. Sự biến cải hình dạng của nàng, nàng cho đã là quá lắm rồi và nàng yên trí rằng Minh về gặp nàng là phải yêu nàng ngay. Chẳng thế thì bộ cánh mới của nàng mà cô Kim sắp giúp thành ra vô ích hay sao? Tâm hồn ngây thơ của nàng không bao giờ có mơn trớn tới sự xa hoa. Chẳng qua Văn cho rằng như thế là để vừa lòng Minh thì nàng cũng tuân theo mà thôi.

Nhưng buổi sáng ra cổng, gặp chị em bạn đường, Liên chào, thì thấy họ

nhặt nhẻo với mình lắm, khiến Liên tủi cực nghĩ thầm:

"Thực chồng ta làm ta khổ sở quá". Lại có người bĩu môi, ngăm ngúa Liên một cách khinh bỉ.

Ngồi soi gương, Liên nghĩ tới những cử chỉ và ngôn ngữ của bọn chị em bán hàng hoa. Liên nhớ mang máng rằng có ai nói một câu mà Liên chỉ nghe rõ một chữ Văn, và câu khôi hài ấy đã làm cho cả bọn cười vang. Liên tự hỏi "Không biết họ nói gì mình vậy?"...

Một hồi chuông xe đạp như trả lời câu hỏi còn đương ở trong trí nghĩ Liên. Nàng đặt vội cái gương xuống bàn đứng dậy ra sân đón chào Văn. Nhưng nàng kinh hãi xiết bao khi nàng thấy bạn hàm hàm tức giận, luôn mồm nguyên rủa: "Thế thì chó thật! Thế thì tệt thật!". Lo lắng Liên hỏi:

- Anh mắng ai thế, anh?

- Lại còn ai nữa. Chị tính sáng nay lên tòa báo gặp anh ấy, tôi bảo phải về ngay. Thế mà ngoảnh đi, ngoảnh lại, anh ấy đã trốn đâu mất.

Liên thở dài không đáp, buồn rầu, cúi xuống nhìn giày.

- Tôi nghĩ mà thương chị quá.

Câu nói rất thẳng thắn của Văn vụt nhắc Liên nhớ tới lời giễu cợt của chị em bạn. Lần đầu đứng trước Văn, Liên bẽn lễn, thẹn thùng. Rồi câu nàng hỏi tự hôm nào lại vẫn vờ trong tâm trí mà nàng cố lãng quên đi cũng không sao quên được câu: "Giá anh Văn là chồng ta". Hôm qua ngồi một mình, nàng đã nghĩ đến câu ấy. Rồi tuy không tự trả lời lại, nàng thấy thoáng vẽ ra thật mau, cả một đời sung sướng của một cặp vợ chồng biết thương yêu nhau. Nàng cho Văn là một người chồng hoàn toàn và lấy làm mừng thầm cho người vợ sau này của chàng. Nàng có ngờ đâu rằng cái cảnh hòa thuận, đề huề của một gia đình mà nàng đương tưởng tượng ra đó chỉ là một quãng đời dĩ vãng của

nàng, một quãng đời nàng chung sống với Minh hai năm vừa qua.

Thấy Liên im lặng, thỉnh thoảng lại liếc mắt nhìn trộm mình, Văn ngượng nghịu, thở dài nhắc lại câu nói:

- Tôi thương chị quá.

- Thì tôi, tôi cũng thương... anh vất vả khó nhọc.

Câu trả lời ở cái mồm xinh xắn của vợ bạn nói ra, lần thứ nhất đối với Văn có ngụ một ý nghĩa huyền bí... âu yếm. Cái hình tươi tắn mơn mớn của Liên cùng với cảm giác mới mẻ khi gặp Liên buổi đầu bỗng vụt trở lại trong trí nhớ Văn. Chàng đắm đắm nhìn Liên: cặp má Liên hây hây đỏ dần. Từ từ Liên cúi mặt... Chung quanh không một ai... Sự yên lặng... sự cảm dỗ... sự thèm muốn... chỉ một bước, chỉ một tiếng nói, chỉ một cái tắc lưỡi, chỉ một cái giơ tay... là cặp thanh niên...

Thoảng qua một luồng gió lạnh. Văn giật mình bảo Liên:

- Đó chị coi, tôi nói có sai đâu. Chị ăn vận thế này vẫn hơn.

- Thế à, anh?

- Thôi chào chị, tôi xin về.

- Làm gì mà anh vội thế?

- Tôi cần phải đi đặng này một lát.

Dứt lời, Văn hấp tấp ra cổng lên xe, đạp thực mau. Đến chỗ rẽ ra con đường vào bách thảo Văn đang trí không kịp xuống xe đâm sầm vào cái bậc gạch.

Năm phút sau ngồi nghỉ trên một chiếc ghế trong vườn, Văn mới nhớ tới

sự quan hệ của cuộc hội kiến cùng vợ bạn ban nãy: Chàng cảm thấy chàng nhỏ nhen... khốn nạn. Chàng có ngờ đâu những sự nhỏ nhen, khốn nạn của loài người chỉ bắt đầu trong một phút, trong một giây. Tránh được, qua được cái phút khủng hoảng đó là trở nên bậc nghĩa hiệp. Nếu không, ta sẽ bị liệt vào hạng vô lại ngay.

Phải, người ta vẫn là người, và chỉ là người. Người ta không phải là thần thánh mà cũng không phải là súc sinh. Đứng trước những sự diễm lệ, những sự dịu dàng, âu yếm, con người, dù là con người có giáo dục, giữ sao không cảm động, không thèm muốn được. Vậy thì cái phút khủng hoảng kia thực là cái giới hạn của con người và con vật.

Bao ý tưởng về luân lý và triết lý lộn xộn trong óc Văn. Rồi Văn lo sợ, lo sợ cho vợ bạn, lo sợ cho mình, lo sợ cho tình bằng hữu thiêng liêng, vì Văn vẫn không quên được cái cảm giác nhẹ nhàng, êm ái khi chàng đứng trước mặt Liên, một người đàn bà trẻ tuổi và ngây thơ. Cái cảm giác ấy vẫn còn man mác trong tâm hồn chàng. Chàng bỗng cau mặt lăm bằm như mắng ai: "Khốn nạn! Không bao giờ mình lại khốn nạn thế được". Bỗng một cảnh tượng vụt vẽ ra. Cái cảnh tượng đoàn tụ của vợ chồng bạn, mà chàng chắc rằng sẽ làm cho chàng được sung sướng hơn là nhớ cái cảm giác êm đềm khi đứng trước mặt cô gái xinh đẹp dịu dàng.

Văn đi thực mau về nhà, sắp sách vở đến trường. Chàng muốn chăm chút vào việc học, để quên lãng hẳn cái hình ảnh vợ bạn, nhất là để xóa bỏ cái cảnh tượng cám dỗ nó còn phảng phất trong tâm trí.

Còn Liên thì sau khi Văn đi, nàng vào trong nhà ngồi gục đầu xuống bàn, khóc nức nở không ra tiếng. Vì sao nàng khóc, nàng cũng không biết một cách rành mạch. Chẳng qua bao tính tình, bao sự xúc động cùng một lúc đập mạnh vào tâm hồn nàng và làm cho nàng bật lên tiếng khóc đó thôi.

Nàng chỉ biết rằng nàng yêu chồng và thương tiếc cái quãng đời sung

sướng khi xưa. Rồi sự liên tưởng đưa ý nghĩ nàng nhớ tới từng mẫu đời một. Có một điều nàng ghê sợ, lo lắng là: Không biết sao mỗi lúc tưởng tới lòng tậ bạc của Minh thì tự nhiên nàng lại nhớ tới lòng hào hiệp của Văn. Câu hỏi: "Giá chồng ta là Văn" lại đến làm vẫn đục những tư tưởng tốt đẹp về buổi đời xưa, khi vợ chồng thương yêu nhau.

Giữa lúc ấy Minh về. Thoáng thấy bóng chồng ở cổng, Liên chạy vội vào trong xó nhà lấy khăn lau nước mắt: Nàng không muốn để chồng biết rằng nàng vừa khóc, sau nữa nàng muốn chồng ngắm thấy nàng đẹp...

Đon đả, nàng chạy ra sân, vui vẻ chào chồng, coi như không hề xảy ra sự gì khác thường. Minh mỉm cười, gật đầu chào lại, nhưng cái cười ấy, Liên thấy ngượng nghịu, lúng túng.

Đợi mãi không thấy Minh bình phẩm đến y phục của mình, Liên nhìn chồng khen:

- Mình vận tây trông đẹp nhỉ?

Minh hơi chau mày, đáp:

- Ra đường vận tây gọn và tiện lắm.

Rồi hình như để bịt miệng vợ vì chàng tưởng lầm rằng Liên sắp sinh sự và kì kèo chàng, Minh thờ dài ngồi phịch xuống ghế, có dáng mệt nhọc. Liên lại gần hỏi:

- Công việc bận lắm, phải không mình?

- Bận lắm.

Liên buồn rầu nhận xét thấy chồng không nói với mình được một câu vui vẻ, âu yếm. Nhưng nàng vẫn cố nén lòng mà giữ bộ mặt tươi tỉnh:

- Mình có ăn cháo đậu xanh không, em đi nấu.

- Không

Minh bước chân về tới nhà vẫn yên trí rằng vợ lười thôi to tiếng, hay ít ra cũng khóc lóc kêu van. Nhưng thấy Liên không đổi sắc mặt, không buông một lời nói nặng hay nói xa xôi, bóng gió thì chàng lấy làm tức giận, sự tức giận không căn cứ. Rồi chờ mãi không thấy vợ hỏi xem một tuần lễ nay mình ở đâu, Minh kể lể:

- Ít lâu nay tôi phải ở luôn đằng tòa soạn...

Liên đáp:

- Thế à! Thôi, mình chịu khó một tí.

- Đây, tiền lương họ đã trả.

Vừa nói, Minh vừa mở ví đưa cho vợ một xấp bạc. Liên yên lặng đỡ lấy ngồi đếm:

- Những năm chục?

- Năm chục... Thôi, mình ở nhà, tôi phải lên ngay tòa soạn.

Liên đứng ngây người không đáp, hai giọt lệ ngập ngừng. Còn Minh thì không dám nhìn thẳng vào mặt vợ, lững thững bước ra sân.

- Minh!

Nghe vợ gọi, Minh quay hỏi:

- Cái gì thế mình?

Liên đưa số tiền năm chục trả lại chồng:

- Thôi, mình cầm lấy tiền mà tiêu, em không cần, vì đã có tiền bán hoa.

Minh thông thả bảo vợ:

- Tôi không muốn mình lam lũ như thế.

- Có gì mà lam lũ. Cái nghề của cha mẹ tôi thì tôi theo, chứ tôi sợ gì lam lũ.

Minh nhạt nhẽo:

- À ra thế đấy?

Vừa nói Minh vừa tiến bước ra cổng. Liên bỗng nhớ lại lời dặn bảo của Văn: Là hễ Minh về thì cứ ngọt ngào hỏi chuyện, không được nhắc tới sự chơi bời của Minh. Lòng căm tức đã khiến nàng thốt ra một câu nghiêm đầy những ý mỉa mai. Song nói buột mồm và thấy Minh bỏ ra đi thì nàng hối hận ngay. Nàng chạy theo giữ chồng lại. Nhưng nàng còn ấp úng chưa biết nói sao, Minh đã quay lại hỏi:

- Lại cái gì nữa?

Liên cố lấy giọng dịu dàng bảo chồng:

- Minh ạ, mình ở nhà ăn cơm đã rồi hãy đi.

- Tôi phải đi ngay.

- Mình sợ muộn quá chẳng? Hay chúng ta đi ăn cao lâu... Đi ăn ở cái hiệu mà chúng ta đến hôm mình mới thi đỗ ấy mà.

Minh buồn rầu ngẫm nghĩ, nhớ tới cô gái quê với bộ quần áo mới và đôi

dép quai ngang. Chàng đưa mắt liếc nhìn vợ, mỉm cười khen:

- Mình vận thế có lẽ dễ coi hơn trước.

Liên sung sướng hai má đỏ hây hây. Tự nhiên Minh so sánh Liên với Nhung: một cái nhan sắc kín đáo và dịu dàng, một cái nhan sắc lộ liễu và rực rỡ. Song, một tháng rông rã sống với ái tình ủy mị, Minh không còn cảm động ngây thơ như thuở xưa nữa. Vì thế, Minh chỉ nhìn vợ bằng con mắt lãnh đạm khiến Liên lấy làm tủi thân.

- Sao tự nhiên mình lại đổi y phục như thế?

Liên bẽn lẽn:

- Vậy mình muốn em cứ ăn mặc như xưa à?

- Không, ăn mặc thế này hơn chứ.

- Mấy lại mình sắp đi giáo học thì em cũng phải ăn mặc cho tử tế chứ.

Minh không đáp, vợ vẫn nhìn ra vườn. Liên cũng nhìn theo, rồi chỉ giàn móng rồng nói:

- Này mình ạ, hễ em ngắm cái giàn móng rồng thì em lại nhớ tới ngày mình mắc bệnh mà em buồn.

Nhưng Minh, Minh chỉ thấy hiện ra giữa luống cúc cái hình ảnh Nhung đương cúi xuống ngắt hoa. Chẳng biết nói gì để chậm giờ đi của chồng, Liên hỏi Minh:

- Lâu nay mình có gặp anh Văn không?

- Không.

Minh nói dối mà Liên cũng biết thế, vì vừa ban nãy Văn có nói với nàng rằng gặp Minh ở nhà báo.

Nghe Liên nói đến tên Văn, Minh có vẻ mặt lo lắng. Chàng chỉ sợ gặp bạn, nhất là gặp bạn ở trước mặt vợ. Vội vàng chàng ra đi, để Liên ngây người đứng trông theo...

Liên chép miệng thở dài, vào vườn ngắt một bó hoa. Xưa kia, khi Minh còn đương theo học, bao giờ Liên cũng sửa sang và đặt trên bàn học một lọ đầy hoa tươi. Ngày nay có phải vì thói quen mà nàng còn tưởng tới bó hoa ấy chẳng? Không, chỉ vì hôm qua Văn ngỏ ý yêu hoa, Văn, người bạn hào hiệp của vợ chồng nàng.

GÁNH HÀNG HOA

Khái Hưng & Nhất Linh
www.dtv-ebook.com

Hai Cảnh Mộng

Ngồi trước lọ hoa, Liên mơ mộng.

Đã hơn một tuần lễ nay, Liên trơ trọi chiếc thân. Chồng chẳng về mà Văn cũng chẳng đến.

Trong lọ thủy tinh, nước hầu cạn mà hoa cũng hầu tàn.

Mấy bông cẩm chướng màu đỏ sẫm nay đã trở nên tím đen, những lá xanh mà dài, nhọn đã vàng úa hay héo khô và rũ xuống bàn. Nhất là những hoa thược dược thì lại càng có vẻ tang thương lắm, chiếc thì rụng hết cánh, còn trơ cái bầu nhị, chiếc thì mềm oặt gãy gập lại, đài trắng nhợt nhạt và dãn deo.

Ngắm lọ hoa tàn, Liên chạnh nghĩ đến tuổi già.

Ngày xuân qua đã gần sang hạ. Mà cái thời niên thiếu của Liên, Liên tưởng tượng ra ngăn ngùi như bảy ngày đối với bó hoa kia. Hoa khô héo há không phải vì không ai thay nước? Mà trái tim Liên khô héo há không phải vì thiếu sự yêu đương?

Cầm gương, Liên ngắm nhá. Không. Liên chẳng như bông hoa tàn, Liên còn trẻ. Tự nhiên, Liên nhớ tới thời kỳ ân ái của hai vợ chồng son.

Một cảnh êm đềm vụt vẽ ra trước mắt Liên: một buổi chiều mùa xuân, Minh ngồi xem sách, Liên đi bán hoa về, rón rén lại cầm mấy bông hoa vào lọ. Minh ngược mắt nhìn vợ mỉm cười. Liên sung sướng, cặp má hồng hồng.

Cái thời ấy mới cách hai năm mà Liên coi xa lắc. Liên cảm thấy tâm linh báo cho biết rằng nó không trở lại nữa. Nhìn những cánh hoa sắc hồng tan tác trên mặt bàn, Liên bỗng buông tiếng thở dài.

Tờ báo nhận được từ hôm qua vẫn để trên bàn, băng còn y nguyên chưa bóc. Buồn rầu Liên mở ra xem, tìm tới bài của chồng. Nhưng cũng như kỳ báo hôm trước, chẳng một bài báo nào ký tên Minh, Liên tự hỏi:

- Hay chồng ta ốm?

Liên giật mình kinh sợ, vì Liên tưởng tới sự mê gái của chồng, mê gái đến nỗi không có thì giờ mà viết văn.

Khuôn mặt Liên phản chiếu trong gương, với cặp mắt ướt. Liên nhếch một nụ cười chua chát, lẩm bẫm:

- Không cần!

Tức thì Liên đứng phắt dậy, vào thay quần áo. Một lát sau, Liên nghiêm nhiên trở nên một cô hàng hoa ngày nọ, với cái khăn vuông và tấm áo tứ thân.

Rồi Liên ra vườn để cô quên mọi sự phiền muộn. Quả thật, những bông hoa đủ các sắc rực rỡ hay dịu dàng như hôn hờ chào mừng và an ủi một người bạn thân từ thuở nhỏ. Hoa leo "ti gôn" sắc đỏ, sắc hồng, sắc trắng năm nào cũng vậy, một mùa tàn lại một mùa nở. Nó chẳng giống lòng bất trắc của con người. Hoa kim liên sắc vàng thắm như một nụ cười thân yêu...

Song Liên chẳng kịp ngắm tới mọi vật, chỉ cặm cụi ngồi xới đất ở các gốc huệ, gốc hồng. Khi tới gần giàn móng rồng, Liên không thể không nhớ lại cái thời kỳ mắc bệnh của Minh. Ngậm ngùi, Liên ứa hai hàng lệ.

Sáng hôm sau, Liên sắp quang gánh đi bán hoa.

Xưa nay ở chợ, Liên vẫn ngồi chung hàng với một người chị em bạn. Song lâu nay nghỉ công việc buôn bán, Liên sợ chỗ ấy người bạn không dành cho mình nữa, nên chưa sáng rõ, Liên đã tìm tới nhà bạn gọi cửa. Tiếng bạn hỏi:

- Ai đấy?

- Tôi.

- Tôi là ai?

- Liên đây mà.

Một dịp cười khanh khách trả lời lại, khiến Liên luống cuống muốn bỏ chạy về chạy. Nhưng cánh cổng đã mở:

- Kia chị Liên... à quên, chào bà giáo.

Liên mặt nóng bừng ập úng:

- Chị... cứ giễu.

- Thế nào? Sao hôm nay bà lại quay lại với bộ quần áo quê mùa của chúng tôi thế?

Liên vừa tức giận vừa xấu hổ, không nói được nên lời, ứa nước mắt cúi nhìn xuống đất, sự đau đớn khổ sở hiện ra đáng điếu.

Người bạn hối hận, sẽ hỏi như để xin lỗi:

- Chị lại đi bán hoa với em, đấy ư?

- Vâng. Em lại đến cùng đi với chị như xưa.

- Phải đấy, chị ạ. Nghề của ông cha mình thì mình phải giữ lấy. Ông ấy đồ giáo học cũng mặc ông ấy chứ.

Nghe bạn nhắc đến chồng, Liên thở dài. Bạn thương hại không nỡ nói nữa, vì trong làng Hữu Tiệp còn ai lạ câu chuyện Minh mê gái. Nhưng tự nhiên, Liên kể lể:

- Chị tính đồ mà làm gì? Giỏi mà làm gì? Anh chị như thế có sung sướng hơn không? Chồng làm vườn, vợ bán hoa. Vợ chồng cùng làm một nghề thì bao giờ cũng vẫn hơn, chị ạ.

- Ừ, không ai ngờ anh ấy thế mà tẻ nhỉ?

Liên buồn rầu đáp:

- Tôi khổ lắm chị ạ.

Bạn an ủi:

- Chả nên nghĩ ngợi, chị ạ...

- Tôi có nghĩ ngợi gì đâu? Rồi chị coi, từ nay tôi lại đi bán hoa với chị như thường. Nghề bán hoa là nghề nhà mình, có phải không chị?

Dứt lời Liên cười ngất, tưởng như không còn sự phiền muộn chi làm bận lòng nữa.

Phải đấy. Có đi bán hoa mới đáng là con gái trại hàng hoa chứ.

Hai người lại cất tiếng cười rồi cùng nhau ra đi. Khi qua các nhà chị em đồng nghiệp, Liên vui vẻ gọi bạn, nhưng phần nhiều họ đã đến chợ từ lúc còn tối để được bày hàng ngay khi chợ vừa mở cổng.

Ra tới chợ Đồng Xuân, chị em ai nấy gặp Liên cũng đơn đả hỏi thăm.

Liên lúng túng ngượng nghịu chưa biết đáp lại ra sao, thì người bạn đã đỡ lời ngay.

- Chị ấy bị ốm...

- Ốm bệnh gì thế, chị?

- Tôi cảm xoàng thôi, nhưng đã khỏi hẳn rồi.

Đến quá trưa, một bọn hai người đàn bà và hai người đàn ông vào chợ đứng hỏi mua cam. Bốn người đều say mèm. Hai người đàn bà tóc vấn trần, lệch một bên, song phấn sáp còn giữ được, nên trông vẫn đẹp, có lẽ càng đẹp hơn lên vì đôi má hồng và cặp mắt lim dim.

Còn hai người đàn ông thì đầu lão đảo, tóc rối bù, giơ chân múa tay, nói huyên thiên: nào nói đùa cô hàng cam, nào nói pha trò với bạn, trông có vẻ trơ tráo và tức cười lắm. Một người trở dãy hàng hoa ngồi lùi về phía sau:

-Ồ hoa! Đến mua đi, Mạc đi?

- Vâng, phải đấy, dì ạ.

- Đức ơi, Minh ơi, lại mua hoa đi!

Nhưng Đức còn đương tí mắt đứng bên cô hàng cam, và Minh, mồm ngòm ngoàm vừa nhai vừa nói nên không ai nghe rõ tiếng. Mạc gọi:

- Thôi mặc họ đứng đấy, dì ạ, ta lại mua hoa đi. Cháu thích hoa lắm.

Khi hai người đến gần, Liên sẽ bảo bạn hàng ngồi bên:

- Quái, cái người này tôi đã gặp ở đâu mà quên băng mắt.

Người kia cười, đáp lại:

- Các cô me tây thì phần nhiều họ giống nhau cả!

- Không, thật tôi có gặp ở đâu.

Nhưng thấy Liên dăm dăm nhìn mình và thì thầm nói chuyện, liền đứng dừng lại hỏi:

- Cô có bán hoa không?

Nghe tiếng nói càng quen lăm, Liên mãi ngẫm nghĩ để nhớ lại nên không tưởng tới trả lời, thì người chị em bạn đã vừa cười vừa đáp:

- Thưa bà, chúng tôi là hàng hoa chả bán hoa còn bán gì?

Mặc trở Liên nói to, bảo Nhung:

- Dì ơi! Này dì trông, cô hàng hoa đẹp nhỉ!

- Ừ, đẹp đấy. Nếu diện bộ cánh vào thì có lẽ còn khá nữa.

Nghe họ bình phẩm nhan sắc mình, và thấy chị em khúc khích cười, Liên cúi tiết, gặt:

- Ô hay, mua hoa thì mua đi chứ.

Mặc nhếch cặp môi mỏng, nhovn bộ răng trắng, đáp lại:

- Bán hàng phải chiều khách chứ lị.

Nhưng quay lại gọi:

- Anh Minh, anh Đức ơi!

Nhìn về phía hàng cam thoáng thấy bóng chồng, Liên cúi gằm mặt xuống rổ hoa. Có tiếng Minh trả lời:

- Cái gì đấy, Nhung?

- Lại mua hoa.

- Chúng tôi còn bận ăn đây, bà muốn mua thì cứ mua.

- Vậy mua hoa gì?

- Đã bảo muốn mua hoa gì cũng được, mà lị.

Mỗi tiếng của Minh như xé trái tim Liên.

Nhung lại hỏi:

- Mua hoa huệ nhé?

- Đừng! Ruồi nó về thì khổ.

Mạc chêm một câu:

- Nhà bán hoa có khác, biết rành mạch lắm.

Nhung quắc mắt, mắng:

- Cháu chỉ hỗn!

Liên nghe càng tức uất người. Nhung trở bó cầm chường, hỏi sỗng:

- Bao nhiêu?

Thấy Liên mặt tái mét không nói gì, ngồi vùn vùn buộc lại bó hoa, người bạn ngừng lên trả lời:

- Xin bà năm hào.

- Ba hào.

- Thôi, xin bán hầu bà.

Rồi người ấy nhắc Liên đưa hoa cho khách.

Bó hoa chỉ đáng hào rưỡi, song vì Nhung quen giá hoa bán ở bờ hồ Hoàn Kiếm nên trả hớ. Trả tiền xong, Nhung vừa đi thì Liên ngã vật ra. Chị em bạn hàng xúm xít đỡ dậy hỏi han âm ã. Nghe có tiếng ồn ào ở chỗ Nhung và Mạc đứng, Đức cất tiếng gọi:

- Mạc, cái gì thế?

Lạnh lùng, Mạc đáp:

- Một cô hàng hoa, cô ấy cảm, hay phải gió, chả biết.

Rồi Mạc lôi Nhung đi. Gặp Đức đi lại, Mạc xua tay bảo:

- Về thôi, anh Đức. Lại làm gì?

Nhung có vẻ cảm động hơn, bảo Minh:

- Thương hại! Con bé khá lắm. Nhất cả bọn hàng hoa đấy.

Lúc bấy giờ mấy quả cam vừa ăn chừng đã giã bớt sức mạnh của rượu sâm banh, nên Minh đã hơi tỉnh. Chàng ngơ ngác nhìn quanh như lấy làm lạ rằng sao mình lại ở trong chợ. Rồi hai chữ hàng hoa, Nhung nhắc đi nhắc lại càng làm cho chàng tỉnh hẳn. Chàng bỡ ngỡ hỏi:

- Hàng hoa nào?

Mạc mỉm cười, lạnh lùng đáp:

- Vâng, hàng hoa. Hàng hoa thì có gì lạ mà phải hỏi.

Nhung quắc mắt:

- Mạc.

Rồi Nhung ghé vào tai Mạc, nói sẽ:

- Mạc ác lắm. Không tốt!

Mạc ác thật, cất giọng trả lời Nhung một cách vui vẻ:

- Cô hàng hoa, cô ấy ngắt đi thì mặc kệ cô ấy, có được không?

Minh mê mẩn, nhắc:

- Ngắt đi.

- Vâng, ngắt đi. Cô ấy ngắt đi rồi chốc cô ấy lại tỉnh... như ở xi-nê-ma ấy mà.

Nhung giật quả cam ở tay Đức đưa cho Mạc:

- Này, ăn đi cho giã rượu, vì mày say lắm. Bây giờ thì đi về.

Mấy người kéo nhau ra cổng chợ. Đức gọi sếp phơ. Tức thì ô tô hòm kính ghé bên thềm, và Minh như người không hồn theo Nhung, Mạc và Đức bước lên xe...

Về tới nhà, Mạc còn liến thoắng thuật câu chuyện cô hàng hoa cho mọi người nghe, làm như chưa ai biết hết. Trỏ Minh ngồi thiu thiu ngủ ở trong chiếc ghế bành dài, Nhung bảo Đức:

- Con bé nó giống mẹ nó đấy, hễ say là ác.

- Tôi có thấy Mạc yêu quý của tôi ác đâu.

- Thì vợ anh Minh cũng bán hoa, nó còn lạ gì mà đứng trước mặt anh ấy, nó cứ gọi đến chuyện bán hoa.

Đức bưng miệng cười:

- Thế à? Vậy "toa" có gặp vợ hăn ngồi bán hoa ở chợ không?

- "Moa" ngờ lắm, "toa" ạ.

- "Toa" ngờ gì?

- Không... Thôi đấy, xếp câu chuyện ấy đi đấy nhé.

Nguyên ngay lúc mới gặp Liên, Nhung đã ngờ ngợ và đoán ra là cô hàng ngày nọ gánh hoa đến nhà mình bán. Và cái nhan sắc của Liên cũng khó lẫn, và khó quên. Đến khi Liên ngất đi thì Nhung lại càng chắc chắn lắm. Vì thế nàng đã ngăn Minh và Đức không cho tới gần, và lôi họ vội vàng ra ô tô.

Đưa mắt nhìn Minh nằm ngủ mệ, Nhung lắc đầu tỏ vẻ ái ngại. Đức lại hỏi:

- "Toa" ngờ gì vậy?

- Suyt! Để cho anh ấy ngủ.

Đức buồn rầu, nói sẽ:

- Mình yêu hăn đến thế kia?

Nhung toan trả lời. Đức toan nói nữa thì Nhung lại giơ tay ra hiệu bảo im đi, rồi thông thả ngồi xuống ghế, vẻ mặt lạnh lùng. Đức đến ghé vào tai Nhung thì thầm:

- Sao mình nữ tộ thế?

Nhung đứng dậy, rón rén ra phòng ngoài. Mạc ở nhà dưới hấp tấp chạy lên, và hớn hử nói:

- Dì ơi! Bó hoa lạ lắm! Lạ lắm!

Nhung tưởng Mạc lại sắp gọi chuyện cô hàng hoa cốt để làm đau lòng Minh, giơ tay tát một cái nên thân.

- Ô hay! Sao dì lại đánh cháu?

Nhung lôi tuột Mạc xuống nhà:

- Đã bảo để yên cho anh ấy ngủ mà lại.

- Nhưng dì đã bảo cho cháu biết rằng, anh ấy ngủ đâu?

Nhung mím cười:

- Thôi, dì xin lỗi.

Mạc vẫn phụng phịu không bằng lòng. Nhung ghé má lại gần, nói:

- Thì đây, cháu tát lại đi.

Mạc và Đức phải phì cười. Rồi Đức toan ôm lấy Nhung để hôn. Nhung lại tát luôn Đức một cái, khiến chàng đứng thừ người lấy làm kinh ngạc. Mạc nói:

- Đáng kiếp! Có vợ đứng đây mà dám hôn dì vợ.

Rồi ba người cùng cười. Nhung hỏi:

- Nhưng có chuyện gì thế, cháu?

- Lạ lắm kia, lạ ghê gớm lắm kia.

- Nhưng lạ thế nào mới được chứ?

- Đố dì đoán được.

- Sốt ruột lắm cháu ơi, mà đừng trêu tao nữa, kéo tao cái tiết lên, tao lại tát cho mấy chiếc nữa bây giờ.

Mạc lạnh lùng:

- Thôi vậy.

- Ô kìa! Con bé khó bảo nhỉ?

Đức pha trò:

- Không sợ, Mạc ạ, đã có Đức!

- Thôi dì lạy cả hai cháu.

Mạc cười:

- Ừ, có thể chứ.

- Vậy chuyện lạ gì thế?

Mạc đưa Nhung cuốn giấy bạc mà nói rằng:

- Ban này, cháu giở gói hoa ra, trong có... năm chục bạc.

Nhung kinh ngạc:

- Năm chục bạc?

Đức cũng sửng sốt:

- Năm chục bạc? Của ai vậy?

- Lại còn của ai, của cô hàng hoa chứ lại còn của ai vào đây.

- Cô hàng hoa ngắt đi lúc bấy giờ? Thế thì lạ lắm nhỉ. Bí mật lắm nhỉ.

- Hay ta gửi tặng nhà văn sĩ đấy?

- Gửi trả lại nó, dì ạ.

Nhung tay cầm giấy bạc, buồn rầu ngồi ngẫm nghĩ.

Trong khi ấy, Minh phần uống nhiều rượu quá, phần vì cảm xúc quá mạnh, thêm tiếp trên ghế bành, đầu cúi gục xuống cánh tay.

Tiếng cười nói bên tai Minh nghe một lúc một nhỏ, một kém rõ dần.

Rồi Minh bỗng thấy mình đến một nơi xa lạ, ở giữa một đám đông người không quen biết. Nơi ấy là một tòa nhà tráng lệ nguy nga, bài trí theo những kiểu cực kỳ tân xảo. Nhất là những người Minh gặp ở đây đều là những hạng ăn chơi, sang trọng, y phục lộng lẫy...

Chủ nhân, một phong lưu mỹ nhân, với đôi mắt sáng ngời và cặp môi mỏng đỏ thắm, ra đón tiếp Minh.

Minh cúi đầu chào, chủ nhân đưa tay ra bắt. Những hạt kim cương ở cái vòng tay phản chiếu ánh đèn điện làm cho Minh chói mắt.

Minh ngồi xuống ghế, loay hoay tự hỏi: "Sao mình lại đến đây?". Bỗng tiếng máy hát ở đâu lên tiếng, du dương êm ái, xa xăm trong cõi mộng.

Rồi chủ nhân mời khách sang phòng ăn...

Thốt nhiên một cảnh tượng rất ghê tởm như bức tranh tả chân vệt vẽ ra rất rõ ràng ở trước mắt Minh. Trên một cái bàn dài trải khăn trắng, các món ăn còn thừa để lộn xộn, lẫn với những cánh hoa tan tác. Chỗ này chai rượu đổ làm hoen đỏ cả khăn bàn trông như vấy máu, chỗ kia cái cốc úp ngược trên vũng rượu sẫm banh.

Ngó tới những người dự tiệc, Minh càng ghê tởm hơn. Người thì nằm gục đầu xuống bàn tóc lòa xòa và ướt đẫm rượu, người thì hai tay chống gối, đầu cúi xuống. Người thì nôn, người thì oẹ, người thì cười, người thì khóc.

Lại có nhiều cặp trai gái quàng lấy vai nhau mà ngã gục bên lưng tựa ghế.

Minh tưởng tượng như đứng trong nhà điên. Chàng kinh hãi chừng nào, khi ghé lại gần nhìn kỹ, thì một cặp trong những cặp trai gái ấy chính là chàng với Nhung.

Minh cảm cố chạy.

Nhưng kỳ dị biết bao, hết thấy những yếm khách cũng đều đứng dậy chạy đuổi theo. Minh chạy mau, bọn họ cũng chạy mau. Minh đứng lại thở, bọn họ cũng đứng lại.

Một lát sau ngoái cổ trông về phía sau, thấy bọn kia đã biến đâu mất, Minh mới dám dừng bước. Tiếng máy hát một bài điệu "foxtrot" vẫn còn văng vẳng đuổi theo.

Bấy giờ đưa mắt nhìn quanh, Minh thấy mình đứng ở giữa vườn hoa trăm sắc.

Vạn vật dấm trong bầu không khí hoàn toàn yên lặng. Cả tiếng máy hát cũng im. Và lạ nữa, những con chim bay nhảy trên cành cây hoàng lan cũng đều im phăng phắc. Có con, Minh trông đang hót mà lắng tai nghe vẫn không có tiếng.

Những bông hoa huệ trắng muốt rung rinh trên cuống dài mà mềm. Minh trông như đàn bướm trắng xếp hàng mà bay lượn, xa tắp tận chân trời.

Minh vẫn đi... Rồi chàng đến một cái vườn chung quanh có giậu nửa đan mắt cáo, ken bằng lá và hoa kim liên. Trong vườn trồng toàn một thứ cẩm chướng có đủ các sắc. Minh vui sướng, nhếch một nụ cười, đến ngồi dưới giàn móng rồng, đưa mắt ngắm vườn hoa vừa vụt biến vào trong một cảnh tượng khác: Các cây và hoa lá đều tắm ánh nắng râm xanh mát dịu dàng.

Một luồng gió lạnh thổi qua. Minh quay lại: Liên đứng ngay sau lưng và nhìn chàng một cách âu yếm và phục tòng. Chàng nhớ lại một thời kỳ dài dang dăng.

Rồi hai người đi hái hoa. Liên ngắt rất nhanh, chỉ trong vài phút đã đưa tặng Minh một bó hoa. Minh đưa lên mũi, mỉm cười nhìn Liên. Nhưng kinh ngạc xiết bao, Minh không ngửi thấy mùi cẩm chướng, mà chỉ nhận ra có mùi nước hoa linh lan, thứ nước hoa Nhung thường dùng.

Cau mặt, Minh vứt bó hoa xuống đất thì mỗi bông hoa biến thành một người, mà trong đó có Liên nằm ngã ngất ở trong lòng chị em bán hoa.

Minh nhón nhác nhìn quanh. Cảnh vườn hoa đã biến ra cảnh chợ Đồng Xuân... Văng vẳng tiếng kêu cầu cứu xen lẫn với tiếng cười khanh khách.

Minh sợ cuống quýt thì có tiếng hồ gầm bên tai. Chàng mở mắt tỉnh choàng giấc mộng, thấy mình vẫn nằm trong chiếc ghế bành. Dưới nhà, tiếng Mạc cười như nắc nẻ. Một cái ô tô vừa mở máy chạy. Nhung ngồi bên, sức nức mùi nước hoa linh lan và vẻ mặt buồn rầu, một tay mát lạnh nắm tay chàng.

Minh thở hốt hển, hỏi Nhung:

- Có can gì không?

Nhung ghé lại đáp:

- Không, mình ạ. Nhưng mình làm sao thế?

- Không... Tôi ngủ có lâu không?

- Độ nửa giờ thôi. Nhưng mình có ngủ đâu! Em thấy mình luôn luôn thờ dãi và nói mê.

- Thế à!... Sợ quá! Xe ô tô nào thế?

- Anh Đức về đồn điền đấy!

- Ủ... Nhưng mình làm sao vậy?

Minh như người mất trí khôn, nhếch một nụ cười vợ vẩn.

- Mình ngồi đây nhé, để em xuống pha cà phê mình xơi.

Một lúc sau, Mạc lên gác. Tưởng Minh còn ngủ, nàng không dám đi mạnh, sợ lại bị Nhung mắng. Song khi nàng thấy Minh đã thức giấc và đương đứng chải đầu ở trước tủ gương, thì nàng cất tiếng cười lạnh lạnh.

Minh quay lại hỏi:

- Có gì thú mà Mạc lại cười thế?

- Anh đã dậy đấy à. Anh phải biết vì anh ngủ mà ban này, em phải cái tát nên thân.

- Sao vậy?

- Chả biết tại sao.

- Nhưng ai tát Mạc thế?

- Lại còn ai. Nhưng chứ lại còn ai nữa.

Minh mỉm cười:

- Khốn nạn! Tội nghiệp, em tôi bé bỏng.

- Rõ khéo! Ai khiến anh thương hại đấy. Có tử tế thì hôn đèn đi.

Vừa nói, Mạc vừa ghé má lại gần mồm Minh. Không nghĩ ngợi, Minh đặt môi hôn... Bỗng chàng rùng mình, ghê sợ. Cái cảnh trong mộng, cảnh xa hoa, nhục dục lại hiện về ra rất rõ ràng trong trí nhớ.

- Anh làm sao vậy? Anh đừng giận chứ, em trông anh như người điên vậy.

Quả thực, hình dáng, diện mạo Minh như hệt một người điên, nhất là cặp mắt trợn trừng nhìn vào gương càng như chứa đầy những tư tưởng ghê gớm. Mạc không có vẻ sợ hãi vẫn cười khanh khách, rồi bảo Minh:

- Anh là một người rất lạ.

- Sao lại lạ?

- Anh mù, anh viết văn, anh nghèo mà được dì em yêu. Tưởng thế cũng đã lạ lắm rồi. Nhưng chưa thấm vào đâu với một sự lạ hôm nay.

Minh chau mày, Mạc lại nói luôn:

- Ban nãy chúng mình vào chợ, hẳn anh còn nhớ?

- Còn nhớ.

- Một cô hàng hoa ngắt đi, chính cái cô bán hoa cho ta ấy. Vừa rồi em giở gói hoa ra cắm lọ, thì lạ quá, anh ạ.

- Nhưng lạ thế nào mới được chứ?

- Trong bó hoa có năm chục bạc.

- Năm chục bạc?

- Vâng, năm chục bạc. Chẳng biết cô hàng hoa gửi tặng anh, hay cô ta vô ý bỏ quên đấy... Thảo nào lúc ấy em thấy cô ta lúng túng buộc lại bó hoa, thì cô ta nhét tiền vào giữa mớ lá cúc tần, anh ạ.

Minh đứng lặng người, không nói được nên lời. Mạc lại tiếp luôn:

- Nếu cô ấy định tặng thì chỉ tặng anh mới có lý. Anh Đức giàu có, chẳng cần đến năm chục bạc ấy, mà tặng chúng tôi thì không có nghĩa gì hết.

- Đâu? Năm chục bạc ấy bây giờ để đâu?

- Đây. Di em bảo giữ để trả lại cô hàng hoa.

Minh thấy tập giấy bạc năm đồng chàng đưa cho Liên bữa nọ. Chàng còn nhớ rành mạch bốn tờ giấy mới và sáu tờ giấy cũ mà trong số ấy, một tờ rách gần đứt làm đôi. Minh bỏ tiền vào túi áo. Bảo Mạc:

- Thôi cô để rồi tôi trả lại cho.

Mạc mỉm cười, nhớ tới lời Nhung: "Vợ anh ấy cũng bán hoa", rồi nhí nhảnh hỏi một cách rất ranh:

- Anh quen cô bán hàng hoa à?

- Có.

- Thú nhỉ, cô ta đẹp lắm anh ạ.

Minh đã lấy mũ đội và thong thả bước xuống thang gác. Mạc chạy theo hỏi:

- Anh đi đâu đấy? Hay anh đi trả tiền cô hàng hoa?

- Phải!

- Anh nhớ về ăn cơm chiều nhé!

- Được.

Một lát sau, trong khi đứng đánh phấn trước gương, Mạc trông thấy bóng Nhung bưng cốc cà phê lên gác. Nhung hỏi Mạc:

- Anh Minh đâu?

- Không biết, dì ạ.

- Vậy lúc Mạc lên, anh ấy còn ở đây không?

- Còn.

Nhung đặt cốc cà phê xuống bàn, dăm dăm nhìn bóng Mạc phản chiếu trong gương:

- Mà đã lôi thôi gì với anh ấy hẳn?

Mạc quay lại đáp:

- Không. Cháu có lôi thôi gì đâu?

Nhung nhấc:

- Mà ác lắm kia, tao còn lạ gì?

- Ô hay! Dì cứ mắng cháu hoài, cháu có ác gì đâu. Cháu chỉ kể chuyện năm chục bạc cho anh ấy nghe thôi chứ.

- Đã biết ngay mà! Mà ác lắm, vậy mà có biết anh ấy đi đâu không?

- Cháu đưa tập giấy bạc cho anh ấy rồi. Anh ấy bảo anh ấy đi trả lại cho cô hàng hoa.

Nhung bỗng chép miệng, lẩm bẩm nói một mình:

- Thôi, thế cũng xong!

Là vì Nhung yên trí rằng Minh trở lại với Liên. Trong một tuần lễ nay, Nhung nhận thấy tính nết Minh đổi khác hẳn, không vui vẻ, đùa giỡn như xưa nữa. Có khi chàng ngồi thờ người ra một lúc, rồi cất tiếng cười, Nhung nghe mà ghê sợ rùng mình.

Trước kia, đọc văn của Minh, Nhung tưởng Minh chỉ có một tâm hồn lãng mạn, chứa đầy những sự yêu thương nồng nàn...

Nhưng mỗi ngày nàng một hiểu rõ thêm rằng hai trái tim của Minh và Nhung không thể đập hòa cùng một nhịp, và sự lãng mạn của Minh chỉ là sự lãng mạn êm đềm, trong sạch, khác hẳn với tình yêu phóng đãng của mình: Hạnh phúc của Minh chỉ có thể ở trong gia đình chất phác, mộc mạc.

Một cảnh êm đềm lại vẽ ra cái cảnh nhà tranh có vườn hoa bao bọc. Trí nhớ của Nhung ôn lại hôm nàng đến nhà Minh. Nàng nghĩ thầm:

"Địa vị ta không phải ở đây, mà địa vị chàng không phải ở đây... Mỗi người nên đi một ngã không thể cùng nhau đề huề trên con đường ân ái mãi được."

Mim cười, Nhung đứng dậy gọi Mạc. Mạc hấp tấp chạy lại. Nhung hỏi:

- Anh Minh có nói bao giờ về không?

- Không, dì ạ.

- Mặc ạ, dì chắc cái người ngất đi ấy là Liên.

- Liên là ai vậy, dì?

- Là vợ anh Minh...

Mạc cười một cách ngây thơ:

-Ồ! Vợ anh ấy đẹp nhỉ.

- Dì nhớ lại thì đích lắm rồi. Với lại chẳng phải Liên thì sao anh Minh lại nhận số tiền năm chục ấy. Chắc anh Minh viết giấy cho vợ kêu túng, nên vợ gửi cho bằng một cách gián tiếp như thế đấy.

- Bán hoa mà giàu nhỉ?

- Hẳn chứ lì. Cháu không thấy chán người bán hoa đi xe cao su sau nhà đấy ư?

- Thế rồi sao, dì nhỉ?

- Dì nghĩ mà thương hại con bé. Dì cháu ta quen chơi bởi chẳng còn tấm ái tình ngây thơ, thành thực như nó nữa. Nhác thấy chồng đi với gái, nó vừa tức, vừa ghen, đến nỗi ngất đi, đủ biết nó yêu chồng nó đến đâu.

- Có lẽ anh Minh về với vợ đấy, dì nhỉ?

- Dì cũng mong thế.

-Ồ! Thế thì sướng lắm nhỉ?

- Đừng hôn, Mạc!

Nhưng Mạc nói luôn:

- Thực dì đừng giận, chứ cháu chẳng biết sao dì lại yêu được một người nghèo xác nghèo xơ như vậy.

- Im, Mạc!

- Còn những người, nay tặng dì cái nọ, mai tặng dì cái kia, có khi khuynh gia bại sản về dì, thời dì chẳng coi ra đâu.

- Đã bảo im mà lại.

- Cháu cũng phải nói cho dì biết chứ... Cháu không muốn dì bất công như vậy.

- Im ngay, không tao tát chết bây giờ.

Mạc phụng phịu, lăm bẫm, bước xuống thang gác.

GÁNH HÀNG HOA

Khái Hưng & Nhất Linh
www.dtv-ebook.com

Con Đường Cũ

Minh ở nhà Nhung ra, diện mạo bơ phờ tinh thần mệt mỏi. Chàng cầm đầu đi thẳng trước mặt, mà chàng chẳng biết đi đâu. Đến chỗ ngã tư trước cửa hiệu thuốc tây, Minh vừa chạy được sang bên bờ hồ, đứng chau mày nhìn theo chiếc ô tô suýt đè phải chân, thì sau lưng có tiếng mời:

- Ông mua hoa.

Nghe hai tiếng "mua hoa", Minh đứng lặng không nhúc nhích mà cũng không dám quay đầu lại, tuy mấy cô bán hoa đã mời đến ba lần. Các cô hàng khúc khích cười bảo nhau: "Cái ông này sao mà khinh người đến thế? Mời mãi chả thèm nói gì". Minh toan ngoảnh lại cự, nhưng chàng chỉ sợ gặp mặt quen. Nghĩ lẫn thẩn, Minh định đi giật lùi. Ý tưởng ngộ nghĩnh ấy khiến chàng bật cười. Một cô hàng hoa ngược mắt ngắm nghía dáng điệu cái ông đứng cười một mình, rồi bảo chị em:

- Quái! Ai trông như anh Minh ở làng ta ấy nhỉ?

Có tiếng trả lời:

- Bậy! Minh làm gì có tiền mà ăn mặc bảnh thế?

Minh vội vàng lại chạy sang phía hè bên kia, rồi rảo bước đi về nhà hát Tây. Cái gương của hiệu bán các đồ trang sức phản chiếu bóng Minh. Tần ngần chàng đứng lại ngắm bộ mặt hốc hác, và cặp mắt khô khan sâu hoãm của mình.

Vượt qua nhà hát từ lúc nào, Minh vẫn không hay, mà chàng cũng không hiểu chàng đi ra con đường ấy để làm gì. Mãi lúc có luồng gió lạnh thoảng qua, chàng rùng mình đưa mắt nhìn mọi phía mới biết rằng đã ra tới bờ sông. Chàng tự hỏi: "Ta ra đây làm gì? Mà ta đi đâu mới được chứ?... Ủ giờ ta đi đâu?".

Đứng trên bờ đê, gió lạnh từ sông thổi vào làm cho mặt Minh bớt nóng, và máu ở trong các huyết quản hình như cũng vì thế mà chạy chậm lại. Minh thấy đỡ sốt ruột, đỡ nóng nảy, trái tim đỡ đập mạnh, tâm trí được thư thái hơn, tư tưởng được có trật tự hơn. Rồi Minh bình tĩnh ôn lại những chuyện đã xảy ra.

Minh luôn luôn nhớ tới quang cảnh náo nhiệt của chợ Đồng Xuân khi Liên ngất đi. Chàng lẩm bẩm:

- Sao lại ngất đi? Chắc vì Liên nghe thấy lúc bấy giờ có người gọi đến tên mình nên tức uất lên chứ gì.

Minh chỉ mong Liên không trông rõ mình đi với tình nhân. Chàng cố nhớ lại lúc bấy giờ chàng đứng chỗ nào, và hàng cam cách hàng hoa bao xa.

- Dẫu sao, Liên cũng nhìn thấy ta, vì ta đứng mà Liên ngồi.

Nghĩ lẫn thẩn, Minh mong rằng người ngất đi ấy không phải là Liên. Chàng tìm hết các lẽ để tán cho sự mong ước của chàng có thể là sự thực được. Phải, ai chẳng có lúc ngất đi. Và lại lâu nay Liên vẫn ở nhà, chứ có đi bán hoa đâu. Thò tay vào túi lấy thuốc lá hút, Minh lôi ra tập giấy bạc mà ban nãy Mạc đưa cho chàng. Đó là cái băng có hiển nhiên, chắc chắn rằng người hàng hoa ngất đi đích là Liên.

Minh ngẫm nghĩa từng tờ, nhớ lại một cách rành mạch tập giấy bạc năm đồng mà chàng đưa cho vợ hôm nào. Mấy người đi chơi trên đê gặp Minh

bấm nhau cười khúc khích. Minh cho là họ chế giễu mình, vội ấn tập giấy bạc vào túi, rồi đánh diêm hút thuốc lá, đưa mắt nhìn ra phía sông.

Bấy giờ trời đã gần về chiều, phong cảnh ngoài bãi sông trông có vẻ lạnh lẽo. Xa xa cát ở cái cù lao nhỏ giữa sông bị gió cuốn bay tán ra một làn trắng xóa tựa đám sương mù, nhẹ nhàng hoạt động trên dòng nước lờ đờ đỏ.

Tâm trí Minh cũng đương bị bao bọc trong đám sương dày. Chàng loay hoay tự hỏi:

- Bây giờ làm thế nào? Bây giờ đi đâu?

Chàng đã toan về ngay nhà xem bệnh trạng của Liên ra sao. Nhưng chàng lại sợ gặp mặt Liên. Chàng vẫn biết rằng nàng dịu dàng nết na và phục tòng thì chẳng bao giờ dám lớn tiếng mắng trách.

Song chàng lấy làm hổ thẹn với lương tâm...

Rồi sự chơi bời và thói quen đã khiến lòng chàng trở nên ủy mị, chàng muốn trở về nhà Nhung. Chàng tưởng tới những lời an ủi, những cách âu yếm của Nhung. Đã bao phen phiền muộn, chàng tìm sự quên lãng ở trong lòng khách giang hồ.

Vừa đi lang thang, vừa dăm dăm nghĩ ngợi, Minh đã tới bờ hồ Hoàn Kiếm từ lúc nào mà không biết. Chàng đi đến ngồi nghỉ ở một cái ghế dài.

Cái tháp giữa hồ rung rinh in hình trên mặt nước. Cảnh bỗng nhắc Minh ôn lại cả một thời kỳ đau yếu dài đằng đằng với bao nhiêu sự khó nhọc khổ sở của những người thân yêu: vợ và bạn. Hai tay ôm đầu, Minh ngồi suy nghĩ.

Từ hôm chàng khỏi bệnh đến nay, chưa bao giờ chàng kịp để ý tới quãng hơn nửa năm bị mù. Có phải sự kiêu sa khiến được con người trở nên bội bạc

chăng?

Minh đứng phắt dậy, quả quyết gọi xe ra về để tạ lỗi cùng Liên.

Xe rẽ vào vườn bách thảo. Minh xuống xe đi bộ về nhà. Hình như Minh sợ đột ngột gặp mặt Liên.

Có ai chào:

- Kia cậu Minh!

Minh quay lại thì đó là một người đàn bà lảng giềng. Minh chưa kịp chào lại, người ấy đã hỏi luôn:

- Thế nào? Mợ ấy đã khỏi chưa cậu?

Minh sợ run cả người, nhưng không muốn để người kia biết rằng mình chưa về nhà, chàng cố giữ nét mặt thản nhiên, đáp lại:

- Cảm ơn bác, nhà tôi đã khá nhiều.

- Ghê quá! Ban trưa ở chợ, mợ ấy làm chúng tôi hết hồn. Chẳng biết mợ ấy cảm kiếc ra làm sao mà lại ngất đi như thế.

Minh mặt tái dần, không nói được nên lời, yên lặng đi bên người hàng hoa để nghe nốt câu chuyện.

- Cậu Văn là bạn cậu đấy, phải không?

- Phải.

- Cậu Văn tử tế lắm nhỉ. Hôm nay mợ ấy ngất đi, chúng tôi gọi mãi mới tỉnh. Rồi mợ ấy nhờ tôi đưa về nhà... Hỏi thì mợ ấy bảo thường vẫn thế... Mợ ấy thường vẫn ngất đi như thế à, cậu?

- Thường vẫn thế.

- Nhưng cậu sao thế? Mặt trông xanh nhợt nhạt, mắt sâu hoắm.

- Không... tôi vẫn thế.

- Tôi đưa mợ ấy về đến nhà, mợ ấy lại ngất đi lần nữa. Tôi cuống quýt bảo ông Hoạt đi tìm cậu, nhưng ông ấy bảo không biết cậu ở đâu. Mãi sau mợ ấy tỉnh, tôi hỏi có biết cậu ở đâu không, thì mợ ấy nói đến phố Cửa Đông số nhà 510 mà hỏi ông Văn thì khắc biết. Tôi bảo ông Hoạt đi ngay, rồi mãi lúc cậu Văn đến mới lại ra chợ để bán hàng. Nhưng kìa cậu sao vậy?

Lúc ấy Minh thấy chân tay bủn rủn, phải vịn vào một gốc cây cho khỏi ngã. Người đàn bà đặt gánh xuống đất, lại đỡ Minh.

- Cậu sao vậy?

- Cảm ơn bác... Tôi hơi chóng mặt.

- Có sao không?

- Không hề gì. Thôi bác về trước đi, tôi ngồi nghỉ một tí.

Sau khi người đàn bà về làng, Minh cố men lại cái ghế ven hồ ngồi thở. Chàng chép miệng lắc đầu lẩm bẫm:

- Không ngờ... Liên hiền lành nhu mì thế... mà ghen dữ dội đến thế!

Chàng đem lòng oán trách Đức với dì cháu Nhung, vì trong lúc tức bực chàng cho rằng bọn họ định bụng nhử mình vào cạm.

Một khắc sau, Minh đã đỡ thốn thức, tinh thần đã được tỉnh táo mà nghĩ tới những chuyện vừa xảy ra. Chàng nghĩ thầm:

"Sao Liên lại cho tìm Văn? Hỏi Văn xem mình ở đâu thì vô lý, vì Văn biết thế nào được chỗ mình ở... Hay... Hay họ thế nào với nhau rồi?".

Thoáng hiện ra trong trí Minh cái hình ảnh Liên chút khăn nhung đen và vận áo cài khuy. Và câu nói giỡn của Nhung: "Bạn anh mà lại không hôn vợ anh cái nào!..." còn như văng bên tai chàng.

Nhưng cố nhớ lại những cử chỉ và ngôn ngữ của Văn, Minh chỉ thấy Văn là một người bạn ngay thẳng.

Rút khăn lau nước mắt, nước mắt cảm động, Minh lại lôi ra mười tờ giấy bạc năm đồng, mà ban nãy trong vôi vàng, chàng ấn vào túi quần.

Trong trí rối loạn, Minh đưa mắt nhìn vợ vẫn như người không linh hồn.

Cảnh vật đã gần dần vào màu u ám của buổi chiều tà. Trong vườn vắng không còn một ai qua lại. Ở cái cù lao giữa hồ, con bồ nông bệ vệ, lưỡi biếng đặt bước, bìu nặng trĩu ở dưới cái mỏ kéch sù. Minh đứng dậy buồn rầu quay đi: Chàng vừa lơ mơ trông thấy đám rễ chằng chịt của cây si, mà trong khi chàng mù, Liên đã cố tả cho chàng nghe bằng những ý tưởng giản dị và ngây thơ. Chàng không thể ngồi ở đấy mà lòng không đau đớn được. Mỗi gốc cây, mỗi vật nhỏ mọn đều là những kỷ niệm êm ái của một quãng đời ký vãng. Chàng tưởng như nghe ai mắng nhiếc bên tai: "Đồ bạc bẽo!".

Qua bãi cỏ ra đến đường, Minh đứng tần ngần, do dự chẳng biết về hay đi. Chàng cũng định liều vắc mặt về nhà, ê đến đâu cũng cam chịu, quý hồ được biết tin bệnh trạng của Liên ra sao. Nhưng một người mà chàng còn sợ gặp mặt hơn nữa là Văn. Chàng chỉ lo bị Văn trách mắng. Văn, ân nhân của chàng. Minh giật mình, vì đèn điện trong vườn vừa bật. Chàng hoảng hốt cầm đầu rảo bước đi ra phía cổng vườn, thỉnh thoảng lại quay cổ lại nhìn xem có Văn đuổi theo không. Vì chàng đoán chừng đã tối thì thế nào Văn cũng sắp rời nhà mình để về trên phố. Chàng đã toan núp một nơi, chờ Văn đi qua, rồi

lên về nhà. Nhưng chàng cho lẫn lút như thế là xấu, nên lại đi thẳng.

Nửa giờ sau, Minh lang thang ở phố Hàng Buồm. Tuy suốt ngày chưa có hột cơm nào trong bụng, Minh vẫn không thấy đói. Nhưng vì buổi sáng uống nhiều rượu sâm banh quá, nên Minh thấy trong ruột nôn nao. Chàng liền vào một hiệu cao lầu nhỏ, để ăn qua loa cho đỡ mệt, họa may trí có được sáng suốt bình tĩnh hơn, mà nghĩ tới những việc bộn bề khó xử.

Minh đi thẳng vào cái buồng ở phía trong cùng, ngồi phịch xuống một chiếc ghế đầu vuông, bên cái bàn tròn phủ kềm. Nhưng khi người hầu sáng vào hỏi ăn gì, thì chàng nhớ chắc chắn rằng đã gặp mặt người ấy lần chàng đi với Liên đến ăn. Thì ra vô tình, Minh đã tới hàng cơm ấy.

Minh toan đứng dậy bỏ đi, nhưng hình như nghị lực đã tiêu tán hết, khiến chàng trở nên do dự. Người hầu sáng hỏi:

- Ăn cơm nhé?

Minh gật.

- Ăn thịt bò cải lăn nhé?... Gà rán nhé... Thế thôi à?

Đáp lại ba câu hỏi, Minh lại gật ba lần.

- Mỗi thứ một góc nhé?

Người hầu sáng vừa ra vừa cất tiếng hát những món ăn cho nhà bếp làm. Minh ngồi một mình đưa mắt ngắm cái buồng quen thuộc. Các vật bài trí, sau bảy tám tháng, hình như không xê xích chút nào. Cả đến các địa đồ nước Trung Hoa treo lệch này vẫn hoàn nguyên treo lệch.

Một lát sau, người hầu sáng bưng món ăn vào. Minh dăm dăm nhìn đĩa thịt bò khói nghi ngút... Rồi chẳng biết nghĩ tới điều gì khổ sở, chàng gục đầu

xuống cánh tay, như ngồi ngủ.

Người hầu sáng đem cơm vào lay Minh dậy.

Cặp mắt đỏ ngầu, chàng nhón nhác hỏi:

- Bao nhiêu tiên?
- Nhưng thưa ông chưa ăn.
- Tôi no lắm. Thôi bác ăn hộ.

Người hầu sáng lắc đầu lấy làm ái ngại cho ông khách, rồi mời ra ngoài trả tiền.

Nhìn lên tường, Minh thấy kim đồng hồ treo chỉ tám giờ rưỡi. Chàng nghĩ thầm: "Bây giờ thì chắc Văn chả còn ở đây nữa, vì tị hiềm nghi, thế nào anh ấy cũng về rồi".

Tới cổng nhà, Minh đứng nấp bên giậu, lắng tai nghe ở trong nhà im phăng phắc. Lù mù ngọn đèn hoa kỳ thấp thoáng qua một khe liếp.

Chờ lâu sốt ruột, Minh đã toan đi, thì bỗng nghe tiếng Liên bảo ông Hoạt:

- Ông sắp quang gánh giúp tôi để mai tôi đi chợ nhé.

Minh mừng quýnh, định đập cửa, nhưng lại thôi, vì không những chàng xấu hổ với Liên, mà chàng còn lo nhờ thốt gặp chàng, Liên chưa hết giận lại ngất đi một lần nữa chẳng. Buồn rầu, Minh đi thẳng.

Đêm hôm ấy, chuông đồng hồ nhà thờ lớn đã điểm hai giờ sáng, Minh còn vợ vẫn quanh hồ Gươm, co ro trong bộ quần áo dạ tím.

Mấy hôm sau, Văn dò la tìm được nhà Nhung, đến đó hỏi thăm tin tức

Minh. Lúc bấy giờ Nhung đi vắng, chỉ có một mình Mạc ở nhà. Văn vừa xưng tên vừa nói mục đích đến là cốt để thăm một người bạn mà lâu nay chàng không gặp. Nhung Mạc cười khanh khách trả lời ngay:

- Tôi lạ gì anh. Anh là anh Văn, bạn rất thân của anh Minh chứ gì?

Văn mỉm cười:

- Sao cô biết?

- Anh Minh nói chuyện đến anh luôn.

- Nhưng thưa cô, bây giờ anh Minh ở đâu?

- Đã ba hôm nay không thấy anh ấy về, mà có lẽ anh ấy chẳng về đây nữa đâu.

Rồi Mạc mỉm cười thì thầm bảo Văn:

- Vợ anh Minh đẹp nhỉ?

- Sao cô biết vợ anh Minh?

Mạc làm ra mặt thạo:

- Tôi còn lạ gì vợ anh Minh. Tôi còn biết nhiều chuyện bí mật nữa kia...

Văn đã hơi nóng ruột, bảo Mạc:

- Nhưng tôi cần gặp anh Minh có việc cần, vậy nhờ cô nói anh ấy xuống đây, tôi chỉ hỏi anh ấy một câu thôi.

- Ô hay! Tôi đã bảo Minh không có ở đây mà anh còn không tin! Anh tính tôi giấu anh ấy ở đâu, mà giấu anh ấy làm gì mới được chứ.

Văn thất vọng, đứng dậy cáo từ, thì Mạc lại mời:

- Anh hãy ngồi chơi đã nào.

Rồi nàng hỏi luôn:

- Anh có ơn dì cháu tôi không?

- Thưa cô, ơn về việc gì?

- Còn khéo vờ. Người ta giữ anh Minh ở đây để ở nhà được tự do hú hí với cô hàng hoa xinh đẹp kia lại còn ơn về việc gì!

Văn tức uất người hầm hầm đứng dậy ra về, trong lòng thương hại bạn đã trụ lạc vào một hoàn cảnh trái ngược với hoàn cảnh êm đềm của một gia đình quê mùa chân thật. Chàng nghĩ thầm:

"Không trách anh ấy quên hẳn vợ và bạn được".

Nhưng một lát sau, nhớ lại lời cô gái giang hồ, Văn lấy làm lo lắng. Văn chỉ sợ bạn nghe lời xúc xiểm của bọn kia mà ngờ vực lòng tiết liệt của vợ và lòng thành thực của mình:

"Hay vì thế mà anh ấy không muốn về nhà nữa? Nếu vậy thì thực anh ấy khốn nạn quá".

Rồi Văn nhớ tới sự cảm dỗ của sắc đẹp, và lấy làm mừng rằng tình bằng hữu đã thắng nổi được tình thương yêu.

Từ hôm ấy, Văn càng muốn gặp mặt bạn. Chiều nào cũng vợ vẫn gần nhà nhưng để xem Minh có lai vãng tới đó không. Nhưng hơn một tuần lễ, Văn vẫn không thấy Minh trở về, mà cũng chẳng rõ tin tức chàng ra sao.

Một hôm vào uống cà phê ở hiệu cao lâu nhỏ, tình cờ Văn gặp Minh.

Thoáng thấy bóng Văn, Minh quay mặt vào phía trong rồi lấy mũ định lên đi. Nhưng Văn đã trông thấy và lại gần vui vẻ chào hỏi như không xảy ra sự gì. Ngắm cặp mắt sâu hoắm và vẻ mặt buồn rầu của Minh, Văn không muốn làm phiền lòng bạn, nên chỉ hỏi những chuyện đâu đâu, hoặc công việc soạn sách viết báo, hoặc sức khỏe và bệnh đau mắt của bạn mà thôi.

Minh thì bẽn lễn, ngượng nghịu, hai, ba lần giơ tay bắt tay bạn để xin đi. Văn tươi cười:

- Thì hãy thông thả uống với tôi cốc cà phê đã!

Bất đắc dĩ Minh phải nhận lời, nhưng chỉ ngồi như tượng, chẳng nói một câu. Uống xong cà phê, Minh nhất định nhận trả tiền rồi khi ra đến đường lại giơ tay bắt tay Văn, Văn nói:

- Làm gì mà anh vội thế? Anh em lâu ngày không gặp nhau thì hãy đi chơi với nhau nói câu chuyện đã nào.

Minh nghĩ thầm: "Khổ rồi! Thế nào bạn mình cũng giảng đạo đức cho mình nghe thôi". Nhưng không, hai người đi nửa vòng hồ Hoàn Kiếm mà Văn chỉ toàn nói chuyện văn chương. Chàng ôn lại những bài Minh viết mà chàng đã được đọc. Chàng lại thuộc lòng nhiều đoạn nhất là những bài thơ ngắn của Minh. Thấy Văn lưu ý đến tác phẩm của mình một cách rất cảm động, Minh sung sướng và vui vẻ bàn chuyện về văn chương với bạn. Văn phàn nàn:

- Hình như độ này anh viết ít lắm.

- Vâng, có thể.

- Ý chừng anh mệt.

- Vâng, tôi cũng hơi mệt.

- Thảo nào trông anh gầy đi nhiều... Chị cũng vậy, độ này trông xanh lăm.

Minh buồn rầu, hỏi bạn:

- Anh vẫn gặp nhà tôi?

- Hôm nọ tôi đến thăm anh. Lúc ấy anh đi vắng, chỉ có chị ở nhà. Hình như chị không được mạnh. Có phải thế không anh?

- Vâng.

Nói buông lời, Minh lấy làm xấu hổ, vì chàng biết Văn chẳng lạ gì tình cảnh của mình. Chàng còn nhớ hôm vợ chàng ngất đi, Văn cũng ở nhà chàng. Rồi chẳng biết nghĩ thế nào, chàng kể hết chuyện cho bạn nghe, từ khi Nhung đến nhà chàng cho đến khi chàng mê man say đắm cái đời giang hồ phóng đảng. Nghe bạn thuật lại, Văn đem lòng thương hại và chỉ có những lời an ủi:

- Bây giờ anh nên về nhà, chứ chẳng nên lang thang nữa, vừa hại sức khỏe, vừa mất cả thì giờ quý báu.

- Tôi hối hận lắm, anh ạ. Bây giờ không những tâm trí tôi không còn được bình tĩnh mà nghĩ đến viết văn, tôi lại đã bị cái thói quen chơi bời nó lôi kéo vào một đời lười biếng mất rồi. Lắm lúc, tôi thấy sự trống rỗng trong cái đời lạnh lẽo của tôi mà tôi ghê sợ.

Minh kể cho Văn nghe một buổi chiều chàng lang thang trên con đường Cổ Ngư, lòng chán nản, trí u ám. Những ý tưởng ghê gớm đến ám ảnh tâm trí chàng. Và chàng cảm thấy con đường tương lai đưa chàng đến một nơi địa ngục, tối tăm. Nhất là nghĩ tới sự bạc bẽo của mình, chàng càng thấy chàng là một người khốn nạn không đáng sống ở đời nữa: Cái hình ảnh kém tươi của vợ chàng trong khi chàng mắc bệnh hiện ra trước mắt chàng một cách rõ rệt. Chàng nói tiếp:

- Lúc bấy giờ tôi tưởng chỉ còn lấy cái chết để tạ lỗi lại người vợ hiền và người bạn tốt. Tôi ngồi bên vệ đường lấy quyền sở và cái bút chì, cố thuật lại hết mọi sự cảm dỗ của tử sắc. Song trí tôi rối loạn, không còn viết được một câu cho có nghĩa. Ngồi hàng giờ mà tôi chỉ nguệch được một dòng: "Tôi xin anh Văn và vợ tôi tha thứ cho tôi".

Văn cảm động, an ủi:

- Anh rõ lẫn thân lắm, anh có lỗi gì đâu. Còn như chơi bời thì ai chả có lúc chơi bời.

Như không để ý tới lời bạn, Minh nói luôn:

- Rồi tôi toan tự tử cho hết cái đời vô vị. Song tôi lại nghĩ: "Nếu cứ làm liều rồi chết thì chả hóa ra ai cũng có thể làm liều được ư? Không, ta phải sống, sống một cách khốn nạn, khổ sở để chuộc lại lòng bội bạc của ta!". Từ đây tới nay tôi sống mà thực ra cũng như chết, anh ạ, vì ngày nay đời tôi rỗng tuếch, đã nhiều khi, tôi toan viết thư cho anh và cho vợ tôi để xin lỗi, song tôi biết anh và nhà tôi dễ tính lắm, thế nào cũng sẵn lòng tha thứ cho tôi, mà tôi thì không đáng được tha thứ chút nào.

Văn yên lặng để cho bạn nói, nói mãi. Vì chàng biết rằng khi nào ta khổ sở mà được kể lể hết sự khổ sở của ta với một người thân thì ta thấy đỡ khổ. Bấy giờ hai người đi tới một cái ghế dài. Văn bảo bạn ngồi nghỉ cho đỡ mệt, rồi ôn tồn nói:

- Thế mà đã khuya rồi đấy. Anh có nghe thấy đồng hồ nhà thờ đánh chín giờ từ nãy không?

- Thế à?

- Anh về nhà tôi nghỉ đi. Đã lâu nay không gặp anh, tôi có nhiều chuyện muốn nói với anh.

- Cảm ơn anh. Xin anh để khi khác.

- Vậy bây giờ anh ở đâu?

Minh không trả lời. Chàng không muốn cho bạn biết chỗ ở của chàng, nên khi Văn nhắc lại câu hỏi thì chàng nói lảng ngay:

- Tôi đang soạn một truyện về cái đời phóng dăng của những văn nhân quá yêu sự lãng mạn mà dần dần trượt vào sự xa hoa, nhục dục. Anh ạ, tôi cứ tưởng đời văn sĩ phải trái ngược với đời êm đềm trong gia đình đầm ấm! Nhưng mà không. Ta càng phóng dăng bao nhiêu, tri thức ta chỉ nặng trĩu những tư tưởng vật dục. Rồi khối óc ta một ngày một thêm mờ ám. Muốn sống một đời văn chương, ta phải có tâm hồn bình tĩnh, nhẹ nhàng. Mà được thế, không gì bằng có một người bạn trăm năm và những người bạn trung thành luôn luôn ở bên mình mà khuyến khích ta, mà an ủi ta khi ta bị thất vọng.

Văn tươi cười đáp lại:

- Vậy anh nên trở về nhà...

Minh vội ngắt lời:

- Không được. Tôi còn phải bắt tôi chịu nhiều sự khổ sở ê chề đã. Và tôi biết vợ tôi còn giận tôi lắm. Anh thì anh hiểu tôi và sẵn lòng tha thứ cho tôi. Nhưng vợ tôi là đàn bà, không thể dễ tha thứ như anh được. Trước kia, tôi vẫn tưởng vợ tôi quê mùa chẳng biết gì, nhưng từ khi tôi thấy vợ tôi không thèm nhận số tiền năm chục bạc tôi gửi cho, tôi mới hiểu không phải chỉ có hạng trí thức mới có những cử chỉ và tính tình cao thượng.

Minh bỗng im bật, lẳng lặng đưa mắt nhìn mặt nước hồ, phản chiếu ánh đèn điện. Dịu dàng, Văn bảo bạn:

- Anh thực có tâm hồn thi sĩ. Nghĩa là anh lãng mạn lắm. Cứ một cách anh muốn khổ sở để chuộc lỗi của anh cũng đủ tỏ rằng anh có những tư tưởng kỳ dị, điên cuồng... Anh phải biết trong khi anh tự ý chịu nhục như các thầy tu phạm tội đời xưa thì vợ anh và bạn anh cũng vì anh mà khổ sở. Anh nên về nhà ngay. Biết bao hạnh phúc đang chờ đợi anh ở trong gia đình êm đềm, đầm ấm... Rồi chúng ta lại cùng nhau viết văn, soạn sách, cùng nhau trao đổi những công việc ích lợi cho đồng bang.

Minh hai tay ôm đầy ngời so sánh cái đời giản dị, đạm bạc trong một gia đình, có tính cách bình dân và cái đời xán lạn của một nhà văn kiêu căng sống với những lạc thú phóng dật. Thốt nhiên chàng đứng dậy đưa tay bắt tay Văn. Rồi như tên phạm tội, chàng rảo bước chạy trốn. Chàng có biết đâu rằng người bạn trung thành của chàng vẫn lẻo đẹo theo sau. Một lúc lâu quay lại không thấy bóng Văn, chàng gọi xe để về nơi trú ẩn.

Một giờ sau, Văn đã trở về nhà, trong lòng vừa vui sướng, vừa lo sợ: vui sướng, vì đã tìm được chỗ ở của bạn, lo sợ, vì chàng cho là bạn có lẽ mất trí khôn. Chàng có ngờ đâu rằng như phần nhiều trong bọn thiếu niên, Minh đương qua cái thời kỳ thần kinh khủng hoảng. Trong thời kỳ ấy, ta thường thấy đời ta vô vị. Nhưng Văn hiểu thấu sao được những ảnh hưởng ghê gớm của khói thơm thuốc phiện trong những đêm dài, bên cạnh các cô gái giang hồ đầy tính nhục dục.

Sáng sớm hôm sau, Văn đến nhà Liên, kể cho Liên nghe sự gặp gỡ của chàng và Minh. Liên lạnh lùng bảo Văn:

- Thôi, anh ấy không muốn về thì mặc anh ấy.

Văn đáp:

- Chị nói thế không được. Anh Minh đang mê man. Nếu mình cứ để mặc anh ấy thì bao giờ cho anh ấy tỉnh ngộ được. Bây giờ ta nên bỏ hết những

điều hồn giận mà chỉ nghĩ tới sự cứu vớt một linh hồn đương sắp sửa chìm đắm.

Rồi Văn thuật lại hết mọi điều chàng đã nhận xét trong sự hoàn cải tâm hồn của Minh, từ tư tưởng cho chí tính tình. Chàng nói tiếp:

- Xem ra bây giờ anh ấy không được giản dị và vui vẻ như xưa nữa. Nét mặt anh ấy ủ rũ và lời nói có niềm vẻ chán nản, ghét đời. Chắc anh ấy khổ sở lắm, chị ạ.

- Anh ấy làm cho anh ấy khổ chứ!

- Nhưng anh ấy khổ thì liệu mình có sung sướng được không?

Liên động lòng thương. Trong lúc tức giận, nàng tưởng nàng có thể ghét được người đã ruồng rẫy nàng để đi với gái. Nhưng cái ân tình chân thật của cô gái quê ta vẫn bền chặt, nhất là ái tình ấy lại nhóm ngay từ khi đôi bạn thơ ấu yêu nhau. Tình bằng hữu vào thuở mười hai, mười ba tuổi mà đã trở nên tình ái thì ái tình ấy chôn sâu trong trái tim ta, hòa hợp với tâm hồn ta, nó thành một phần ta rồi. Cặp vợ chồng ấy mà một người mất đi thì người kia khó lòng yêu được một người khác. Có lẽ Văn cũng hiểu vậy nên thấy Liên làm ra mặt hầm hầm tức giận, chàng ôn tồn nói:

- Ấy tùy chị đấy. Sau này bị lương tâm cắn rứt cũng mặc chị.

Liên ngẫm nghĩ, cảm động vì lòng tốt của bạn đã tận tụy với vợ chồng nàng. Nàng lấy làm hối hận rằng một đôi khi nàng đã dám ngờ oan cho Văn là yêu thầm thương trộm mình. Nàng có biết đâu, chính các cử chỉ của Văn đã tỏ ra chàng có tấm ái tình cao thượng phi thường: vì yêu Liên mà chàng muốn hết sức giúp cho gia đình nàng lại được đầm ấm, sung sướng như xưa.

Không thấy Liên trả lời, Văn hỏi:

- Thế nào, chị?

- Vậy mai đi nhé?

Văn vui mừng:

- Có thể chứ. Nhưng ta nên đi ngay bây giờ thì hơn.

Liên nghĩ lại những lời dọa nạt của Văn mà lấy làm lo sợ cho chồng, liền vội vàng nghe lời Văn khoác nón ra đi. Và, tuy giận chồng mà nàng vẫn mong mỗi gặp mặt vì đã gần hai tháng nay Minh không bước chân về tới nhà.

Người làng chỉ tỏ thì thầm và khúc khích cười, khi họ thấy Liên đi với Văn, người mà họ thường gặp lui tới nhà nàng. Nhưng nàng cũng không để ý đến, tâm trí rối loạn những ý tưởng tương phản.

Ra đến đường cái, Liên toan gọi xe, thì Văn gạt đi bảo đứng chờ xe điện. Lúc bấy giờ nàng mới kịp hỏi bạn rằng Minh ở đâu, và đi xe điện về phía nào. Nàng lấy làm lạ xiết bao khi nàng biết Minh ẩn núp tận trong làng Mọc, ở nhà một người bạn học ngày xưa.

Tới bờ hồ, Liên và Văn sang xe để về Ngã Tư Sở. Vừa bước lên xe điện Hà Đông chỗ chờ khách, nghe có tiếng ai cười, Văn quay lại. Mặc ngả đầu chào rồi giới thiệu với Nhung:

- Anh Văn là bạn của anh Minh đấy, dì ạ.

Liên còn đương ngỡ là không hiểu sao Văn lại quen biết hai cô lạ mặt ấy thì hai người đã giơ tay bắt tay chàng một cách rất tự do. Mặc hơi nháy mắt bảo Văn:

- Thú nhỉ! Thế mà giấu giếm mãi.

Văn đỏ mặt toan đi thẳng sang bên hạng nhì. Mặc, tinh ranh, lại giữ chàng

lại mà hỏi rằng:

- Đưa nhau đi nghỉ mát đâu đấy?

Văn cau mặt cự lại:

- Chi bậy! Chị Minh đấy mà.

- Thì ai còn lạ cô hàng hoa xinh đẹp kia.

Rồi quay về phía Liên, nàng hỏi:

- Có phải không cô?

Nhưng thấy Mạc buông lời trêu ghẹo, quắc mắt mắng:

- Mạc!

Nhưng Mạc chẳng sồn lòng, còn vờ giới thiệu:

- Vợ anh Minh đấy, dì ạ. Chị ấy đi chơi với bạn chồng.

Văn xấu hổ, cảm đầu rảo bước sang bên hạng nhì. Liên cũng theo sang, thì thầm hỏi:

- Ai mà anh quen thế?

Văn không trả lời, nàng lại hỏi:

- Có phải nhân tình nhà tôi đấy không?

Văn vẫn không trả lời, rồi một lát sau, chàng sẽ bảo Liên xuống ngồi toa dưới. Liên cảm tức không hỏi một câu nào nữa. Nàng lấy làm hối hận rằng sao lại nhận lời cùng đi với Văn như thế. Nàng nghĩ thầm: "Có lẽ họ cho hai người là một cặp tình nhân". Rồi bỗng nhớ lại những điệu bộ chế nhạo của

mấy người chị em nàng gặp lúc ra đi, nàng toan bỏ Văn ngồi trên xe, trở về một mình.

Nhưng lúc bấy giờ xe đã bắt đầu chạy và Văn đã đưa tiền ra lấy vé. Nửa giờ sau, xe tới Ngã Tư Sở. Văn và Liên vừa bước xuống đường thì ở cửa xe điện, Mạc đã thò đầu ra gọi:

- Anh Văn!

Văn quay lại. Sau một dịp cười khanh khách. Mạc hỏi:

- Anh Minh mù à?

- Chỉ bấy!

Xe điện đã chạy, Mạc còn cúi xuống, nói to bảo Liên:

- Hôn hộ anh Văn cho em mấy cái nhé.

Liên mặt đỏ ửng, đứng sững nhìn theo xe điện chạy về đường Hà Đông. Mãi một lúc sau nghe tiếng Văn hỏi đi xe hay đi chân, nàng mới quay lại cười gằn nói:

- Chịu cho các anh!... Ê chệ quá!

- Nhưng, thưa chị, tôi có quen bọn họ đâu?

- Không quen mà người ta lại biết tên.

- Chắc chỉ tại anh Minh nói chuyện với họ.

Liên cất tiếng cười:

- Nói chuyện mà người ta lại biết được mặt anh.

Chẳng dừng được, Văn đem chuyện đến nhà Nhung thăm tin tức Minh kể cho Liên nghe. Chàng thuật lại có vẻ ngật ngưỡng, bẽn lẽn, là vì chàng không những chẳng yêu gì cái đời xa hoa của bọn gái giang hồ mà đứng trước mặt Liên dịu dàng xinh đẹp, chàng chỉ sợ nói lỡ lời khiến nàng ngờ rằng chàng cũng như Minh đã bị sự rục rở, lèo loẹt cám dỗ. Chàng tưởng nếu Liên ngờ thế thì Liên sẽ ghen, và đem lòng khinh ghét chàng. Nào có phải chàng dám ngờ rằng Liên có lòng bất chính. Nhưng tình bằng hữu của chàng đối với Liên cũng như đối với Minh đã đến độ hầu như ái tình rồi. Tấm ái tình tuyệt vọng mà êm đềm ấy, ta thường nhận thấy ở tình bằng hữu mà phải có tâm hồn cao thượng như Văn mới giữ được trong sạch, không phạm tới những sự xảy ra đáng tiếc.

Nghe xong câu chuyện của bạn, Liên thở dài hỏi lại:

- Thế trong hai người thì người nào là tình nhân của nhà tôi?
- Người lớn tuổi.
- Trông cô ta có vẻ chững chạc nhỉ?

Văn nói lảng, bảo Liên:

- Bây giờ ta đi xe hay đi chân?
- Đây vào đây gần hay xa, hở anh?
- Độ hai cây số thôi.
- Vậy đi chân có hay không?
- Vâng, thì đi chân.

Đưa mắt nhìn rặng xoan tây hoa đỏ ối và cành lá rủ là hai bên đường, Liên lại thốt nghĩ đến mùa thi. Nàng còn nhớ năm trước đi nghe ngóng tin tức kỳ

vấn đáp của chồng, nàng ngồi nghỉ mát dưới gốc một cây xoan tây cao vút và mềm mại. Rồi nghĩ chuyện nọ tới chuyện kia, cái cảnh tượng chồng mù lại hiện ra rõ rệt.

Còn Văn thì chàng có vẻ bẽn lễn, cái bẽn lễn cảm động. Đi bên cạnh Liên, chàng tưởng tượng như một cặp tình nhân đi dạo mát. Nhưng chợt nhận thấy tấm lòng ngây thơ của vợ bạn, và tình bằng hữu thành thực của mình đối với Minh, chàng lấy làm xấu hổ và lo sợ, lùi lại phía sau, rồi cố ý chậm bước để khỏi đi ngang hàng với Liên.

Nhưng Liên thật thà, nào có tưởng chi đến tính tình kín đáo của bạn. Thấy bạn đi chậm, nàng cười, hỏi:

- Anh mới chân rồi ư?
- Chưa, chị ạ.
- Sao anh đi chậm thế?

Văn cười, đáp:

- Vâng, thì đi nhanh.

Nhưng chàng lại đi nhanh quá, Liên không sao theo kịp, đến nỗi chốc chốc chàng lại phải dừng lại chờ Liên.

Khi qua chợ Mọc, một hàng bán tạp hóa thấy Liên đứng lại nhìn, liền mời:

- Cậu, mợ mua đi cho em.

Câu nói làm Liên đỏ ửng hai má. Văn chữa thẹn cho Liên:

- Chị tôi đấy, bà ạ.

Rồi nói lảng sang chuyện khác, chàng bảo Liên:

- Gần đến nơi rồi. Chị hãy ngồi tạm đây nhé, để tôi hỏi thăm xem anh ấy có nhà không đã.

Liên nóng ruột, đáp:

- Thì cứ cùng đến có hơn không.

- Vâng, thì cũng được.

Tới một cái nhà tranh làm bên con đường nhỏ lát gạch gồ ghề lồi lõm vì có xe bò qua lại luôn, Văn đứng lại sẽ bảo Liên:

- Đây rồi!

Nghe tiếng gọi công, một thằng bé con chừng tám, chín tuổi, lở chốc bần thỉu chạy ra. Văn hỏi Minh có nhà không thì thằng bé trả lời rằng Minh còn ngủ, mà cậu nó cũng chưa dậy vì tối hôm trước, hai người đều thức khuya. Liên cho là chồng thức đêm để soạn sách. Nhưng Văn thì Văn lấy làm lo sợ cho bạn, vì chàng đã đoán ra Minh thức khuya để làm gì rồi. Chỉ trông qua cái cảnh tiêu tụy của nếp nhà Minh ở trọ, và cái hình thù ốm yếu của thằng bé con, chàng cũng biết tâm hồn Minh đương xuống một con đường dốc tối tăm. Rồi nhớ lại những lời chán nản của Minh, Văn càng thêm lo sợ, cho rằng những ý tưởng yếm thế của Minh ở từ khói thuốc phiện mà sinh ra.

Thằng bé con định quay đi vào, Văn gọi lại bảo:

- Em đánh thức ông Minh hộ tôi nhé.

Thằng bé từ chối:

- Chịu thôi, anh ấy đánh chết.

- Vậy để tôi vào đánh thức cũng được.

Thằng bé còn ngần ngại thì Văn và Liên đã tiến thẳng vào trong nhà.

Văn hỏi:

- Ông Minh, ngủ ở đâu?

- Ở trong nhà ấy.

Văn bước vào, bỗng chàng lùi ra ngay, bảo Liên:

- Thôi, chị đừng vào có người lạ.

Nhưng chậm quá. Một cảnh tượng nàng thoáng trông thấy đã làm cho nàng rùng mình. Trên một cái giường trải chiếc chiếu cũ, hai người nằm ngủ, co quắp hai bên ngọn đèn nha phiến lù mù đặt trong cái khay con. Bấy giờ người đàn bà ở dưới bếp chạy lên, ngơ ngác nhìn Liên.

- Cô hỏi ai?

- Tôi hỏi ông Minh.

Người đàn bà ở hiên bước vào trong nhà lẩm bẩm nói: "Ngủ gì mà ngủ lẩm thế". Rồi lay Minh dậy mà nói rằng:

- Có cô nào hỏi gì bác đấy.

Minh ú ớ ngồi dậy dụi mắt. Liên liếc nhìn vào thấy chồng đầu bù, mặt xanh, mình mặc cái áo lót bẩn thỉu thì nàng vừa giận, vừa thương. Rồi sợ chồng biết rằng mình đã trông thấy cái bàn đèn, Liên rón rén ra sân đứng đợi. Trong khi ấy Văn lại gần giường vỗ vai Minh, ôn tồn nói:

- Anh Minh! Chị và tôi đến đón anh về đây.

Minh cau mặt, có dáng oán trách bạn:

- Thế thì anh giỏi thực!

- Anh giận tôi đấy à?

Minh nhìn quanh, hỏi:

- Vậy nhà tôi đâu?

- Chị đứng ngoài sân.

Minh thì thầm:

- Nhà tôi chưa trông thấy tôi đấy chứ?

- Chưa.

- Vậy anh ra cho, để tí nữa mặc quần áo xong tôi ra sau ngay bây giờ.

Văn trù trù, sợ bạn lẫn thì Minh lại giục:

- Anh ra ngay đi, không nhà tôi vào thì thực khổ cho tôi.

Văn theo lời, ra sân bảo Liên:

- Anh sắp ra.

Liên tươi cười, làm ra bộ mừng rỡ. Một lúc sau, Minh ra sân. Liên thản nhiên bảo chồng:

- Em thấy anh Văn nói mình mệt nên em về thăm.

Minh ngượng ngùng se sẽ đáp:

- Không, tôi có sao đâu...

- Nhưng trông mình gầy lắm. Mình cũng chả nên viết văn lắm... Gớm thật, mình thích viết văn quá, tìm về nơi vắng vẻ này để được tĩnh mà làm việc.

Minh thấy vợ không đã động gì đến tính nết chơi bời của mình, trong lòng cảm động, đứng im không tìm được câu để nói.

- Ta đi về đi.

Minh đứng ngẩn ngừ, suy nghĩ, nhìn vợ để dò ý tứ, rồi yên lặng thong thả theo bạn và vợ về nhà...

GÁNH HÀNG HOA

Khái Hưng & Nhất Linh
www.dtv-ebook.com

Đời Vẫn Vui, Vẫn Đẹp

Liên buồn rầu bảo Văn:

- Gần mười hai giờ mà nhà tôi chưa về... Hay nhà tôi lại nói dối tôi đấy?

Văn trả lời với giọng quả quyết:

- Không. Chị đừng lo. Tôi chắc chắn lắm. Thế nào anh Minh cũng sắp về.

Liên vẫn chưa hết ngờ vực:

- Nhưng sao hôm nay nhà báo lại làm việc trưa thế?

- Chị tính ở nhà báo họ làm việc còn có giờ nào?

Liên yên lặng thờ dài. Văn lại nói:

- Vậy chị không tin tôi chẳng? Tôi đã báo anh Minh sắp về kia mà. Nếu tôi nói sai, nếu anh Minh không về thì tôi xin...

- Thì anh xin sao nữa?

Văn cũng cười. Thực ra đến đây, Văn dừng lại là vì chàng chẳng biết chấp mẩu đuôi nào vào câu của chàng cho được ổn. Rồi chàng càng cười to, cười cho khóa lấp sự hỗn hển. Bởi vì chàng nhận ra rằng nếu cứ theo luận lý học thì hình câu nói ấy phải là: "Nếu anh Minh không về thì tôi xin... đến chị anh Minh khác". Khi chàng hiểu sự bất chính không ngờ của tư tưởng chàng thì chàng im bật, đăm đăm ngẫm nghĩ.

Còn Liên, tuy Liên tin lời đoán của Văn có lẽ đúng, song Liên vẫn không khỏi lo sợ vẫn vợ. Sáng hôm nay ra đi, Minh dặn nàng ở nhà làm một bữa cơm thơm tất để thết Văn. Thấy chồng vui vẻ, nét mặt tươi cười và thành thực, Liên không còn chút nghi ngờ gì. Nhưng Minh vừa đi khỏi là nàng bắt đầu hối hận. Nàng hối hận rằng sao lại để cho Minh đi như thế. Nàng cho rằng đáng lẽ phải giữ chồng ở nhà luôn mấy hôm đã, cho chóng trở lại với những thói quen giản dị ngày xưa.

Nàng bỗng giật mình, nhớn nhác hỏi Văn:

- Hay là... hay là nhà tôi...

Văn cũng vừa có cái ý tưởng ghê gớm như Liên nên hiểu lời nói của Liên ngay, tuy Liên không dám nói dứt câu. Cái bàn đèn thuốc phiện thoáng thấy trong gian nhà tiêu tụy hôm qua đã hiện ra trước mắt hai người. Nhưng Văn cũng cố tìm lời an ủi.

- Không đâu chị ạ. Chẳng có lẽ nào anh Minh là một người tính tình vui vẻ và thích sự hoạt động mà lại đam mê cái thú chết gí ấy.

Một dịp cười khanh khách đáp lại câu nói của Văn. Hai người ngừng đầu quay ra: Minh đã đứng sững ở trước thềm, vỗ tay cười nói:

- Đúng. Nhưng làm gì lại có cái chết gí bao giờ?

Liên mừng quýnh, đứng dậy nói:

- Ồ, mình đã về.

Dứt lời, Liên bẽn lễn cúi mặt vì đã lâu nay lời âu yếm ấy Liên lại mới nói đến. Minh đáp:

- Chẳng về thì đi đâu?

Văn cười:

- Đấy chị coi, tôi nói có sai đâu!

Liên lấy làm hối hận rằng mình đã ngờ vực oan chồng, liền vừa chạy xuống bếp, vừa nói:

- Thôi để tôi sắp cơm và hâm lại các món ăn chẳng nguội mất cả rồi.

Minh cười:

- Tại Minh đấy mà!

Câu nói tự xưng tên của Minh, Liên nghe có vẻ âu yếm lắm, khiến nàng sung sướng đỏ hây cặp má.

Ngồi lại một mình trước mặt bạn, Minh có dáng ngượng nghịu: Chàng chỉ sợ Văn nhắc tới những sự chơi bời. Về phần Văn hình như Văn cũng không dám nhìn thẳng vào mặt Minh. Chàng có cái ý tưởng vợ vẫn lơ mờ rằng suýt nữa chàng đã không dám gặp mặt bạn. Bỗng Minh cất tiếng hỏi:

- Anh đã sắp nghỉ hè chưa.

- Sắp nghỉ rồi, anh ạ... Cũng vẫn như xưa khi chúng ta còn học với nhau, cứ đến gần nghỉ hè thì chỉ đến lớp làm vì, chứ có học gì nữa đâu.

- Ồ! Mới một năm mà đã tưởng lâu lắm nhỉ.

Bao sự xảy ra trong một năm vừa qua vụt hiện ra trong trí nghĩ, rõ ràng và mau chóng: Chàng thi đậu thành chung, chàng bị bệnh mù, chàng viết bài đăng báo, chàng điều trị ở bệnh viện. Mà trong bao nhiêu mẫu đời ấy, hình ảnh hai người thân yêu, chàng đều thấy ở bên mình: vợ chàng và bạn chàng. Nhưng khi nghĩ tới cái thời kỳ mê gái, Minh tự lấy làm thẹn. Muốn xóa nhòa cái ý tưởng hắc ám ấy, chàng cất tiếng hỏi bạn để được cùng bạn nói đến

những chuyện hiện tại và tương lai mà chàng cho là phải khác hẳn với những chuyện dĩ vãng.

- Nghỉ hè năm nay anh có đi chơi đâu không?

- Không, anh ạ. Trước, tôi định về quê chơi. Nhưng tôi lại thôi.

Văn nói thực. Vì từ hôm trước, chàng mới có cái ý nghĩ tốt đối với bạn: là ở bên mình bạn mà giữ gìn, mà an ủi bạn cho bạn quên được hẳn cái quãng đời phóng đảng. Còn một lẽ khiến Văn ở Hà Nội trong mấy tháng hè, một lẽ mà chàng không dám thú thực với chàng: Là chàng đã quen với cái sống trong sự êm đềm âu yếm của một gia đình trẻ mà chàng coi như gia đình của chàng. Trong khi Minh mê gái không về nhà, Văn vẫn lấy làm khổ tâm, khổ tâm vì thương Liên chiếc thân trở trời cũng có, nhưng nhất là vì vắng bạn, chàng không thể ngày ngày đến chơi nhà bạn được.

Đã nhiều lần, vì thế, chàng lấy làm phiền muộn và oán trách, rồi như tỉnh ngộ ra, chàng lại lo sợ. Song sự lo sợ ấy sẽ chẳng có nếu Văn hiểu rằng chàng đương ở trong cái tuổi mà ta bắt đầu yêu, yêu tha thiết, nhưng yêu vẫn vợ, yêu sự dịu dàng êm đềm chứ không hẳn là yêu ai.

Liên vui vẻ tươi cười đã bung lên một mâm, trong đặt các món ăn, khói bay nghi ngút. Rồi ba người ngồi vào ăn cơm. Liên cho bữa cơm ấy là một tiệc mừng, mừng chồng trở lại với mình, nên buổi sáng, nàng đã lên phố mua một chai rượu nho mà nàng biết rằng Minh rất thích. Chuển choáng hơi men, ba người vui cười trò chuyện, kể lể với nhau biết bao sự đã xảy ra trong vòng mấy tháng. Sau khi đã thuật hết mọi sự khốn nạn mà chàng biết, mà chàng đã trải trong cái đời phóng đảng, Minh bảo bạn:

- Anh ạ, ở đời không phải chỉ có một thứ lạc thú nào. Song khi mình ham thích cái thú không hợp với tính tình của mình, thì bao giờ mình cũng chán ngay. Mà khi đã chán nó thì ta khổ sở biết bao, vì ta tưởng như ta không thể

có lạc thú ở đời nữa.

Liên buồn rầu nhìn Minh. Minh như đoán được ý nghĩ của vợ, nói tiếp:

- Ấy chính vì thế mà kẻ đã trở nên ủy mị bởi những lạc thú trái với tính tình của mình dễ sinh ra chán nản và muốn nhờ khói thuốc phiện để quên...

Liên lo sợ, hỏi:

- Thuốc phiện có chóng nghiện không, mình nhỉ?

Minh cười, đáp:

- Mình đừng ngại. Anh không nghiện đâu. Anh không thể nào nghiện được.

- Nhưng nếu mình cứ hút mãi thì đã biết đâu!

- Một ông giáo thì chẳng bao giờ lại nghiện có phải không, anh Văn?

Liên không hiểu, hỏi lại:

- Ông giáo nào thế, mình?

Minh cười đáp:

- Ông giáo Minh! À anh Văn và mình chưa biết tôi đã đệ đơn xin bổ giáo học.

Văn ngơ ngác, hỏi:

- Anh không ở Hà Nội nữa à? Thế báo Đồi nay, anh không viết giúp nữa ư?

- Tôi muốn xa Hà Nội một vài năm để quên hẳn cái đời văn sĩ.

Liên nghe nói xa Hà Nội thì lộ vẻ mặt tươi cười, hớn hờ bảo Minh:

- Phải đấy mình ạ... Ồ thú nhỉ!

- Cũng chẳng thú gì lắm đâu... Nhưng anh Văn, sao anh buồn thiu, buồn chây thế kia?

Văn cười gượng:

- Tôi còn mãi ăn, có thì giờ đâu mà nghĩ tới tiếp chuyện anh chị.

Liên nói tiếp:

- Phải đấy! Ta ăn đã rồi hãy nói chuyện.

Nhưng Văn vẫn ủ rũ buồn rầu.

Ăn xong, Liên bưng mâm xuống bếp. Minh hỏi Văn:

- Anh sao vậy?

- Không. Tôi có sao đâu?

Thực ra nghe tin bạn sắp được bổ giáo học và sắp xa Hà Nội, Văn bỗng sinh chán nản. Chàng bảo Minh.

- Tôi tưởng giá anh cứ viết văn thì hơn... Nghề viết văn, anh đương nổi tiếng, sao lại bỏ mà theo nghề dạy học?

- Anh ạ, tinh thần tôi mỏi mệt lắm, khó lòng mà viết được nữa.

Văn hơi có giọng gắt:

- Tôi hiểu anh rồi, anh cũng như trăm nghìn người khác chỉ yêu những nghề lười biếng, không cần giúp đến tri thức. Phải, ngày hai buổi đi làm, cuối

tháng lĩnh lương, chẳng còn phải khó nhọc nặn óc! Nhàn rồi lắm!

Minh ngồi ngẫm nghĩ không đáp. Văn càng có giọng gắt gỏng:

- Nếu anh không có tư tưởng ấy thì tôi xin hỏi anh: "Sao bỗng dưng anh lại bỏ cái đời viết văn, soạn sách?"

Minh cười:

- Ai bảo anh rằng tôi bỏ...

- Thế thì sao lại xin đi giáo học?

- Đi giáo học mà không viết được văn à?

- Thôi, tôi xin anh. Đã bận bịu vào học trò, thì chẳng khác một người bận bịu con mọn. Còn thì giờ đâu viết văn? Thôi! Tôi hiểu anh rồi! Được người ta khen, anh sợ phải hết sức làm việc để xứng đáng mãi với lời khen. Chẳng qua là anh kiêu ngạo, tự đắc, tự phụ.

Minh cười:

- Còn gì nữa?

- Phải, anh vừa lười biếng, vừa kiêu ngạo, anh muốn xa làng văn giữa lúc anh nổi tiếng, để người tưởng rằng nếu anh còn viết nữa thì văn anh còn hay hơn nữa.

- Thì tôi có cãi đâu?

Giữa lúc ấy, Liên đem nước uống lên, hỏi:

- Cái gì mà hai anh sừng sộ với nhau thế?

Minh cười đáp:

- Không, mình ạ. Chỉ vì anh xin đi giáo học mà anh Văn kì kèo anh.

Văn vẫn tức giận như đứng nói một mình:

- Tôi không ngờ đâu cái đời phóng đảng đã ủy mị tâm hồn anh đến thế?

Minh thoáng nghe câu nói như chột tỉnh ra, chàng vui vẻ bảo bạn:

- Cũng chưa muộn quá đâu, anh ạ. Tuy đệ đơn xin đi giáo học, nhưng nhận được giấy bổ, tôi không đi cũng không sao kia mà.

Liên hỏi:

- Sao lại không đi?

Minh nghiêm trang bảo vợ:

- Mình để anh nói chuyện với anh Văn.

Văn lại nói tiếp như không lưu ý tới câu hỏi của Liên:

- Và anh đã quên được lời quả quyết của anh rồi ư? Tôi còn nhớ một lần anh bảo tôi: Sinh trưởng ở đám bình dân, anh coi như trách nhiệm của anh là phải đem tài văn chương mà nâng cao trình độ của bình dân. Tôi không ngờ đâu một người như anh, yêu tha thiết bọn bình dân, mà vì mới nếm qua cái thú nhục dục của bọn cao quý, của bọn trưởng giả, đã có được những tư tưởng trưởng giả.

Minh cười ngất, nắm lấy tay bạn:

- Tôi mù thì anh và vợ tôi đã hết sức lấy lại ánh sáng cho tôi. Nhưng cái ánh sáng của tinh thần thì thực mấy lần nhờ anh mà tôi còn có. Từ nay, không

bao giờ nó sẽ rời tôi nữa. Vì luôn luôn, tôi sẽ ở gần anh mà nhận lời khuyên bảo của anh.

Văn cảm động chảy nước mắt, cảm động và xấu hổ. Là vì những lý lẽ chàng vừa viện ra đó, chàng chỉ cốt để giữ bạn ở Hà Nội, nào chàng có tưởng gì đến trách nhiệm, bổn phận của Minh.

Liên ngập ngừng hỏi:

- Vậy mình không đi giáo học nữa à?

- Không. Anh không làm giáo học nữa, anh sẽ viết truyện để ca tụng những tính tình giản dị, ngây thơ tốt đẹp của các cô hàng hoa và của hết thảy những cô gái quê - Minh nhìn Liên - những cô gái quê như em, nhu mì, nhẫn nại, dễ tha thứ và rất yêu thương chồng. Còn rượu, em đem ra đây anh tặng Liên vợ anh, và Văn bạn anh, mỗi người một cốc để tỏ lòng ghi nhớ ơn sâu của hai người...

Minh bỗng ngừng, im bật, ngẫm nghĩ vài giây rồi lại nói luôn:

- Trước khi anh tặng rượu, anh xin Liên hãy đi tìm số báo có đăng bài thứ nhất của anh, bài Cảm tưởng của một người mù ra đây đọc lại cho anh nghe một lượt.

Liên đưa mắt nhìn Văn rồi hỏi chồng:

- Lấy bản nháp có được không mình?

- Không, lấy tờ báo kia.

Liên ngập ngừng:

- Nhưng tờ báo...

- Mất rồi phải không em? Anh đã dặn em số báo ấy em phải giữ cẩn thận cho anh, thế mà em lại để mất.

- Không mất, nhưng...

Văn vẫn chờ có dịp để tỏ cho Minh biết cái hành vi cao thượng của Liên, nên khi nghe bạn cự vợ thì chàng ôn tồn nói tiếp ngay lời Liên:

- Không mất, nhưng trong số ấy không có bài của anh.

Minh kinh ngạc hỏi:

- Không có? Không có bài Cảm tưởng...

- Không.

- Lạ!

- Chẳng có lạ chi hết! Hôm ấy chị thương anh, nên lấy bản nháp ra đọc mà nói dối anh rằng bài của anh có đăng trên báo.

Minh nghe bạn nói, dăm dăm ngẫm nghĩ ứa hai hàng lệ, rồi như người điên, chàng cất tiếng hát huyền thuyên, khiến Liên lo lắng tưởng chàng say rượu. Nhưng không, thấu rõ lòng trung thành của vợ và của bạn chàng chỉ say sưa hạnh phúc dịu dàng, và đầm ấm, đã tưởng mất mà nay còn trở lại.

Sau khi uống cốc rượu của chồng cố mời, Liên thấy môi má nóng bừng, đưa mắt trông ra vườn: Các bông huệ trắng rung rinh hoạt động dưới luồng gió mát, như đàn bướm bay lượn vui đùa.

Một ngày quang đặng bắt đầu một quãng đời mới trong nếp nhà tranh đầy hoa và ánh sáng.

Ba người nhìn nhau và sung sướng cười vang.

Nhà xuất bản Đời nay, Hà Nội, 1934